

The Project Gutenberg eBook of Fiesko: Historiallinen murhenäytelmä, by Friedrich Schiller

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Fiesko: Historiallinen murhenäytelmä

Author: Friedrich Schiller

Release date: May 5, 2014 [EBook #45589]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK FIESKO: HISTORIALLINEN MURHENÄYTELMÄ

E-text prepared by Juha Kiuru and Tapio Riikonen

FIESKO

Historiallinen murhenäytelmä

Kirj.

FR. v. SCHILLER

Suomennos saksasta

Isak Julinin Kustannusliike, Tampere, 1908.

ESIPUHE.

Sen teon pidän minä erittäin merkillisenä ennen kuulumattoman rikoksen ja vaaran tähden.

Sallustius Katilinasta.

Tämän historian olen ottanut pää-asiallisesti kardinaali v. Retzin kirjasta Conjuratation du Comte Jean Louis de Fiesque ja Histoire des Conjurations, Histoire de Genes sekä Robertsonin Geschichte Karls V. nimisistä teoksista. Tapauksien ohessa käyttämäni vapautta puolustaa Hamburgin näytelmätaiteilija, jos ei, niin minä ennen pidän omat mielikuvaelmani kuin tosiasiat viallisina. Salaliiton todellisen lopun, jossa kreivi toivojensa perillä onnettoman sattuman kautta hukkuu, täytyi kokonansa muuttaa, sillä näytelmän luonto ei salli sulan sattuman tai välittömän kaitsemuksen kajoamista. Kovin ihmettelisin, miksi ei vielä kukaan murhe-runoilija ole tästä aineesta kirjoittanut, ellen löytäisi kyllin syytä juuri tässä

epänäytelmällisessä päätymisessä. Korkeammat henget näkevät teon juonteen ikäänkuin hienoina hämmähäkinsiimoina juoksevan koko avaran maailmanjärjestelmän lävitse ja kiintyvän kenties tulevan ja menneen ajan äärimmille rajoille, jossa ihminen ei näe muuta kuin ihan ilmeisen tosiasian. Mutta taiteilija katsoo kauvaksi näkemätöntä ihmiskuntaa, jota hän opettaa tahtoo eikä tarkkanäköistä kaikkivaltaa, jolta hän oppia saa.

Ryöväreissäni olen aineeksi ottanut huikentelevaisen tunteen uhrin. — Tässä etsin vastakohtaa, taidon ja kavaluuden uhria. Mutta niin merkillinen kuin Fieskon onneton tuuma onkin historiassa, niin helposti se kuitenkin voi olla vaikutustansa näyttämöllä tekemättä. Jos totta on, että vaan tunteet tunteita herättävät, niin ei minun mielestäni valtiollinen sankari sopinut näyttämölle juuri sellaisena kuin hänen, ollaksensa valtiollinen sankari, täytyy ihmisluntoonsa kätkeä. Ei minun siis auttanut puhaltaa tarinaani sitä elävää hehkua, joka pelkällä innostuksella valtaa, vaan ihmissydäimestä kehitellä kylmää, hedelmätöntä valtiopuuhaa ja siten juuri taas tarttua ihmissydämeeseen — kietoa miestä valtiopiisalla päällä — sekä kekselijästä juonesta tuoda ihmiskunnalle eri näkemyksiä — sitä minun auttoi tehdä. Minun suhteeni porvarilliseen maailmaan saattoikin minun tutustumaan paremmin sydämiin kuin valtiokamariin ja kenties on juuri tämä valtiollinen heikkopuoli käynyt runolliseksi hyväksi.

Fr. v. Schiller.

JÄSENET:

ANDREAS DORIA Genuan doogi. 80 vuotias kunnian vanhus, miehuuden innon jätteissä; arvokas; jyrkästi ja lyhyesti käskevä.

GIANETTINO DORIA, edellisen nepaa. Valtaistuimelle pyrkijä 26 vuotias mies. Siivoton ja törkeä puheissa, käytöksessä ja tavoissa. Tyhmän ylpeä. Turmeltunut.

(Molemmat Doriat ovat tulipunaisissa vaatteissa.)

FIESKO, Lavagnan kreivi. Salaliiton päämies. 23 vuotias mies, solakka, parhaassa nuoruuden kukoistuksessa — ylevän ylpeä — majesteettillisesti ystävällinen — hovilaisen tavalla notkea ja myös yhtä juonikas.

(Kaikki ylimykset käyvät mustassa puvussa. Vaateparsa kokonaan muinaissaksalaista).

VERRINA, salaliittoon kuuluva tasavaltalainen, 60 vuotias mies. Jäykkä, vakaa, synkkä. Kasvoissa syvät murteet.

BOURGOGNINO, salaliittolainen. 20 vuotias nuorukainen. Ylevä ja miellyttävä. Uljas, vilkas ja teeskentelemätön.

KALKAGNO, salaliittolainen. 30 vuotias laiha hempukka. Mieluisa ja vireä.

SAKKO, salaliittolainen. 45 vuotias tavallinen mies.

LOMELLINO, Gianettinon uskottu. Kuivettunut hoviherra.

SENTURIONE, tyytymätön.

SIBO, | tyytymättömiä.

ASSERATO, |

ROMANO, maalaaja. Vapaa, suora ja kopea.

MULEI HASSAN, maurilainen Tuniksesta. Paatunut. Kasvoissa konnan kurit ja ilveet omituisesti sekaisin.

SAKSALAISIA HERTTUAN HENKIVARTIJOITA, rehellisiä, yksinkertaisia, urhoollisia.

KOLME KAPINALLISTA PORVARIA.

LEONOORA, Fieskon puoliso. 18 vuotias nainen. Vaalea ja hento. Hieno ja hellä. Sangen viehättävä, vaan ei järin ihastuttava. Kasvoissa viehkeilevä alakuloisuus. Pukunsa musta.

JULIA, IMPERIALIN LESKI KREIVITÄR, Dorian sisar, 25 vuotias nainen. Suuri ja rehevä. Pöyhkeä kiekailija. Kaunis, vaan eriskummallisuuksilla pilaantunut. Ihastuttava eikä miellyttävä. Kasvoissa ilkeä häijy luonne. Pukunsa musta.

BERTTA, Verrinan tytär. Viaton tyttö.

ROOSA ja ARABELLA Leonoran kamarineitsyitä.

USEITA YLIMYKSIÄ, PORVARIA, SAKSALAISIA, SOTAMIEHIÄ, PALVELIJOITA, ROSVOJA.

Paikka Genuassa. — Aika v. 1547.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

Fieskon sali. Etäällä kuuluu soitantoa ja karkelon hälinää.

ENSIMMÄINEN KOHTAUS.

Leonoora naamus kasvoilla. *Roosa* ja *Arabella* syöksevät säikähtyneinä näyttämölle.

Leonoora (tempaa naamuksen pois). Älkää mitään! Ei sanaakaan enää! Se on selvillä. (Heittäytyy istuimelle). Tämä runtelee minut.

Arabella. Armollinen rouva —

Leonoora (nousten ylös). Minun silmäini edessä! Kaikkialla tunnettu kiekailija! Koko Genuan nähden! (Surumielisesti). *Roosa*! *Bella*! ja minun itkevien silmiäni edessä.

Roosa. Pitäkää koko asia niinkuin se todella olikin — ritarillisena kohteliaisuutena.

Leonoora. Ritarillisena kohteliaisuutenako? — entäs heidän alituinen silmäin iskunsa? kuinka huolestuneena hän vaani sen kaikkia liikkeitä? kuinka kauvan kesti suutelo sen paljaalle käsivarrelle, että vielä hampaitten sija tuntui tulipunaisessa pilkussa? Haa! entäs se tuijottava, syvä huumaantuminen, johon vaipuneena hän istui ihastuksen kuvana, aivan kuin koko maailma olisi puhallettu pois hänen ympäriltänsä ja hän yksin olisi tämän *Julian* kanssa iankaikkisessa avaruudessa? Sekö ritarillista kohteliaisuutta? lapsi parka, joka et ole vielä milloinkaan rakastanut, älä väittele minun kanssani kohteliaisuudesta ja rakkaudesta.

Roosa. Sitä parempi, hyvä rouva. Kuka yhden puolison kadottaa, se kymmenen kosijaa voittaa.

Leonoora. Kadottaako? sanot, — tunteen suoni hiukan hervahtasi ja silläkö *Fiesko* olisi kadotettu? Mene, kielesi on myrkyllinen — älä tule enää minun näkyviini! — Viatonta ärsyttämistä — kenties vaan ritarillista kohteliaisuutta? Eikö niin, hellä *Bellani*?

Arabella. Niin, aivan varmaan niin!

Leonoora (ajatuksiinsa vaipuneena). Ettäkö se nainen siis tietäisi osuvansa hänen *sydämeensä*? — että hänen jokaisessa ajatuksessansa olisi kätkeytyneenä sen naisen nimi — puhuttelisi häntä jokaisessa luonnon esineessä? — Mitä tämä on? minne jo joudun? Ett'ei hänellä kauniissa majesteettillisessä maailmassa olisi mitään muuta arvoisaa kuin se komea timantti johon *sen naisen kuva* — ainoasti *sen kuva* on piirretty? — ettäkö hän lempisi sitä naista? — *Fiesko* *Juliaa*? Kätes tänne *Bella*! tue minua. (Äänettömyys. Soitantoa kuuluu uudestaan. *Leonoora* hypähtää ylös). Kuule! Eikö se ollut *Fieskon* ääni, joka hälinästä kuului tänne? Nauraako hän kun hänen *Leonooransa* itkee? Ei, ei! se olikin *Gianettino Dorian* karhea ääni.

Arabella. Niin olikin. Mutta tulkaa rouva toiseen suojaan.

Leonoora. Sinä vaalenet, *Bella*! sinä valehtelet. Minä näen teidän silmissänne — näen Genualaisten kasvoissa jotain — jotain. (Peittäen kasvonsa). Voi, kaiketi nuo Genualaiset tietävät enemmän kuin puolison korvan sopii kuulla.

Roosa. Voi luulevaisuutta joka suurentelee kaikkia!

Leonoora. (Alakuloisesti haaveksien). Kun hän vielä oli entinen *Fiesko* — tuli Pomeranssilehtoon, jossa me tytöt olimme huviksemme kävelemässä, silloin oli hän kuin nuoruuden hehkuva *Apollo*, yhteen sulaneena miehekkäästi kauniin *Antinon* kanssa. Jalona ja ihanana hän kulki ikään kuin ruhtinaallinen *Genua* tuuditteleisi hänen nuorilla olkapäillään; silmämme hiipivät varkaan tavalla hänen jäljessänsä ja säpsähtivät kuin kirkonvarkaudesta tavattuina, kun hänen salamoiva silmäyksensä kohtasi niitä. Ah! *Bella*, kuinka halukkaasti me nielimme hänen silmäyksensä! kuinka oman voiton pyyntöisesti ja tuskallisesti kateus luki jokaisen, mikä toiselle sattui! Ne lankesivat joukkoomme kuin riidanalainen kultaomena, lempeät silmät hehkuivat hurjasti, hellät rinnat sykkivät rajummin, kateus oli sopumme rikkonut.

Arabella. Minä muistan, kuinka koko Genuan naiset joutuivat raivoon tästä kauniista valloituksesta.

Leonoora (innostuneena). Ja nyt saan minä sanoa häntä *omakseni*! hurja, kauhea onni! *Omakseni* *Genuan* jalointa miestä, (suloisesti), joka täydellisenä lähti tyhjentyttömän taitelijan kädestä, suloimmassa sopusoinnussa yhdisti itsessään kaikki sukupuolensa jaloudet. — Kuulkaa, tytöt! enhän enää voi hillitä itseäni! — kuulkaa tytöt! minä ilmaisen teille jotain (salamielisesti), ajatuksen — kun

minä alttarin ääressä seisoin Fieskon rinnalla — hänen kätensä minun kädessäni — ajattelin minä näin, jota naisen *ei ole luvallinen* ajatella: — Tämä Fiesko, jonka käsi nyt on sinun kädessäsi — sinun Fieskosi — vaan hiljaa, ett'ei kukaan mies kuuntelisi, kuinka paljon me ylpeilemme hänen ylevyytensä tähteistä — tämä sinun Fieskosi — voi teitä jos eivät tunteet kohota mieltänne — *pelastaa Genuan sen tyranneista*.

Arabella (kummastuen). Ja semmoinen aatos tuli naisen päähän, hänen hääpäivänänsä.

Leonoora. Kummastele, Bella! Morsiamelle hääpäivän ilossa! (Vilkkaammin). Minä olen nainen, mutta tunnen vereni ylhäisyyden enkä voi kärsiä, että Dorian suku kasvaa esi-isiemme yli. Lempeä Andreas — jota hyvänä pitäminen on suloista — sanottakoon häntä vaikka Genuan herttuaksi — mutta Gianettino on hänen nepaansa — hänen perillisensä — ja Gianettinolla on häijy ja ylpeä sydän. Genua vapisee hänen edessänsä, ja Fiesko (vaipuen surumieliseksi) Fiesko — itkekäät minua — lempii hänen sisartansa.

Arabella. Voi surkuteltava onneton rouva.

Leonoora. Menkää nyt ja katsokaa kuinka Genualaisten epäjumala istuu juomarien ja naikkosten häpeällisessä seurassa, miellyttelee heidän korviansa siivottomilla sukkeluuksilla, kertoo heille satuja lumotuista ruhtinattarista — — se on Fiesko! — Oi tyttöset! ei Genua yksin kadottanut sankariansa — myös minä menetin puolisoni.

Rosa. Puhukaa hiljempaa! Käytävässä tullaan!

Leonoora (peljästyä). Fiesko tulee! Juoskaa pois! hänen olisi vähän aikaa haikea nähdä minua. (Juoksee sivuhuoneeseen; tytöt perässä).

TOINEN KOHTAUS.

Gianettino Doria, vihriäisessä valepuvussa, ja *Maurilainen* puhuvat keskenänsä.

Gianettino. Olet siis ymmärtänyt minun.

Mauri. Kyllä.

Gian. Tuo valkoisessa valepuvussa.

Mauri. Kyllä.

Gian. Minä sanon tuo valkoisessa valepuvussa.

Mauri. Kyllä, kyllä, kyllä!

Gian. Sinä saat olla häntä koskematta muualle kuin (osoittaa rintaansa) tähän.

Mauri. Olkaa huoletta!

Gian. Ja kelpo isku!

Mauri. Kylläpähän siihen tyytyy.

Gian. (Häijysti). Ettei kreivi paran tarvitse kauvan kärsiä.

Mauri. Älkää pahaksuko — noin kuinkahan raskaalta hänen päänsä mahtaisi tuntua vaassa?

Gian. Sadan tsekiinin painoiselta.

Mauri (puhalletta sormiensa välitse). Hui! niinkuin höyhen.

Gian. Mitä mutiset?

Mauri. Minä sanon — se on helppo työ.

Gian. Se on sinun huolesi. Se mies on kuin maneetti. Kaikki levottomat henget se vetää puoleensa. Kuule mies, käy häneen vaan oikein kiinni!

Mauri. Mutta hyvä herra — työn tehtyäni täytyy minun paikalla lähteä Venetsiaan.

Gian. Ota siis palkkasi edeltäpäin! (Viskaa hänelle vekselin). Korkeintaan kolmen päivän perästä pitää hänen oleman kylmän. (Pois).

Mauri (ottaa vekselin lattialta). Sitä minä vasta luottamukseksi sanon!
Tuo herra uskoo minun konnan sanani ilman kontrahtia. (Menee).

KOLMAS KOHTAUS.

Kalkagno ja sen takana *Sakko* molemmat mustassa puvussa.

Kalkagno. Huomaampa sinun vainuavan minun jokaista askeltani.

Sakko. Ja minä sinun niitä kaikkia minulta salaavan. Kuules *Kalkagno*! jo muutaman viikon on sinun päässäsi pyörinyt jotain, joka ei paljaastansa koske isänmaan parasta. — Minä ajattelin, veljeni, että emmeköhän me vaihtaisi salaisuuksiamme, ja lopuksi ei kumpikaan olisi kaupassa hävinnyt — Sanotko suoraan ajatuksesi?

Kalkagno. Niin mielelläni, että jos sinun korvasi ei halua käydä minun rintani sisälle, niin sydämeni lentää puolitiessä jo kielelläni sinua vastaan. — Minä lemmin *Fieskon* kreivitärtä.

Sakko (peräytyy kummastuen). En kumminkaan noin olisi tuota pykälää selvittänyt, vaikka olisinkin mitä mahdollista aivoihini ajanut. Sinun tuumastasi pääni käy pyörälle, mutta sen käy hullusti jos onnistut.

Kalkagno. Sanotaan hänen olevan ankarimman siveyden esikuvan.

Sakko. Valetta. Hän on kirja täynnä kuivaa sisällystä. Jätä, *Kalkagno*, toinen tai toinen, puuhasi tai sydämmesi.

Kalkagno. Kreivi on uskoton hänelle. Luulevaisuus on viekkain parittaja. Jokin juoni *Dorioita* vastaan taitaa pitää kreiviä liikkeillä ja antaa minun askaroita palatsissa, sill' aikaa kuin hän nyt karkoittaa suden karjatosta, hyökkää näätä hänen kanalaansa.

Sakko. Oivasti, veljeni! Kiitos. Minultakin olet sievästi poistanut punastumisen syyn. Mitä olen hävennyt itsekseni ajatella, saatan nyt sinulle julki sanoa. Minä olen kerjäläinen, ellei *Genuan* nykyinen valtalaitos kaadu.

Kalkagno. Onko sinulla niin paljon velkoja?

Sakko. Niin äärettömästi, että elämäni lanka seitsenkertaisena jo ensi kymmeneksellä katkeisi. Vallankumous antaa minunkin vähän vapaammin hengittää, toivon ma. Jos ei se auta minua velkojani *maksamaan*, päästää se kuitenkin velkojani vaatimasta.

Kalkagno. Ymmärrän — ja kun vihdoin *Genua* tilaisuuden tullessa pääsee vapaaksi, antaa *Sakko* ristiä itsensä isänmaan isäksi. Kertokoompa joku tuon ränstyneen tarinan rehellisyydestä, kun heittiön häviö ja heikumallisen kiihko ratkaisee valtion kohtalon. Totta vieköön! *Sakko*, minä ihmettelen meissä molemmissa tuota hienoa yliluonnollista sukkeluutta, joka jäsenten mätähaavojen kautta pelastaa ruumiin sydämen. — Tietääkö *Verrina* tuumastasi?

Sakko. Niin paljon kuin isänmaan ystävän sopii tietää. *Genua* on, sen tiedät, se ratas, jossa hänen ajatuksensa rautaisella uskollisuudella pyörivät. *Fieskoa* tähtää nyt hänen kotkansilmänsä. Sinuakin hän puolittain toivoo uskaliijaaseen liittoon.

Kalkagno. Hänellä on hieno nenä. Lähdetäämpä hakemaan häntä ja kohentamaan hänen vapaudenmieltänsä omallamme. (Menevät).

NELJÄS KOHTAUS.

Julia tulisena, ja *Fiesko* valkoisessa viitassa, rientää hänen perässänsä.

Julia. Palvelijat! käskyläiset!

Fiesko. Kreivitär minne? Mitä aivotte nyt?

Julia. En mitään! En pienintäkään! (Palvelijoille) Vaununi esille!

Fiesko. Suvaitkaa, ettei niitä ajeta! Teitä on loukattu?

Julia. Mitä joutavia! Menkää! Te revitte vaatteeni reunukset palasiksi. Loukattu? Kukahan tässä voi loukata? Menkää te vaan!

Fiesko (notkistaen toisen polvensa). En ennenkuin sanotte minulle, kuka uskalsi. —

Julia (seisoo paikallaan kädet ojennettuina). Oh, kaunista! mainiota! Jospa joku huutaisi Lavagnan kreivittären tätä ihanaa näkyä näkemään. — Kuinka, kreivi? Missä on aviomies? Tämä asento sopisi oivallisesti rouvanne kamarissa, kun hän selailee hyväilykirjaansa ja löytää tilissä vian. Nouskaa toki ylös! Vai tahdotteko sovittaa rouvanne ynseyttä omalla imartelullanne?

Fiesko (hyppää ylös). Ylpeyttäkö? Teitä kohtaan?

Julia. Lähteä tiehensä — työntää istuimensa pois — kääntyä seljin pöytään — pöytään, kreivi, jossa minä istun.

Fiesko. Sitä ei taida antaa anteeksi.

Julia. Sen verran sitä — joutavaa! Ja onko se minun syyri, (hymyillen katselee itseänsä) että kreivin silmät ovat auki?

Fiesko. Rikos teidän kauneutenne tähden, ett'eivät ne joudu kaikkialle.

Julia. Ei rukoilemista, kreivi, missä kunnialla on sananvalta. Minä vaadin hyvitystä. Saanko sitä teiltä vai herttuan isänteestäkö?

Fiesko. Lemmen sylissä, joka teiltä pyytää anteeksi kateuden hairahdusta.

Julia. Kateuden, kateudenko? Mitähän se tuittupää tahtoo? Toivoneeko hän kauneudenaistilleen parempaa puolustusta kuin jos minä sen hyväksyn? (Ylpeästi). Doria ja Fiesko? Eiköhän Lavagnan kreivitär mahda tuntea itseänsä kunnioitetuksi, jos herttuan nepaa hänen valintaansa kadehdittavana pitäisi? (Ystävällisesti antaen kätensä kreivin suudeltavaksi). Minä otaksun, kreivi, että sen niin pidän.

Fiesko (vilkkaasti). Kova ja vielä kiusata minua! Minä tiedän, ylen ihana Julia, että minun teitä kohtaan pitäisi tuntemaan vaan kunnioitusta. Järkeni kääntää minun alamaisena notkistamaan polveni Dorian veren edessä, mutta sydämeni ihailee kaunista Juliaa. Lempeni on rikoksen tekijä, mutta samalla sankari, joka on kyllin rohkea murtamaan arvoerotuksen muurit ja lentämään ylhäälle majesteetin polttavaan aurinkoon.

Julia. Suuri, suuri kreivillinen valhe, joka käydä keikuttelee puujaloilla. Kielensä ihailee minua, sydämensä sykkää toisen varjokuvan alla.

Fiesko. Tai paremmin, signora, se sykkää sille vastahakoisesti ja tahtoo sen tunkea pois. (Ottaa pois Leonooran varjokuvan, joka riippuu sinisessä nauhassa ja antaa Julialle). Pankaa oma kuvanne tälle alttarille, niin saatte särkeä tämän epäjumalan.

Julia (pistää nopeasti kuvan poveensa tyytyväisenä). Suuri uhraus! kunniani kautta! ja se ansaitsee minun kiitokseni. (Ripustaa oman kuvansa Fieskon kaulaan). Kas niin! orja, kanna herrasi väriä! (Menee pois).

Fiesko. Julia lempii minua! Julia! En kadehdi yhtään kuolematointa (Riemastuen, saliin). Tämä yö on kuolematon juhlayö, riemu saa näyttää mestaruutensa. Hei ei! helei! (Joukko palvelioita ilmaantuu). Laattiat juokoot Kypron nestettä, soitanto herättäköön puoli-yön sikeästä unestaan, tuhannen palavaa lamppua ajakoon aamu-aurion pois! Ilo olkoon yleinen, riehuva tanssi täristäköön pirstaksi tuonelan vallan! (Rientää pois. Pauhaava allegro, jonka aikana esirippu kohoo, näkyy suuri, valaistu sali, jossa tanssii paljon valhepukuisia. Sivulla juoma- ja pelipöytä, joiden ääressä vieraita).

VIIDES KOHTAUS.

Gianettino puolipöhnässä, Lomellino, Sibo, Senturione, Verrina, Sakko, ja Kalkagno. Kaikki valhepuvussa. Useita naisia ja ylimyksiä.

Gianettino (meluten). Mainiota! mainiota! Nämä viinit luistavat suloisesti ja meidän tyttömme tanssivat ihmeellisesti. Menkään joku teistä kertomaan pitkin Genuaa, että minä olen hilko, ja että nyt on hauska elää. — Niin totta kuin olen syntynyt! he merkitsevät tämän päivän punaisella läkillä almanakkaansa ja kirjoittavat siihen: Tänäpäivänä oli Dorian prinssi iloinen.

Vieraat (laskevat lasinsa pöytään). Tasavalta! (torventäräys).

Gianettino (heittää voimakkaasti lasinsa maahan). Tuoss' on pirstaleet. (Kolme mustaa valhepukuista hyppää ylös ja kokoontuu Gianettinon ympärille).

Lomellino (vie Gianettinoa pois päin). Armollinen herra, te puhutte äsken minulle rouvasihmisestä, jonka kohtasitte Lorentsokirkossa.

Gian. Niin puhuinkin ja minun täytyy päästä sen tuttavaksi.

Lom. Sen taitaisin minä toimittaa teidän armollenne.

Gian. (Rivakkaasti). Teetkö sen? teetkös? Lomellino! kuules! Sinä olet äskettäin hakenut prokuraattorin virkaa. Sinä saat sen.

Lom. Armollinen prinssi, se on valtion toinen arvopaikka ja seitsemättäkymmentä aatelismiestä pyrkii siihen, kaikki rikkaampia ja arvokkaampia kuin teidän armonne alamainen palvelija.

Gian. (Katsoo häneen ynseästi). Turmio ja Doria! Sinusta pitää tuleman prokuraattori. (Kolme mustaa valhenaamaa käy eteenpäin). Genuan aateliko? Kantakoot he kaikki esi-isänsä ja vaakunansa yhtäaikaan, tarvitaanko muuta kuin yksi karva setäni harmaasta parrasta, lennättämään koko Genuan aateliston ilmaan! Minä *tahdon* ja sinusta *täytyy* tulla prokuraattori, ja siinä on niin paljo kuin kaikki neuvoskunnan äänet.

Lom. (Hiljaa). Tyttönen on Verrina-nimisen miehen ainoa tytär.

Gian. Tyttö on sievä, ja tuo hänet tänne.

Lom. Armollinen herra itsepintaisimman tasavaltalaisen ainoa lapsi.

Gian. Mene hiiteen tasavaltalaiseni! Vasallin viha ja minun kiihkoni! Pitäisikö muka valotornin kaatumana, kun poikanulikat sitä karinkaukaloilla nakkelevat. (Kolme mustaa valhepukuista lähenee isosti liikutettuina). Senkötähden Andreas-herttua on saanut arpensa näiden tasavaltalaisrenttujen tappeluissa, että hänen nepaansa täytyisi kerjätä heidän lastensa ja morsiantensa suosiota? Turmio ja Doria! tämän himoa pitää heidän nielemän, taikka minä istutan setäni haudalle hirsipuun, jossa heidän genualainen vapautensa kuoliaksi sätkii. (Kolme valhepukuista perääntyy).

Lom. Tyttö on nyt yksin. Hänen isänsä on täällä ja on yksi noista kolmesta valhepukuisesta.

Gian. Paraiksi Lomellino. Vie minä paikalla sinne.

Lom. Mutta te etsitte huvitarta ja löydätte hellettären.

Gian. Väkivaltalta on paras puhemies. Vie minä vaan heti sinne; minä tahdon nähdä sen tasavaltalaisen koiran, joka hyökkää Doria-karhun päälle. (Kohtaa oversa Fieskon). Missä on kreivitär?

KUODES KOHTAUS.

Edelliset ja Fiesko.

Fiesko. Minä nostin hänet vaunuihin. (Tarttuu Gianettinon käteen ja painaa sitä rintaansa). Prinssi, nyt olen kahdenkertaisesti sidottu teihin. Gianettino hallitsee päätäni ja Genuaa, sydäntäni hänen armainen sisarensa.

Lomellino. Fiesko on vallan epikurilaiseksi muuttunut. Suuri maailma on teissä menettänyt paljon.

Fiesko. Mutta Fiesko ei suuressa maailmassa mitään. Eläminen on haaveilua, viisas olla, Lomellino on suloisesti haaveilemista. Sopiiko sitä paremmin tehdä kruunun jyrinä, jonka valtopyörät iankaiken korvia täristävät, kuin ihanasti riutuvan naisen rinnoilla. Gianettino Doria hallitkoon Genuaa. Fiesko lempii.

Gianettino. Lähde jo Lomellino! puoliyö tulee; aika joutuu. Lavagnan kreivi! kiitämme pidoistanne. Minä olen tyytyväinen.

Fiesko. Prinssi, siinä on kaikki mitä toivon.

Gianettino. Siis hyvää yötä! Huomenna on pidot Dorialla ja Fiesko on kutsuttu. Joudu prokuraattori!

Fiesko. Soittoa! Valoa!

Gianettino. (Ynseästi kolmen valhepukuisen sivuitse). Tilaa herttuan nimelle.

Yksi valhepukuisista (mumisee närkästyneenä). Hiidessä! Ei milloinkaan Genuassa!

Vieraat (liikkeellä). Prinssi lähtee. Hyvää yötä, Lavagna!

SEITSEMÄS KOHTAUS.

Kolme mustaa valhepukuista ja Fiesko; äänettämyys.

Fiesko. Minä huomaan täällä vieraita, jotka eivät ota osaa pitojeni iloon.

Valhepukuiset (murisevat suuttuneina). Montakin.

Fiesko. Sallisiko hyväntahtoisuuteni, kenenkään Genualaisen täältä tyytymätönnä lähtevän? Joutuun, palvelijat, tanssit pitää uudistettaman ja suuret maljat täytettämän. En tahtonut, että kellään olisi täällä ikävä. Saanko leikkitulituksilla ilahuttaa silmiänne? Tahdotteko kuulla hovinarrini kujeita? Vai ehkä löydätte huvitusta rouvasväkeni puolella? Tai ruvetaanko Faraota pelaamaan aikamme kuluksi?

Valhepukuinen. Me olemme tottuneet sitä työhön käyttämään.

Fiesko. Se on miehen vastaus ja sen antaa Verrina!

Verrina (ottaa pois naamuksen). Fiesko tuntee ystävänsä valhepuvussakin paremmin kuin he hänen sellaisenaan.

Fiesko. Sitä en ymmärrä. Mutta mitä on suruhuntu käsivarrellasi? Olisiko Verrina saattanut hautaan jonkun, josta ei Fiesko tietäisi mitään.

Verrina. Surusanomat eivät sovi Fieskon iloisissa pidoissa.

Fiesko. Mutta kun ystävä sitä pyytää! (Pusertaa hänen kättänsä lämpimästi). Kallis ystäväni! kuka meiltä molemmilta on kuollut?

Verrina. Molemmilta! molemmilta! Aivan totta! Mutta kaikki lapset eivät sure äitiänsä.

Fiesko. Sinun äitisi on jo aikaa mullassa maannut.

Verrina (painavasti). Minä muistan Fieskon nimittäneen minua veljeksensä, koska olin hänen isänmaansa poika.

Fiesko (leikkillisesti). Vai sitä se on! Siis paljasta pilaa!
Murhepuvussa Genuan tähden! Todellakin on Genualla viimeiset käsissä.
Tuo ajatus on outo ja uusi. Veljemme Verrina rupee pilapääksi.

Kalkagno. Onko se toden perästä sanottu, Fiesko?

Fiesko. Totta kai! Juuri niin! Vieläpä kuivasti ja itku suulla. Pila ei tunnu miltään, jos pilan-puhuja itse nauraa. Naama kuin maahanpanijaisiin käskijällä! Empä olisi luullut järeää Verrinaa vanhoilla päivillensä noin hupaiseksi loilaksi.

Sakko. Käy pois, Verrina! Ei hän enää meihin kuulu.

Fiesko. Hauskaa vaan, maanmies! Ollaan kuin kavalat perilliset, jotka parkuen käyvät parin perässä ja sitä lujemmin nauravat nenäliinaansa. Tosin kenties saamme sen sijaan kovan äitipuolen. Olkoon niinkin, me annamme hänen riidellä ja elämme hauskaasti.

Verrina. Taivas ja tuonela! emmekä tee mitään! Fiesko! minne olet joutunut? mistä haen nyt suurta tiranninvihaajaa? Minä muistan, kuinka kruunun näkeminen rupesi jäseniäsi katkomaan. Tasavallan langennut poika! sinä saat vastata, että minä kuolemattomuuteni tähden en anna rahtuakaan, koska aika henkiäkin kuluttaa.

Fiesko. Aina sinä joutavia houraillet. Pistäköön hän Genuan taskuunsa ja kaupitelkoon tunislaisille merirosvoille. Mitä me siitä! Me maistelemme Kypron viiniä ja katselemme kauniita tyttöjä.

Verrina (katsoo häneen vakaasti). Onko se sinun vakaa ajatuksesi?

Fiesko. Miks'ei ystäväni? Onko hauskaa olla laiskan, suuriluisen eläimen, tasavallan, jalkana. Kiitä häntä, joka antaa sille siivet ja päästää jalat virkavapaiksi. Gianettino Doriasta tulee herttua. Valtioasiat eivät enää tee päitämme harmaiksi.

Verrina. Fiesko! Onko se sinun totinen vakaa ajatuksesi?

Fiesko. Andreas julistaa nepaansa pojakseen ja tavaransa perilliseksi, kuka olisi niin hullu, että riiteleisi häneltä perintöoikeutta hänen valtaansa?

Verrina (kovin pahoillansa). Siis tulkaa Genualaiset! (Jättää nopeasti Fieskon, toiset seuraavat).

Fiesko. Verrina! Verrina! tasavaltalainen on kova kuin kivi. —

KAHDEKSAS KOHTAUS.

Fiesko ja Outo valhepukuinen.

Valhepukuinen. Onko teillä, Lavagna, minuutti aikaa?

Fiesko (ennättäen). Tunti teille!

Valhepukuinen. Olkaa siis niin armollinen ja käykää kanssani kaupungin ulkopuolelle.

Fiesko. Kymmenen minuutin päästä on puoli-yö.

Valhepukuinen. Kreivi, olkaa niin armollinen.

Fiesko. Minä käsken hevosia valjastamaan.

Valhepukuinen. Tarpeetonta! Minä lähetän edeltäpäin yhden. Useampaa ei tarvita, sillä toisen vaan luulen palaavan.

Fiesko (hämmästyen). Kuinka?

Valhepukuinen. Teiltä vaaditaan verinen vastaus itkevän kyyneleille.

Fiesko. Kenenkä kyyneleille?

Valhepukuinen. Erään Lavagnan kreivittären. Minä tunnen sangen hyvin sen naisen ja tahdon tietää millä on hän ansainnut joutua hupsun uhriksi?

Fiesko. Nyt ymmärrän. Saanko tietää tämän eriskummallisen vaatijan nimen.

Valhepukuinen. Se on sama, joka kerran ihaili neiti Siboa, vaan väistyi sulhasen Fieskon tieltä.

Fiesko. Scipio Bourgognino!

Bourgognino (ottaa pois naamuksen). Ja on tässä nyt pelastamassa kilpailijan tieltä väistynyttä kunniaansa, koska tuo kyllä alhaisesti ajatellen itse helleyttä kiusaa.

Fiesko (syleilee häntä innolla). Jalo nuorukainen! puolisoni kärsimyksille kiitos näin arvoisaan tuttavuuteen pääsemisestäni. Minä tunnen ylevän vihanne, mutta en ryhdy otteluun.

Bourgognino (perääntyy askeleen). Olisiko Lavagnan kreivi pelko uskaltamaan minun miekkani esikoisia vastaan?

Fiesko. Bourgognino! koko Ranskan sotavoimaa, vaan en teitä vastaan! Minä kunnioitan sitä rakasta liekkiä vielä rakkaamman olennon puolesta. Tahto ansaitsisi laakeriseppeleen, mutta työ olisi lapsellista.

Bourgognino (yltyneenä). Lapsellistako? Pahasti kohdeltuna nainen ei voi *muuta kuin itkeä* — Miksikä on mies?

Fiesko. Tavattoman hyvin sanottu, mutta minä en ryhdy otteluun.

Bourgognino (kääntää hänelle selkensä, aikoen mennä). Minä pidän teitä halpana.

Fiesko (vilkaasti). Ette totisesti, nuorukainen! milloinkaan, vaikka siveyttä rahalla ostettaisiin (tarttuen ajattelevasti hänen käteensä). Oletteko koskaan tuntenut minua kohtaan jotain, jota sanotaan — miten sanoisin — kunnioitukseksi?

Bourgognino. Olisinko minä väistynyt miehen tieltä, jota en olisi pitänyt ensimmäisenä miehistä?

Fiesko. Siis ystäväni, kerran kunnioitukseni ansainnutta miestä — opettelisin hiljallensa halveksimaan. Minä luulin toki mestarin paulan taitehikkaammaksi kuin että se niin kohta pisti satunaisen koettelijan silmiin. Menkää kotia Bourgognino ja ottakaa aikaa miettiänne, miksi Fiesko tekee näin eikä toisin. (Bourgognino menee ääneti pois). Hyvästi, jalo nuorukainen! Kun nämät liekit lyövät isämaalle, seisokoot lujina Doriat.

YHDEKSÄS KOHTAUS.

Fiesko ja Maurilainen, joka astuu arasti sisälle ja katselee huolellisesti ympärillensä.

Fiesko (katsoo terävästi ja kauvan hänen silmiinsä). Mitä sinä tahdot ja kuka olet?

Mauri (niinkuin ylempänä). Tasavallan orja.

Fiesko. Orjuus on kurja elinkeino. (Katsoo häneen yhä terävästi). Mitä etsit?

Mauri. Herra minä olen rehellinen mies.

Fiesko. Ei olekaan liikaa, että nostat sen kilven kasvoillesi, mutta mitä sinä etsit?

Mauri, (koettaa käydä lähemmäksi. Fiesko väistää). Herra, en minä ole lurjus.

Fiesko. Hyvä on että lisäät sen, — eikä sentään ole hyvä.
(Kärsimättömästi). Mutta mitä etsit?

Mauri, (lähenee taas). Oletteko te Lavagnan kreivi?

Fiesko (ylpeästi). Genuan sokeat tuntevat minun askeleeni. Mitä sinä kreivistä tahdot?

Mauri. Olkaa varoillanne, Lavagna. (Aivan hänen luoksensa).

Fiesko (juoksee toiselle puolen). Niin tosiaan olenkin.

Mauri, (niinkuin ennen). Teille ei aivota juuri hyvää, Lavagna.

Fiesko (väistyy taas taaksepäin). Sen minä huomaan.

Mauri. Varokaa itseänne Dorialta.

Fiesko (lähenee häntä tutummin). Kuule mies, lienenkö tehnyt sinulle väärin? Sitä nimeä minä todellakin kamoksun.

Mauri. Siis paetkaa sitä miestä. Osaatteko lukea?

Fiesko. Liukas kysymys! Oletpa ollut monen aateluksen pakeilla. Onko sinulla kirjoitusta?

Mauri. Teidän nimenne ynnä monen syntipukin. (Kurottaa hänelle lapun ja hiipii aivan hänen lähellensä. Fiesko käy peilin eteen ja kurkistelee paperia. Mauri, kiertää väijyen hänen ympärillensä, vetää vihdoon puukon ja aikoo pistää).

Fiesko (kääntyy äkkiä ja tarttuu Maurin käteen). Hiljaa, vintiö! (tempaa häneltä puukon).

Mauri, (lyöden hirveästi jalkaansa). Perhana! Pyydän anteeksi! (aikoo mennä).

Fiesko (tarttuen häneen huutaa kovasti). Stefano! Drullo! Antonio! (Käy Maurin kurkkuun). Pysy paikallasi, hyvä veikkonen! Helvetillistä konnutta! (Palvelijat tulevat). Seiso ja vastaa! Sinä olet kelvottoman työn tehnyt, keltä palkkasi vaadit?

Mauri, (monesti turhaan koetettuansa päästä käsistä, päättävästi). Ei minua korkeammalle hirtetä kuin hirsipuu on.

Fiesko. Ei, lohduta itseäsi! Ei kuun sarviin, vaan kyllä kuitenkin niin korkealle, että hirsipuu sinusta näyttää nuppineulalta. Kuitenkin oli sinun aikomuksesi järin viisas uskoakseni sitä sinun päähäsi. Sano siis kuka sinun on palkannut?

Mauri. Roistoksi saatte mua soimata, mutta tylsämpään nimestä en huoli.

Fiesko. Onko eläin kopea? Eläin, sano kuka sinun on palkannut?

Mauri, (miettien). Hm! Enhän minä kumminkaan yksistäni narri liene! Kuka minun on palkannut? — ja olihan niitä sentään vaan sata laihaa tsekiniä. — Kuka minun on palkannut? — Prinssi Gianettino.

Fiesko (vihastuneena käyden edes takaisin). Sata tsekiniä eikä enempää. Fieskon päästä. (Ilkeästi). Häpeä sinä Genuan prinssi! (Rientää laatikon luo). Täss'on sinulle, mies tuhannen, ja sano herrallesi, että hän on saituri murhamies.

Mauri (katselee häntä kiireestä kantapäähän).

Fiesko. Sinä arvelet, mies!

Mauri, (ottaa rahat, panee ne pois ja ottaa taas, katsellen häntä aina enenevällä kummastuksella).

Fiesko. Mitäs teet, mies?

Mauri, (heittää päättävästi rahat pöydälle). Herra, noita rahoja en minä ole ansainnut.

Fiesko. Riiviö, hirsipuun olet ansainnut! Suututettu norsu tallaa ihmisiä eikä matoja. Sinun minä hirtättäisin, jos se vaan maksaisi minulle muuta kuin kaksi sanaa.

Mauri, (iloisesti kumartaen). Herra on liian hyvänlainen.

Fiesko. Alköömpä sinulle! Minua vaan huvittaa, että voin tehdä sinun kaltaisesi roiston joksikin, vaikka olemattomaksi ja sen tähden pääset vapaaksi, ymmärrä oikein. Sinun onnistumaton aikeesi on minulle taivaallisena todistuksena, että olen määrätty johonkin suureen ja sentähden olen armollinen ja sinä pääset vapaaksi.

Mauri, (vilpittömästi). Malttakaa, Lavagna! Kunnia kuin kunnia! Jos tällä niemellä hengittelee joku, jolla on mielestänne liika kurkku, käskekää! ja minä katkaisen sen ilmaiseksi.

Fiesko. Kohtelias eläin! Tahdot toisten kurkuilla kiittää omastasi.

Mauri. Herra, me emme ota ilmaiseksi mitään. Meidän ruumiissamme on kunniaa.

Fiesko. Kurkunleikkaajan kunnia!

Mauri. On kaiketi tulen kestävämpi kuin teidän kunniallisien ihmisten: he rikkovat vannomansa valat, me pidämme ne tarkoin pirulle.

Fiesko. Sinä olet ilveikäs konna.

Mauri. Hauskaa, että miellytän teitä. Koetelkaahan minua, niin opitte tuntemaan miehen, joka päättää pahkaa tekee kokeensa. Käskekää minua. Minä näytän teille todistuksen kustakin veijarin ammatista alimmasta ylimpään asti.

Fiesko. On heitä joitakin. (Istuu). Niin muodoin veijaritkin tunnustavat lakia ja arvo-erotusta. Annappas kuulla alimmaisesta.

Mauri. Hyi, armollinen herra! Se on pitkäkyntisten halpa arvoinen joukko. Kurja ammatti, josta ei synny yhtään suurta miestä; tekee työtä vedellä ja leivällä, haaskaa raippametsää ja ylenee — korkeintaan hirsipuuhun.

Fiesko. Kaunis loppu. Utelempa nyt parempaa.

Mauri. Siihen kuuluu *salakuultelijat* ja *kavaltajat*. Arvokkaita herroja, joille ylhäiset kallistavat korvansa ja joilta he saavat kaikkietäväisyytensä, jotka imevät kuin iilimadot, särpivät sydämestä myrkyn ja sylkevät sitä asianomaisille.

Fiesko. Minä tunnen sen — jatka!

Mauri. Arvojärjestyksessä seuraavat nyt salapetturit, myrkynsekoittajat ja kaikki ne, jotka kauvan hyvittelevät miestänsä ja se vihdoin väjyksistä sieppaavat. Pelkuria raukkoja ovat ne usein, mutta kuitenkin miehiä, jotka oppipalkaksi lupaavat sieluparkansa pirulle. Tässä oikeus tekee jo vähän muutakin, pistää heidän jäsenensä pyörille ja istuttaa heidän vikurinpänsä seipääseen. Tämä on kolmas arvokunta.

Fiesko. Mutta sano milloin sinun arvosi tulee?

Mauri. Te olette, armollinen herra, juuri jäljillä. Minä olen käynyt näiden kaikkien lävitse. Älyni riensi aikaisin joka aidan poikki. Eilen illalla tein mestariteokseni kolmannessa, hetki sitten olen keltainen mies neljännessä.

Fiesko. Ja se olisi?

Mauri, (vilkaasti). Se on mieskunta, (tulisesti), joka neljän seinän sisältä etsii miehensä, raivaa tiensä vaarojen läpi, käy paikalla hänen henkeensä, ensi tervehdyksellensä säästää häneltä suurikiitoksen toisesta. Meidän kesken! niitä miehiä sanotaan vaan helvetin varapostiksi. Kun saatana himoitsee, ei tarvita muuta kuin viittaus ja hänellä on paisti vielä lämminnä.

Fiesko. Sinä olet paatunut peto. Semmoista juuri olen kaivannutkin. Anna kätesi minä pidän sinun luonani.

Mauri. Tottako vai pilaa?

Fiesko. Täyttä totta ja annan sinulle tuhannen tsekiniä vuodessa.

Mauri. Kylliksi, Lavagna, minä olen teidän ja hiiteen koko erityiselämä. Käyttäkää minua mihin tahdotte. Vainukoirananne, villakoirananne, kettunanne, kärkeenänne, parittajananne ja pyöveli-palvelijana. Herra kaikkiin, mutta henkeni kaupalla! älkää mihinkään kunnialliseen — siinä olen kömpelö kuin pölkky.

Fiesko. Ole huoletta! En minä tee sudesta lampuria. Kulje siis heti huomenna pitkin Genuaa ja tutki valtion ilmaa. Tiedustele tarkoin mitä hallituksesta tuumailaan ja mitä Dorioista kuiskataan; urki samalla mitä kansalaiseni pitävät minun joutilas-elämästäni ja lemmen seikkailustani. Tulvauta viiniä heidän aivoihinsa, kunnes sydänten tuumat puhkeavat. Tässä on rahaa. Etsi sillä silkki-kauppiaita.

Mauri, (katsoo häneen arvelevasti). Herra —

Fiesko. Ei tässä tarvitse peljätä yhtään kunniallista olevan. Mene! ja kutsu koko joukkosi apuun! Huomenna tahdon kuulla uutisesi. (Menee).

Mauri, (huutaa hänen jälkeensä). Luottakaa minuun. Nyt on vasta kello neljä. Huomenna kahdeksalta saatte kuulla uutisia niin paljon kuin mahtuu kaksikertaa 70 korvaan. (Menee).

KYMMENES KOHTAUS.

Verrinan huone.

Bertta seljin sohvassa, pää käsiin vaipuneena. *Verrina* astuu synkkänä sisälle.

Bertta (peljästyä ja hyppää ylös). Siunatkoon! Tuossa hän on!

Verrina (seisoo hiljaa, katsoo häntä oudoksuen). Isäänsäkö tyttäreni peljästy?

Bertta. Älkää tulko! Antakaa minun paeta! Isäni, te olette peljättävä.

Verrina. Ainoa lapseniko pelkäisi minua?

Bertta (heittää häneen syvän katseen). En! Täytyyhän teillä vielä olla tytär!

Verrina. Painaako helleyteni sinua liian raskaasti?

Bertta. Isä, maahan.

Verrina. Kuinka? millainen vastaan-otto, tyttäreni! Ennen kotia tullessani, vuorten painoja sydämelläni, hyppäsi Berttani minua vastaan ja naurullansa ajoi ne pois. Tyttäreni, tule minun syliini. Sinun hehkuvalla rinnallasi lämpiää taas minun sydämeni jäätymästä isänmaan kuolin vuoteella. Oi minun lapseni! Tänä päivänä olen tehnyt tilin kaikista luonnon huvista ja (sangen raskaasti) ainoastaan sinä olit minulla jäljellä niistä.

Bertta (silmäten häntä pitkään). Onneton isä!

Verrina (syleillen häntä kovasti). Bertta, minun ainoa lapseni! Bertta minun viimeinen toivoni! — Genuan vapaus on mennyt — Fiesko on mennyt — (likistäen häntä kovemmin ja myristen hampaitten välistä). Hekumaanko sinä —.

Bertta (riimaseikse hänen sylistänsä). Ah Herra! Te tiedätte!

Verrina (seisoo vavisten). Mitä?

Bertta. Kunniani —

Verrina (vimmastuneena). Mitä?

Bertta. Yöllä —

Verrina (raivossa). Mitä?

Bertta. Väkivaltaa! (vaipuu sohvaan).

Verrina (pitkän synkän äänettömyyden perästä, kolkolla äänellä). Vielä yksi henkäys, tyttäreni — viimeinen! (Kalealla murtuneella äänellä) Kuka?

Bertta. Voi minua! älkää noin kalman muotoisena vihassa! Herra auta! hän änkyttää ja vapisee.

Verrina. Enhän minä tietänyt — tyttäreni! kuka?

Bertta. Rauhoittukaa rakas, kallis isäni!

Verrina. Kuka? (vaipumaisillaan hänen eteensä).

Bertta. Valhepukuinen.

Verrina (peräytyä, rajusti mietittyänsä). Ei! ei niin! Se ei ole järjellinen ajatus, (nauraa kamalasti). Vanha houkko! ikäänkuin kaikki myrkky (Bertalle, tointuneemmin) yhdestä kärmeestä lähtisi. Minun kokoiseniko vai vähempi?

Bertta. Isompi.

Verrina (äkkiä). Mustat hiukset ja kiharat?

Bertta. Nokimustat ja kiharat.

Verrina (ulonee hänestä hoiperrellen). Voi päätäni! päätäni! Äänensä?

Bertta. Karkea ja vahva.

Verrina (kiivaasti). Minkä värinen? — En, enempää en huoli kuulla! — päällysvaate — minkä värinen?

Bertta. Kaiketi vihriäinen.

Verrina (pitää molemmat kätensä silmäinsä edessä ja horjuu sohvaan). Ole rauhassa tyttäreni. Minua vaan viimaa. (Kätensä vaipuvat. Kasvonsa kalman kalpeat).

Bertta (käsiä väännellen). Ah voi! tämä ei ole enää isäni.

Verrina (äänettömyyden perästä, katkerasti nauraen). Niin oikein! niin oikein! Pelko Verrina! — että ilkiö iski lakien pyhyteen — oli sinulle liian laimea vaatimus — Ilkiön piti iskemän vielä sinun veresi pyhyteen — (Lentää ylös). Kutsu joutuena Nikoloa — Lyijyä ja kruutia — taikka odotas minä mietin toisin — paremmin. — Tuo miekkani tänne, rukoile! (Lyöden kätensä otsaansa). Vaan mitä aivonkaan?

Bertta. Isä, minä pelkään kovasti.

Verrina. Tule istumaan viereeni. (Painavasti). Bertta — kerro minulle Bertta, mitä teki harmaapä Roomalainen, kun hänen tyttärensä myös — kuinka sanoisin — myös oli niin? — Kuule, Bertta, mitä Virginius sanoi riutuneelle tyttärellensä?

Bertta (kauhistuksella). En minä tiedä mitä hän sanoi?

Verrina. Hupsu! — Ei hän mitään sanonut. (Hypäten äkkiä ylös, tarttuu miekkaan). Uhripuukkoon hän tarttui.

Bertta (sysää peljästyneenä hänen syliinsä). Voi, mitä aivotte tehdä?

Verrina (viskaa miekan kamariin). En! vielä on oikeutta Genuassa!

YHDESTOISTA KOHTAUS.

Sakko, Kalkagno ja edelliset.

Kalkagno. Verrina joutuun! Ole valmis! Tänään alkaa. Genuan tasavallan vaali viikko. Me hankimme aikaisin neuvoskuntaan valitsemaan uusia senaattoreja. Kaduilla vilisee väkeä. Koko aateli tulvaa raatihuoneeseen. Seuraathan meitä (pilkallisesti) näkemään vapautemme voittoriemua.

Sakko. Salissa on miekka. Verrina katselee hurjasti. Berttan silmät punoittavat.

Kalkagno. Totta siunatkoon! nyt minäkin huomaan — Sakko — täällä on käynyt onnettomasti.

Verrina (tuo kaksi istuinta). Istukaa.

Sakko. Ystävämme, sinä säikäytät meitä.

Kalkagno. Noin en ole nähnyt sinua, ystäväni, milloinkaan. Jos ei Bertta olisi itkenyt, kysyisin: sortuuko Genua?

Verrina (hirmuisena). Sortuuko! Istukaa.

Kalkagno (säikähtyneenä, istuvat molemmin). Mies, puhu meille!

Verrina. Kuulkaa!

Kalkagno. Sakko, mitä aavistan!

Verrina. Genualaiset — te molemmin tiedätte minun nimeni vanhaksi. Teidän esi-isänne ovat minun esi-isäini lievettä kantaneet. Isäni taistelivat valtion tappeluissa. Äitini olivat Genuan naisten esikuvia. Kunnia oli ainoa tavaramme ja se kulki perintönä isältä pojalle — vai kuka tietää toisin olleen?

Sakko. Ei kukaan.

Kalkagno. Totisesti, ei kukaan.

Verrina. Minä olen sukuni viimeinen. Vaimoni lepää haudassa. Tämä tytär on ainoa liittomme pantti. Genualaiset te tiedätte kuinka minä häntä kasvatin. Nouseeko kukaan minua syyttämään huolettomuudesta Berttaani kohtaan?

Kalkagno. Sinun tyttäresi on esikuva maassa.

Verrina. Ystäväni! minä olen vanha mies, jos kadotan tämän, ei minulla ole toiseen toivoa. Minun muistoni sammuu. (Hirmuisella tavalla kääntyen). Minä olen hänen kadottanut. Häväisty on minun sukuni.

Molemmat (liikutettuina). Herra varjelkoon siitä! (Bertta vaikeroi sohvassa).

Verrina. Älä epäile tyttäreni! nämä ovat urhoollisia kunnan miehiä. Jos nämä sinua itkevät, jossakin verta vuotaa. — Miehet, älkää niin hämmästyneiltä näyttäkö! (Pitkään ja painolla). Joka Genuan kytkee, voipahan se neidon voittoa.

Molemmat (hyppäävät ylös ja heittävät sivulle istuimensa). Gianettino Doria!

Bertta (kirkaisee). Langetkaa muurit minun päälleni! Minun Scipioni!

KAHDESTOISTA KOHTAUS.

Edelliset ja Bourgognino.

Bourgognino (innoissansa). Hyppää ylös, neito! Riemusanoma! — Jalo Verrina! nyt lasken korkeimman onneni teidän kielellenne. Jo kauvan olen tytärtänne rakastanut enkä uskaltanut pyytää hänen kättänsä, koska koko omaisuuteni ui epävakaisilla laudoilla Koromondelista. Nyt juuri kiittää Fortuna-laivani ehjänä satamaan ja tuo, niinkuin he sanovat, äärettömiä aarteita. Olempa rikas mies. Antakaa minulle Bertta, minä te'en hänen onnelliseksi. (Bertta peittää kasvonsa. Pitkä äänettömyys).

Verrina (arvelevasti Bourgogninille). Nuorukainen, haluatko heittää sydämesi allikkoon?

Bourgognino (tarttuu miekkaansa, vaan peräyttää äkkiä kätensä). Niinkö sanoo isä?

Verrina. Niin sanoo jokainen Italian roisto. — Pidätkö hyvänäsi toisen vierastimisen jätteet?

Bourgognino. Älkää minua houruksi tehkö, harmaapää?

Kalkagno. Bourgognino, totta puhuu harmaapää.

Bourgognino (hypäten ylös syöksee Berttaa päin). Tottako hän puhuu? Minunko olisi naikkonen veijannut.

Kalkagno. Bourgognino, älä sinnepäin! Tyttö on puhdas kuin enkeli.

Bourgognino (seisahtuu hämmästyneenä). Iankaikkisen toivoni kautta! puhdas eikä puhdas! En sitä käsitä. — Te katselette toisianne ja olette mykkinä. Jokin luonnoton ilkityö vapisee teidän taintuvilla kielillänne. Rukoilen teitä, älkää järkeäni himmentäkö! Puhdas hän olisi! kuka sanoi puhdas?

Verrina. Minun lapseni on syytön.

Bourgognino. Siis väkivaltaa! (Tempaa miekan lattialta). Genualaiset, maailman syntien kautta! Mistä? mistä löydän ryövärin?

Verrina. Juuri sieltä, mistä Genuan varkaan. — (Bourgognino jähmistyy. Verrina käy ajatuksissansa edes takaisin sitten seisahtuu hän). Jos oikein ymmärrän, niin minun Berttani kautta Genua

pelastetaan! (Käy Bertan luo ja levittää vitkallensa suruhunnun käsivarreltansa, sitten juhlallisesti). Siksi kun Dorian sydänveri on sinun kunniastasi pesnyt tämän häpeäpilkun, ei pidä yhtään päivänsädetä näille poskille lankeaman. Siksi (heittää hunnun hänen päänsä päälle) ole sokea! (Äänettömyys. Toiset katselevat häntä vaieten ja hämmästyneinä. Verrina laskee kätensä Bertan päälle, juhlallisemmin). Kirottu olkoon hengittämäsi ilma! sinua virkistävä uni! Kaikki ihmiselimen kohtelu, joka sinua kurjuudessaasi lohduttaa! Mene huoneeni alimmaiseen loukkoon. Valita, ulvo, kuluta aikasi murheessa. (Pysähtyy kauhistuksesta). Elämäsi olkoon kuoleman madon tempovaa kiemuroimista — kova, runteleva taistelu elon ja kuolon välillä. — Tämä kirous painakoon sinua siihen asti kuin Gianettinon henki viimeisen kerran korisee. Jos ei, niin se sinua seuraa niinkauvan kuin löydetään iankaikkisuuden ympyrän molempien päitten yhtymys. (Kolkko äänettömyys. Kaikkien kasvoilla kauhistus. Verrina katsoo jäykästi ja terävästi jokaista).

Bourgognino. Julma isä! mitä teitte? Näin hirmuisen kamalan kirouksen syyttömälle tyttöraukallenne!

Verrina. Tosin se kaiketi on hirveätä, sinä hellä sulhanen? (Erin painavasti). Kuka teistä nyt nousee vielä kylmäkiskoisesti viivytyksestä jaarittelemaan? Genuan kohtalo riippuu minun Bertastani. Isän sydämmeni vastaa minun kansalaisvelvollisuudestani. Kuka meistä nyt on pelkuri viivyttämään Genuan vapauttamista, koska hän tietää tämän syyttömän karitsan sanomattomalla tuskalla maksavan hänen pelkonsa! — Minä en armahda lastani ennenkuin Doria maassa kieriää, vaikka keksisin kidutuksia kuin pyöveli, vaikka ihmissyöjäin piinapenkillä teurastaisin tämän viattoman karitsan. — Te vapisette — vaaleina kuin haamut te kurkistelette minua — Vielä kerran, Scipio! minä säilytän hänen sinun tiranninmurhasi panttivankina. Tähän kalliiseen nauhaan minä sidon sinun, minun ja teidän velvollisuutenne. Genuan hirmuvaltijaan pitää kaatuman taikka tyttö epätoivossa kuoleman. Minä en peräytä.

Bourgognino (lankee Bertan jalkoihin). Ja kaatuman hänen pitää — kaatuman Genuan tähden kuin uhri-eläimen. Niin totta kuin tämän miekan pyöritän Dorian sydämessä, niin totta tahdon ylkänä sinun huuliasi suudella. (Nousee).

Verrina. Ensi pari, jonka koston henget vihkivät. Antakaa kätenne toisillenne! Jos Dorian sydämessä miekkasi pyörität, ota hän, hän on sinun!

Kalkagno. Tässä vielä yksi Genualainen lankeaa polvillensa ja asettaa pelottavan teräksensä viattomuuden jalkoihin. Löytäköön Kalkagno niin totta onnen tien, kuin tämä hänen miekkansa löytää Dorian elämän polun. (Nousee).

Sakko. Viimeksi vaikka yhtä päättävänä laskee polvillensa Rafaeli Sakko. Jos tämä välkkyvä rautani ei aukaise Bertan vankiutta, älköön minun elämäni viimeistä rukousta kuultako! (Nousee).

Verrina (ilahtuneena). Genua kiittää minussa teitä, ystäväni! Mene tyttäreni! Iloitse olemastasi isänmaan suuri uhri!

Bourgognino (halaa menevää Berttaa). Mene! Luota Jumalaan ja Bourgogninon. Yhtenä ja samana päivänä on Bertta ja Genua vapaa. (Bertta pois).

KOLMASTOISTA KOHTAUS.

Edelliset paitsi Bertta.

Kalkagno. Sana vielä, Genualaiset, ennenkuin menemme pitemmälle.

Verrina. Sen arvaan.

Kalkagno. Riittääkö neljä isänmaanystävää kukistamaan tiranniuden vahvan kyykäärmeen? Eikö täydy yllyttäämme kansaa ja vetää aatelin puolellemme?

Verrina. Ymmärrän! Kuulkaa siis, minulla on kauvan ollut palkalla maalaaja, joka tuhlaa kaiken taitonsa Appius Klaudiuksen kukistamisen maalaamiseen. Fiesko ihailee taidetta, innostuu ylevistä nävyistä. Viedään se maalaus hänen palatsiinsa ja ollaan läsnä hänen sitä katsellessansa. Kenties se näky hänen taas herättää haltioihinsa — Kenties —

Bourgognino. Mitä hänestä! Lisää vaaraa älä apua, sanoo sankari. Minä olen jo kauvan tuntenut rinnassani jotain, joka ei mihinkään tahtonut tyytyä. — Mitä se oli, nyt yhtäkkiä tiedän — (Sankarillisesti hypäten). Minun on tyranni.

(Esirippu).

TOINEN NÄYTÖS.

Etuhuone Fieskon palatsissa.

ENSIMMÄINEN KOHTAUS.

Leonoora ja Arabella.

Arabella. Ei, sanon minä, Te näitte väärin. Luulevaisuus hairautti silmänne.

Leonoora. Se oli Julia ilmi elävänä. Älä uskottele minua. Minun kuvani riippui sinisessä nauhassa, tämä oli ihan tulipunainen. Minun onneni on ratkaistu.

TOINEN KOHTAUS.

Edelliset ja Julia.

Julia (astuu teeskennellen huoneeseen). Kreivi tarjosi minulle palatsinsa katsellakseni juhlakulkua raatihuoneeseen. Aikani käy ehkä pitkäksi. Huvittakaa minua, rouva, siksi kun shuklaata tulee. (Bella menee vaan tulee heti takaisin).

Leonoora. Jos käskette, niin kutsun tänne seuraa.

Julia. Mokomaakin! Ikäänkuin minun sitä täällä tarvitsisi hakea? Hauskuttakaa te, rouva minua. (Istuu ja nousee, liehakoiden). Jos sen voitte, rouva, sillä minulla on hyvin vähän joutoaikaa.

Arabella (häijysti). Sitä enemmän tällä kalliilla silkki puvulla. Ajatelkaa, kuinka kauheata! ryöstää nuorten teikarien kaukosilmältä tämän kauniin palkan. Ai! sitä helmien salamoivaa välkettä, joka vallan huikaisee silmiä. — Herran tähden, te olette varmaan tyhjentänyt koko meren.

Julia (kuvastimen edessä). Tämä on kai teille harvinaista, neitsyt? Vaan kuulkaa, neitsyt, oletteko kielennekin palkannut herrasväellenne? Kaunista tosiaankin, rouva, osottaa palvelijain kautta kohteliaisuutta vierailenne.

Leonoora. Onnettomuuteni on, rouva, että minun mielentilani vailentaa minulta hovin teidän läsnäolostanne.

Julia. Rumaa se on, että totuttelette kömpelöksi ja tylsäksi. Reipas, vilkas ja sukkela pitää oleman! Ette myös tuolla keinoin miestänne pitele.

Leonoora. Kreivitär, minä tiedän siihen ainoasti yhden keinon. Antakaa te omanne aina olla myötätuntoisena välittäjänä.

Julia (olevinsa huomaamatta). Ja teidän ulkomuotonne, rouva! Hyi! Ulkomuodostannekin pitääkää enemmän huolta. Turvatkaa taiteen neuvoihin siinä, missä luonto on ollut teille äitipuoli. Maalia poskillenne, joissa nyt rumanhaituinen kiilto kytee. Raukkaa! Semmoisenaan ei tuo muotonne löydä ostajaa milloinkaan.

Leonoora (iloisesti Bellalle). Toivota onnea minulle, tyttö! Mahdotonta, että olisin Fieskoni kadottanut, taikka en ole hänessä mitään kadottanut. (Tuodaan shuklaata, Bella kaataa kuppeihin).

Julia. Kadottamisestako jupisette? Mutta Herra nähköön! kuinka, surkeasti kyllä, teidän päähänne pisti ottaa Fiesko? Lapsi parka, miksi niin korkealle, että välttämättä joudutte katseltavaksi, välttämättä vertailtavaksi? — Tosiaankin se mahtoi olla veitikka tai tolvana, joka teidän paritti Fieskolle. (Surkuttelevaisesti tarttuen hänen käteensä). Lintuseni, ylhäisparren seuroissa suvaittu mies ei olisi milloinkaan ryhtynyt teidän kanssanne naimiskauppaan. (Ottaa kupin).

Leonoora (nauraa Arabellalle). Taikka ei hän tahtoisikaan itseänsä näissä ylhäisparren seuroissa suvaittavan.

Julia. Kreivi on ryhdikäs, tottunut, hieno. Kreivin onnistui päästä korkeitten tuttavuuteen. Kreivi on vilkas, tulinen. Nyt lähtee hän lämpöisenä hienoimmasta seurasta, tulee kotia. Puolionsa tervehtää häntä arkipäiväisellä helleydellensä, sammuttaa hänen hehkunsa vetisellä, valjulla suutelolla, antaa hänelle hyväilyjensä säästelijäästi kuin ruokavieraalle. Kurja aviomies! Tuolla hymyilee hänelle loistava ihanne — täällä inhottaa häntä tuskallinen herkkätuntoisuus. Eikö hän, Herra nähköön, kadota

järkeänsä, tai mihinkä hän menee?

Leonoora (tuo hänelle kupin). Teille, rouva, kun hän sen on kadottanut.

Julia. Hyvä. Se piikki pistäköön omaan sydämeesi. Vapise pilkasta, mutta ennenkuin vapiset, *punastu*.

Leonoora. Tunnetteko tekin, rouva, sen sanan? Vaan miksi ette? Kuuluuhan se koristustempuihin.

Julia. Kas vaan! Tuittupäätä pitää suututtaman, jos mieli sen omantekoista sukkeluutta kuulla. Sillä hyvä. Se oli leikkiä, rouva. Antakaa kätenne sovinnoksi!

Leonoora (antaa kätensä ja silmäilee häntä arvelevasti). Imperiali! — minun *vihaltani* saatte olla rauhassa.

Julia. Kuinka jalomielistä! Vaan, kreivitär, enkö minäkin voisi olla niin. (Vitskalleen ja viekkaasti). Kun minä kannan jonkun varjoa, tottahan sen alkukuva on minulle kallis? Vai mitä?

Leonoora (punastuu ja hämmästyä). Mitä sanotte? Sen päätöksen luulen liian hätäiseksi.

Julia. Niin minäkin ajattelen. Sydän ei pyydä milloinkaan aistimien apua. Todellinen tunne ei koskaan turvaa koristuksiin.

Leonoora. Taivaan nimessä! Kuinka te siihen totuuteen tulitte?

Julia. Sääliväisyyttä vaan. — Sillä nähkää kuinka se on toisapäinkin totta — ja teillä on vielä Fieskonne. (Antaa Leonooralle hänen kuvansa ja purskahtaa ilkeästi nauramaan).

Leonoora (nousevalla mielikarvauksella). Minun kuvani! teillä! (Tuskallisena heittäntyy istuimelle). Voi jumalatonta miestä!

Julia (riemastuen). Olenko maksanut? olenko? No, rouva, eikö enää piikkiä valmiina? (Huutaa lujaa näyttämölle). Vaununi esille! Toimeni on loppunut. (Silittäen Leonooran leukaa). Lohduttakaa mieltänne, hyvä lapsi. Kuvan antoi hän minulle hourupäisyydessä. (Menee).

KOLMAS KOHTAUS.

Kalkagno tulee.

Kalkagno. Imperiali meni niin tulisena täältä ja te, rouva, olette liikutettu.

Leonoora (kovassa tuskassa). Ei! Semmoista ei ole ikänä kuultu!

Kalkagno. Maailman päivät! Ettehän vaan itke?

Leonoora. Tunnettoman ystävä — Pois silmistäni!

Kalkagno. Kenen tunnettoman? Te peljästyttätte minun.

Leonoora. Minun mieheni — Ettekös ole Fieskon ystäviä?

Kalkagno. Mitä täytyy kuullani!

Leonoora. Oh, ainoasti konnantyön, joka teille miehille on tavallista.

Kalkagno (tarttuen innolla hänen käteensä). Armollinen rouva, minulla on sydäntä itkevän avuille.

Leonoora (vakaisesti). Te olette mies — siitä ei ole minulle.

Kalkagno. Kokonansa teille — ihastunut teihin — jos tietäisitte kuinka paljon — kuinka äärettömän paljon —

Leonoora. Mies, sinä valehtelet — sinä vakuutat, ennenkuin teet.

Kalkagno. Minä vannon teille —

Leonoora. Väärän valan. Lakkaa! Te väsyttätte Jumalan kynän, joka ne muistiin kirjoittaa. Miehet, miehet! jos teidän valanne muuttuisivat yhtä moneksi pahanhengeksi, ne ryntäisivät taivaaseen ja veisivät enkelit vangiksi.

Kalkagno. Te haaveksitte, kreivitär. Mielikarvaudessanne ajattelette väärin. Pitääkö koko sukupuolen yhden rikoksesta vastaaman?

Leonoora (katsoo häneen pitkään). Ihminen! minä ihailin yhdessä koko sukupuolta, enkö sitä myös yhdessä halveksisi?

Kalkagno. Koettakaa kreivitär — Ensi kerran annoitte sydämmenne hukkaan — Minä tietäisin paikan, jossa se olisi tallella.

Leonoora. Te valehtelisitte luojan luotujensa joukosta — Min' en tahdo kuulla sinulta mitään.

Kalkagno. Tämän tuomionne te vielä tänä päivänä minun sylissäni peräyttäisitte.

Leonoora (tarkkuudella). Puhu selville kaikki! *Sinunko?*

Kalkagno. Minun sylissäni, joka aukenee hyljättyä ottamaan ja hukattua lempeä palkitsemaan.

Leonoora (katsoo häneen terävästi). Lempeäkö?

Kalkagno (langeten hänen eteensä innoissansa). Niin! nyt se on lausuttu. Lempeä! Elo ja kuolo on kielenne vallassa. Jos minun kiihkoni on syntiä, niin hyvän ja pahan rajat juuskoot toisiinsa kiinni, taivas ja manala sulakoot yhdessä kadotuksessa.

Leonoora (suuttuneena ja ylevänä väistyen hänestä). Sinneköpäin sinun osanottosi tavoitti, imartelija? Yhdellä polvien notkistuksella ilmaiset ystävytesi ja lempesi? Iäksi pois silmistäni! Inhoittava suku! Tähän asti luulin sinun vaan naisia pettävän, en tietänyt sinun olevan myös itsesi pettäjän.

Kalkagno (nousee hämmästyneenä). Armollinen rouva —

Leonoora. Ei kyllin, että hän mursi tuttavuuden pyhän sinetin, vielä siveydenkin puhtaaseen kuvastimeen tämä teeskentelijä puhaltaa turmelusta ja tahtoo opettaa minun viattomuuttani valapattoisuuteen.

Kalkagno (vilkkaasti). Valapattoisuus ei teitä langettaisi, armollinen rouva.

Leonoora. Minä ymmärrän, ja harmini kai pitäisi sinun hyväksesi lahjoman tunteeni? Sitä et tietänyt (erin ylevästi) että jo yksin se korkea onnettomuus sortua Fieskon tähden aateloitsee naisen sydämmen. Mene! Fieskon häpeä ei ketään Kalkagnoa minun silmissäni ylennä, — vaan ihmisyyttä alentaa. (Poistuu nopeasti).

Kalkagno (katselee hurmautuneena hänen peräänsä, sitten pois lyöden otsaansa). Minua hullua!

NELJÄS KOHTAUS.

Mauri ja Fiesko.

Fiesko. Kuka tästä meni?

Mauri. Markiisi Kalkagno.

Fiesko. Sohvalle jäi tämä nenäliina. Minun rouvani oli täällä.

Mauri. Tuli juuri vastaani kovin tulisena.

Fiesko. Tämä nenäliina on kostea. (Pistää sen poveensa). Kalkagno täällä. Leonoora kovin tulisena? (Vähäisen mietittyänsä. Maurille). Ehtoolla kysyn sinulta, mitä täällä on tapahtunut.

Mauri. Bella neito kuulee mielellänsä, että hän on keltatukkainen. Sitten vastaan.

Fiesko. Ja nyt on kolmekymmentä tuntia kulunut. Oletko täyttänyt käskyni?

Mauri. Niinkuin naulaan, herrani.

Fiesko (istuu). Sano siis, mitä piipatetaan Doriasta ja nykyisestä hallituksesta!

Mauri. Hyi! inhottavaa. Paljas Dorian nimi heitä varistaa kuin vilutauti, Gianettinoa vihataan kuin kuolemaa. Kaikki napisee. Ranskalaiset, sanovat he, olivat Genuan rottia, Doria kissa on ne syönyt ja herkuttelee nyt hiirillä.

Fiesko. Tuo voisi olla totta — ja eivätkö tietäneet kissalle koira.

Mauri (ketterästi). Kaupungilla hoettiin paljokin eräästä — eräästä — noh! olenkohan vallon unohtanut nimenkin.

Fiesko (nousee). Pöllö! Sitä on yhtä helppo muistaa, kuin sitä on vaikea saada. Onko niitä Genuassa muuta kuin yksi.

Mauri. Yhtä vähän kuin on kahta Lavagnan kreiviä.

Fiesko (istuu). Sehän on jotain. Mitä sitten pakistaan minun hupaisesta elämästäni?

Mauri (mittaa häntä suurin silmin). Kuulkaa, Lavagnan kreivi! Genuan täytyy ajatella suurta teistä. Ei sitä keestetä, että aatelus ensimmäistä sukuperää, älykäs ja taitava — innokas ja valtava — neljän rahamiljoonan herra — suonissa ruhtinaallista verta — aatelus semmoinen kuin Fiesko, jolle ensi viittauksella kaikki sydämmet lentäisivät —.

Fiesko (kääntyy halveksien hänestä pois päin). Kuulla sitä roistolta —.

Mauri. Että Genuan suuri mies nukkuu Genuan suuressa lankeemuksessa. Monet teitä surkuttelevat, sangen monet pilkkaavat, useimmat kiroovat. Kaikkien on sääli valtiota joka kadotti teidän. Yksi jesuitta luuli haistavansa ketun koiran nahoissa.

Fiesko. Kyllä koira veljensä tuntee — — Mitäs jutellaan minun seikkailustani Imperialin kreivittären kanssa?

Mauri. Sen minä kauniisti jätän matkimatta.

Fiesko. Puhu suusi puhtaaksi! Mitä julkeempaa, sitä tervetulleempaa. Mitä mutistaan?

Mauri. Ei mutista mitään. Kaikissa kahviloissa, piljaartipöydissä, ravintoloissa, kävelypaikoilla — torilla — pörssissä huudetaan lujaa —.

Fiesko. Mitä? Minä käsken sinua!

Mauri (vetäytyy takaperin). Että te olette narri.

Fiesko. Hyvä. Tuossa on tsekini sanomastasi. Nyt on narrintakki päälläni ja siitä Genualaisten päät ovat pyörällä, pian saavat enemmän ilveilyä. Millänsä olivat silkkikauppiat minun lahjoistani?

Mauri (ilveillen). Narri, ne olivat kuin ne syntisraukat —

Fiesko. *Narriko?* Oletko villissä, mies?

Mauri. Suokaa anteeksi! Minun teki mieleni enemmän kolikoita.

Fiesko (nauraa ja antaa hänelle yhden). No sitten, — kuin ne syntisraukat —

Mauri. Jotka ovat pää pölkyllä ja nyt kuulevat armon äänen. Teidän ne ovat henkeen ja vereen.

Fiesko. Hauskaa kuullani. Ne ne Genuan rahvaassa asian ratkaisevat.

Mauri. Mutta sitä melua, mikä siinä oli! Lempo vieköön! vähältä piti, etten minäkin mieltynyt jalomielisyyteen. Ne kiikkuivat kaulassani kuin mielettömät, tytöt näyttivät pian silmittömästi ihastuneen isäni väriin, niin tulisesti hyökkäsivät he minun kuun-pimennykseeni. Kultra on sentään kaikkivaltiasta ajattelin minä, Maurilaisenkin se saa valkoiseksi.

Fiesko. Se ajatuksesi oli parempi kuin lanttumaa, josta se kasvoi. Minulle tuomasi sanat ovat hyviä, saanko odottaa niistä tekoja.

Mauri. Samoin kuin taivaan pauhinasta myrskyn syntyvän. Päät kumarretaan yhteen, liitytään joukkoihin, huudetaan hm! jos vieras käy ohitse. Koko Genuassa on paahtava helle. Nurjuus häilyy kuin synkkä ukkosen pilvi tasavallan taivaalla — tuulta vaan, niin rakeet ja salamet lankeevat.

Fiesko. Hiljaa! Kuule! mitä sekaista hyrinää se on?

Mauri (hyppää akkunaan). Se on raatihuoneesta tulevan ihmisjoukon melua.

Fiesko. Tänäpä on *prokuraattorin vaali*. Ajettakoon vaununi esille! Ei suinkaan istunto vielä ole loppunut. Minä lähden sinne. Mahdotonta, että se laillisesti olisi loppunut — Miekka ja viitta tänne. Missä on ritarin-merkkini?

Mauri. Herra, minä varastin sen ja vein pantiksi.

Fiesko. Kaunista kyllä.

Mauri. No, entäs lähteekö minun lahjani pian?

Fiesko. Siitäkö, että et vienyt viittaanikin?

Mauri. Siitä, että sain varkaan ilmi!

Fiesko. Meteli vierii tännepäin. Kuule! Ei se ole suosiomurinaa. (Äkkiä) Aukaise joutuun pihaportit! Minä aavistan. Doria on hurjapää. Valtio horjuu neulan nirkossa. Lyön vetoa, että melske on noussut neuvoshuoneessa.

Mauri (akkunassa huutaa). Mitä tämä on? Balbikatua alaspäin vilisee tuhansia — sotatapparit välkkyvät — ja miekat — hei ei! Senaattoria kiittää tännepäin.

Fiesko. Se on kapinaa! Juokse joukkoon! Mainitse minun nimeni! Varo, että kääntyvät tänne! (Mauri rientää alas). Mitä muurahainen taidolla ja vaivalla läjään haalii — sen kokoo vilauksessa satunnainen ärjy.

VIIDES KOHTAUS.

Fiesko, Senturione, Sibon ja Asseraton hyökkäävät rajusti huoneeseen.

Sibo. Antakaa anteeksi, kreivi, että suutuksissa tulemme tänne ilman ilmoittamista.

Senturione. Minua on häväisty, kuolettavasti häväissyt on minua herttuan nepää koko neuvoskunnan edessä.

Asserato. Doria on tahrannut sen kultaisen kirjan, josta kukin Genuan aatelus on lehti.

Senturione. Sentähden olemme täällä. Koko aatelisto on minussa yllytetty. Koko aateliston pitää jakaman minun kostoni. Oman kunniani kostoksi minä tuskin vaatisin apua.

Sibo. Koko aatelisto on hänessä loukattu. Koko aateliston pitää puhkuman tulta ja leimua.

Asserato. Kansakunnan oikeudet särjetty. Tasavallan vapaus on saanut kuoleman vamman.

Fiesko. Te jännitätte koko minun mieleni!

Sibo. Hän oli vaaliherrojen joukossa yhdeksäskolmatta, oli prokuraattorin vaalissa vetänyt kultaisen kuulan. Kahdeksankolmatta ääntä oli koossa; neljätoista minulle, yhtä monta Lomellinolle! Dorian ja hänen oli vielä poissa.

Senturione (vilkkaisesti tarttuen puheeseen). Oli vielä poissa. Minä äänestin Siboa. Doria — tuntekaa minun kunniani haava — Doria —

Asserato (keskeyttäen taas hänen puheensa). Sellaista ei ole kuultu eikä nähty niinkauvan kuin valtameri on Genuan ympärillä aaltoillut.

Senturione (jatkaa kiivaammin). Doria veti miekan, jonka hän oli piilottanut tulipunaisen takkinsa alle, pisti minun huutoni siihen ja huusi kaikkien kuullen.

Sibo. "Senaattorit! tämä ei kelpaa! tämä on rikki! Lomellino on prokuraattori".

Senturione. "Lomellino on prokuraattori" ja heitti miekkansa pöydälle.

Asserato. "Ja huusi tämä ei kelpaa" ja heitti miekkansa pöydälle.

Fiesko (vähäsen vaiti oltua). Mitä päätätte tehdä?

Senturione. Tasavallan sydämmeen on pistetty. Mitäkö päätämme tehdä?

Fiesko. Senturione, kahilat taittukoot tuulessa. Tammet tahtovat myrskyä. Minä kysyn, mitä te päätätte?

Sibo. Minä ajattelin kysyttävän mitä Genua päättää.

Fiesko. Genua! Genuako? Mitä siitä? se on lahonnut, repee kun siihen rupee. Vai luotatteko

ylimyksiin? Ehkä sentähden, että he väännelevät suutansa, nostelevat olkapäitänensä, kun valtioasioista puhe tulee? Mitä niistä? Heidän sankaritulensa palaa Levantin tavarakääröissä, heidän henkensä häilyy tuskallisesti heidän itä-intialaisten laivojensa ympärillä.

Senturione. Oppikaa paremmin arvostelemaan ylimyksiämme. Dorian pöyhkeä työ oli tuskin tehty, niin muutama sata heistä syöksi revittyine vaatteinensa torille. Neuvoskunta hajosi.

Fiesko (pilkallisesti). Niinkuin kanat kun haukka iskee joukkoon.

Senturione (rajusti). Ei! vaan niinkuin ruutitynnyri kun sinne valkea putoo.

Sibo. Kansa raivoo myös — tiedättehän mitä haavoitettu karhu tekee!

Fiesko (nauraa). Sokeana, taidoton se röhkäle ensin mellastaa kömpelöillä raajoillansa, uhkaa niellä avoimeen kitaansa ylhäisen ja alhaisen, läheltä ja kaukaa ja viimein kompastuu risuihin. Genualaiset! turhaan! Merenvaltijan aika on loppunut. Genua on kaatunut nimensä alle. Genuan on käynyt niinkuin voittamattoman Rooman, joka pallona lensi hentokaisen pojan Oktavianuksen kouriin. Genua ei voi olla enää vapaana. Genua kaipaa yksivaltijaan lämmintä. Genua tarvitsee itsevaltijaan, siis suosikaa huimapäätä Gianettinoa.

Senturione (julistuen). Silloin kun vihaiset elementit toisillensa leppyvät ja pohja saa etelän kiinni — Tulkaa kumppanit!

Fiesko. Viipykää! viipykää! Mitä mietitte, Sibö?

Sibo. En mitään, tai joutavaa asiaa, jonka nimeksi tulee Maanjäristys.

Fiesko (vie heidät kuvapatsaan luo). Katselkaapa tätä veistokuvaa.

Senturione. Se on florensilainen Venus. Mitäs se nyt meihin koskee?

Fiesko. Tottahan se miellyttää teitä.

Sibo. Totta, olisimmehan huonoja Italialaisia. Kuinka te sitä kysytte?

Fiesko. No, kulkekaa maailmat halki ja etsikää tämän naiskaavan kaikkien elävien yhtäläisten joukosta parhaiten onnistunut, jossa on tämän ajatellun Venuksen kaikki viehättäväisyydet.

Sibo. Ja vaivasta saamme sitten?

Fiesko. Sitten saatte vakuuden, että mielikuvitus on turhaa kerskailemista.

Senturione (äkäisenä). Ja mitä voittaneet?

Fiesko. Olette voittaneet vanhan riidan luonnon ja taiteilijain välillä.

Zenturione (tulisena). Ja sitten?

Fiesko. Sitten! sitten! (alkaa nauramaan). Sitten olette unhottaneet huomata Genuan vapauden häviön. (Senturione, Sibö ja Asserato menevät).

KUODES KOHTAUS.

Fiesko.

Fiesko (— Hälinä palatsin ympärillä paisuu). Onnellista! onnellista! Tasavallan oljissa on valkea. Talot ja linnat ovat jo liekissä. Enemmän, enemmän vaan! Yltäinen olkoon tulipalo! tuhon riemuisa tuuli vinkukoon hävitykseen.

SEITSEMÄS KOHTAUS.

Mauri kiiruissaan ja Fiesko.

Mauri. Joukko toisensa perässä.

Fiesko. Avaa portit! Anna rajuta sisälle kellä jalkoja on.

Mauri. Tasavaltalaisia! tasavaltalaisia! vetävät ikeessä vapauttansa ja läähättävät kuin vetojuhdat ylimysvaltaisen loistonsa alla.

Fiesko. Ne houkkiot luulevat, että Lavagnan Fiesko *jatkaisi* mitä Lavagnan Fiesko *ei alkanut*. *Kapina* tulee kuin kutsuttu, mutta salaliitto on minun. Ne hyökkäävät rappuja ylös.

Mauri (huutaa ulos). Hei! hei! Älkää hyvät ihmiset seiniä viekö mennessänne. (Kansaa hyökkää sisälle. Ovet särkyvät).

KAHDEKSAS KOHTAUS.

Fiesko ja kaksitoista käsityöläistä.

Kaikki. Kosta Dorialle! Kosta Gianettinolle!

Fiesko. Hiljaa, maanmieheni. Että tulette kaikin minua tervehtimään, osoittaa hyvää sydäntänne. Mutta minun korvani ovat tottuneet hienompaan.

Kaikki (rajummin). Alas Doriat! alas setä ja nepaa.

Fiesko (lukee heidät nauraen). Kaksitoista on koko uljas sotavoima.

Muutamat. Doriat pois! Valtion täytyy saada toisen muodon.

Ensimmäinen. Tuupata meidän rauhantuomarit portailta alas — portailta rauhantuomarit.

Toinen. Aatelkaa, Lavagna, portailta alas, kun ne häntä vaalissa vastustivat.

Kaikki. Ei kärsitä! Ei tarvitse kärsiä!

Kolmas. Tuoda miekka raatihuoneeseen!

Ensimmäinen. Miekka! Sodan merkki rauhan huoneessa.

Toinen. Tulla punaisessa puvussa senaattiin eikä mustassa niinkuin muut neuvosherrat!

Ensimmäinen. Ajaa kahdeksalla oriilla läpi pääkaupunkimme.

Kaikki. Tyranni! maan ja hallituksen kavaltaja!

Toinen. Ostaa keisarilta henkivartijoiksi kaksisataa saksalaista!

Ensimmäinen. Ulkomaalaisia isänmaan lapsia vastaan! Saksalaisia Italialaisten sijaan! Sotamiehiä lakien rinnalle!

Kaikki. Maan kavallusta! kapinaa! Genuan perikatoa!

Ensimmäinen. Kuljettaa tasavallan vaakunaa vaunujensa nokalla! —

Toinen. Andreaan kuvapatsas keskellä neuvoskunnan pihaa!

Kaikki. Palasiksi Andreas! Tuhanneksi palaseksi kivinen ja elävä!

Fiesko. Genualaiset! minkätähden tätä kaikkea minulle sanotte?

Ensimmäinen. Te ette saa sitä sallia! Teidän pitää se pitämän aisoissansa!

Toinen. Te olette viisas mies, ettekä saa sitä sallia ja teidän pitää meitä ymmärtämän.

Ensimmäinen. Ja olette parempi aatelismies, ja teiltä pitää hänen se muistaman, ettekä te saa sitä sallia.

Fiesko. Luottamuksenne miellyttää minua sangen. Voinko sen teoilla ansaita?

Kaikki (rymyten). Lyökää! kukistakaa! pelastakaa!

Fiesko. Totta kai otatte vielä hyvän sanan?

Muutamat. Puhukaa Lavagna!

Fiesko (istuu). Genualaiset! — Eläinten valtakunnassa nousi kerran kansallinen levottomuus, puolueet taistelivat toisiansa vastaan ja *verikoira* anasti hallitusistuimen. Tämä, joka oli tottunut ajamaan raavaita puukkopenkkiin, mellasti valtakunnassa, haukkui, puri ja kalvoi kansansa luut. Kansa napisi, rohkeimmat liittyivät yhteen ja tappoivat sen ruhtinaallisen hallin. Nyt pidettiin valtiopäivät tämän tärkeän kysymyksen ratkaisemiseksi: mikä hallitus olisi onnellisin? Äänet hajosivat kolmia. Genualaiset,

mitä te olisitte äänestäneet?

Ensimmäinen. Kansanvaltaa! kaikin kansanvaltaa!

Fiesko. Kansa voitti. Hallitus tehtiin kansanvaltaiseksi. Kukin kansalainen äänesti. *Enemmistö* piti puolensa. Kuluipa muutama viikko, niin ihminen julisti sodan äsken leivotulle vapavallalle. Valtakunta kokoontui. Hevonen, leijona, tiikeri, karhu, norsu ja sarvikuono kiljuivat lujasti: aseisiin! Nyt tuli muiden vuoro. Lammas, jänis, hirvi, aasi, koko hyönteiskunta, lintujen ja kalojen ihmispelkuri joukko — astui kaikin väliin ja kitisi: rauhaa! Nähkääs, Genualaiset, pelkuria oli enemmän kuin sotaisia, tyhmiä enemmän kuin viisaita — Enemmistö piti puolensa. Eläinten valtakunta laski aseensa ja ihminen pakotti sen verolliseksi. Tämä hallitusmuoto siis hyljättiin. Genualaiset, mihin nyt olisitte suostuneet?

Ensimmäinen ja toinen. Valiokuntiin! kaiketi valiokuntiin.

Fiesko. Tämä hyväksyttiin! Valtiotoimet jaettiin useampiin kamareihin. Sudet hoitivat raha-asioita, ketut olivat heillä kirjureina, kyyhkysel valvoivat rikosasioita, *tiikerit* sovinto-oikeuden jäseniä, pukit ratkaisivat naimisriitoja. Sotamiehinä olivat *jänikset*; *leijona* ja *norsu* jäi kuormastoon, aasi oli valtakunnan lähettiläs ja myyrä virastojen ylitarkastaja. — Genualaiset, mitä luulette tästä viisaasta jaosta. Ketä ei susi repinyt, sen kettu petti. Kuka tältä pääsi, sen aasin tyhmyys tallasi. Tiikerit tappoivat viattomia; varkaat ja murhamiehet saivat kyyhkysiltä armon; ja lopuksi, kun viroista luovuttiin, havaitsi myyrä niitä moitteettomasti hoidetun. Eläimet kapinoitsivat. Valitaan *yksivaltijas!* huusivat he yhteen suuhun, jolla on kynnet ja aivot ja ainoastaan *yksi* vatsa — ja yhden päämiehen hyväksyivät he kaikin — *yhden*, Genualaiset, mutta (astuen uljaasti heidän keskellensä) se yksi oli leijona.

Kaikki (lyövät käsiänsä ja heiluttavat hattujansa). Mainiota! mainiota! Siinä tekivät he viisaasti.

Ensimmäinen. Ja Genua tehkөөn perässä, ja Genualla on miehensä.

Fiesko. Sitä en tahdo tietää. Menkää kotinne, ajatelkaa leijonaa! (Porvarit menevät meluten). Käypä toivon mukaan. Kansa ja senaatti Fieskon puolella — Hassan! — Hassan! — Tätä tuulta minä käytän. — Hassan! Hassan! Minun täytyy lujittaa tätä vihaa! elähyttää tätä suosiota! — Joudu Hassan! sinä manalan äpärä! Hassan! Hassan!

YHDEKSÄS KOHTAUS.

Mauri tulee ja *Fiesko*.

Mauri (hurjasti). Anturoitani vieläkin polttaa. Mitä nyt taas?

Fiesko. Teet mitä käsken.

Mauri (vieikkaasti). Minne juoksen ensiksi? Minne viimeksi?

Fiesko. Juoksusta pääset tällä kertaa. Sinua riepotetaan. Ole heti valmis, minä kuulutan nyt sinun salamurhasi ja annan sinun sidottuna kidutettavaksi.

Mauri (astuu kuusi askelta takaperin). Herra! — se on vastoin suostumusta.

Fiesko. Ole aivan huoletta! Ei se ole muuta kuin ilveilyä. Tässä silmänräpäyksessä riippuu kaikki siitä, että *Gianettinon hanke minun henkeäni vastaan tulee julki*. Sinua kuulustellaan piinaten.

Mauri. Ja minä tunnustan vai kiellänkö?

Fiesko. Kiellät. Sinä kierretään piinapenkkiin. Kestät ensi kokeen. Sen tempun saat pitää hyvänäsi murha-aikeistasi. Toisessa tunnustat.

Mauri (pudistaa päätänsä arvelevasti). Saatana on veijari! Herrat saattaisivat pitää minun ja minä ratastettasiin vallan pilan päin.

Fiesko. Sinä pääset ehjänä pois. Kreivillisellä kunniallani vastaan siitä. Hyvityksekseni pyydän itse saada rangaista sinua, ja koko tasavallan silmäin edessä minä lasken sinun vapaaksi.

Mauri. Minä suostun. Höllittävätpä he vähän luuntaipumia. Se tekee miehen liukkaammaksi.

Fiesko. Riipaise sitten äkkiä puukolla käsivarteeni, että veri sirkuilee. Minä olen ottavinani sinun paraillaan tyästäsi kiinni. Kas niin! (hirveästi huutaen.) Murhaaja! murhaaja! murhaaja! Varokaa tiet!

Sulkekaa portit! (raastaa Mauria kurkusta. Palvelijoita juoksee näyttämön poikki.)

KYMMENES KOHTAUS.

Leonoora ja *Roosa* syöksyvät säikähtyneenä sisälle.

Leonoora. Murhaa! huudettiin, murhaa. Täältä tuli melu.

Roosa. Varmaankin taas hurjaa melskettä, niinkuin joka päivä Genuassa.

Leonoora. Murhaa! huusivat he ja kansan hälinästä kuului selvästi Fieskon nimi. Kurjat petturit! silmiäni tahtovat he sääliä, mutta sydämmeni vainuaa heidän aikeensa. Mene oitis, riennä katsomaan, sano minulle minne ne häntä vievät.

Roosa. Tointukaa rouva Bella on jo mennyt.

Leonoora. Bella saa vielä hänen sammuvan silmäyksensä! Onnellinen Bella! Voi minua! hänen murhaajaansa! Jos Fiesko olisi taitanut rakastaa minua, ei Fiesko milloinkaan olisi syössyt maailmalle, ei milloinkaan kateuden puukkoihin! — Bella tulee! Pois! älä puhu Bella!

YHDESTOISTA KOHTAUS.

Edelliset ja *Bella*.

Bella. Kreivi elää ja on terve. Minä näin hänen ratsastavan kaupungin lävitse. En koskaan ole nähnyt armollista herraamme niin kauniina. Ratsu hänen allansa oli uljas ja ylpeästi nostellen kavioitansa hajoitti se ruhtinaallisen ratsastajan ympärille tunkenutta väkijoukkoa. Ohiajaessaan huomasi hän minun, hymyili armollisesti, viittasi tännepäin ja heitti kolme suuteloä. (Viekkaasti). Armollinen rouva, mitä minä niillä tee'n?

Leonoora (ihastuksissaan). Vallaton tyttö! Vie ne hänelle takaisin.

Roosa. Nähkääs vaan! nyt taas olette ihan tulikuuma.

Leonoora. Sydämmensä heittää hän tytöille ja minä tavoittelen häneltä silmäystä? — Oi vaimoja! vaimoja! (Menevät).

KAHDESTOISTA KOHTAUS.

Andreaan palatsissa.

Gianettino ja *Lomellino* tulevat kiireesti.

Gianettino. Kiljukoot he vapaudestansa kuin leijona penikkainsa puolesta. Minä pidän pääni.

Lomellino. Mutta, armollinen herra —

Gianettino. Hiiteen tuo muttasi, sinä kolmituntinen prokuraattori! Min' en anna rahtuakaan perää. Vaikka Genuan muurit ja tornin huiput vapisisivat ja pauhaava meri kieltävällä äänellä ulvoisi. Min' en pelkää roskajoukkoa.

Lomellino. Rahvas on tosin palava halkopino, mutta aateli tuulee siihen. Koko tasavalta on kuohussa. Kansa ja ylimykset.

Gianettino. Minäpä seison vuorella kuin Nero ja katselen riemuista tulipaloa. —

Lomellino. Siksi että koko kapinajoukko syöksee jonkun puoluekiihkoisen ympärille, joka on kyllin kunnianhimoinen leikkaamaan eloä hävityksestä.

Gianettino. Joutavia! Minä tunnen ainoasti yhden, joka saattaisi olla vaarallinen, ja siitä on huolehdittu.

Lomellino. Hänen herttuaallinen korkeutensa. (Andreas tulee. Molemmat kumartavat syvään).

Andreas. Herra Lomellino! Nuorempi nepaani haluaa lähteä ulkoilmaan.

Lomellino. Minä saan kunnian häntä saattaa. (Pois.)

KOLMASTOISTA KOHTAUS.

Andreas ja Gianettino.

Andreas. Kuule, nepaani! Minä olen huonosti tyytyväinen sinuun.

Gianettino. Suokaa minun puhutella teitä, herttuallinen Setäni.

Andreas. Genuan ryysyisimmän kerjäläisen, jos hän sen ansaitsee, heittiön on milloinkaan, olkoon se vaikka nepaani. Armollisesti kyllä, että annan sinun nähdä sedän, sinä ansaitsisit kuulla herttuata ja hänen neuvoskuntaansa.

Gianettino. Yhden sanan vaan, armollisin herra —

Andreas. Kuule mitä olet tehnyt ja vastaa sitten — Sinä olet hajoittanut rakennuksen, jota minä puolen vuosisataa huolellisesti salvasin — setäsi muistokammion — hänen ainoan pyramiitinsa — Genualaisten rakkauden. Sen kevytmielisyyden antaa Andreas sinulle anteeksi.

Gianettino. Setäni ja herttuani —

Andreas. Älä keskeytä minua! Sinä olet loukannut hallituksen kauniinta taideteosta, jonka *minä itse* toin taivaasta Genualaisille, joka on maksanut minulle niin paljon öitä, niin paljon vaaroja ja verta. Koko Genuan nähden olet sinä tahrannut minun ruhtinaallisen kunniani, koska et *minun* laitokselleni kunnioitusta osoittanut. Kuka sitä pitää pyhänä, kun *minun vereni* sitä herjaa? — Tämän *tyhmyyden* antaa setä sinulle anteeksi.

Gianettino (ottaen itseensä). Armollisin herra, te olette kasvattanut minua Genuan herttuaksi.

Andreas. Vaiti! — Sinä olet maan kavaltaja ja hänen elämänsä sydämen olet sinä haavoittanut. Huomaa, poika! Siinä on — alammaisuus! — Kun paimen ehtoolla lakkasi työstänsä, luulitko sinä lauman hyljätyksi? Kun Andreaan hiukset ovat lumivalkeat, saatko sinä niinkuin katupoika sotkea lakia?

Gianettino (röyhkeästi). Hiljaa, herttua. *Minunkin* suonissani kuohuu sen Andreaan verta, jonka edessä Ranskanmaa vapisi.

Andreas. Vaiti! käsken minä. Minä olen tottunut, että meri kuuntelee, kun minä puhun. — Sinä pilkkasit majesteetillista oikeutta sen omassa temppelissä. Tiedätkö, kapinannostaja, kuinka se rangaistaan? Vastaa nyt!

Gianettino (katsoo äänetönnä maahan). Onneton Andreas! omassa rinnassasi elätit matoa, jonka piti syömän sinun ansiosi. — Minä rakensin Genualaisille huoneen, jonka ei pitänyt katoavaisuutta pelkäämään, mutta heitänkin itse sinne ensimmäisen kekäleen — *tuon!* Kiitä, sinä taitamaton, tätä harmaata päätä, joka perheensä sylistä haluaa haudan lepoon — kiitä minun jumalatonta rakkauttani, että minä häväistylle valtakunnalle kapinoitsijan pään jätän — mestauslavalta heittämättä. (Menee pikaisesti).

NELJÄSTOISTA KOHTAUS.

Lomellino tulee hengästyneenä ja peljästyksissään. *Gianettino* katsoo tulisena ja äänetönnä poismenevää herttuaa.

Lomellino. Mitä minä olen nähnyt! mitä kuullut! Nyt! nyt! paetkaa, prinssi! Nyt on kaikki hukassa.

Gianettino (salaten katkeraa vihaansa). Mitäs oli hukattavaa?

Lomellino. Genua oli, prinssi. Minä tulen torilta. — Väkeä tunki Maurilaisen ympärille, joka köysissä laahattiin sinne. Lavagnan kreivi ja neljättäsataa aatelista hänen kanssaan meni aina käräjähuoneeseen asti, missä rikksellisiä kuulustellaan. Maurilainen oli tavattu salamurhan yrityksestä Fieskon henkeä vastaan.

Gianettino (lyö jalkaansa permantoon). Mitä? ovatko tänäpäivänä kaikki saatanat valloillansa?

Lomellino. Ankarasti tutkittiin kuka hänen oli palkannut. Mauri ei tunnustanut. Hän vedettiin piinapenkkiin. Ei sittenkään. Vedettiin toistee. Hän sanoi — sanoi — armollinen herra, mitä te silloin ajattelitte, kun uskoitte kunnianne tuommoiselle hyllylle?

Gianettino (tiuskasee hänelle rajusti). Älä kysy minulta mitään!

Lomellino. Kuulkaa enemmän! Tuskin oli lausuttu sana Doria — mieluummin olisin oman nimeni

saatanan muistikirjasta lukenut kuin teidän täällä kuullut — kun Fiesko näytti itsensä kansalle. Te tunnette hänen, miehen, joka rukoillenkin käskee, se kansan sydänten heittelijä. Koko väkijoukko oli hengästyksissä hänen ympärillään, ällistyneissä, peljättävissä parvissa; hän puhui vähän, mutta paljasti haavoitetun käsivartensa, ja kansa kilpaili tippuvista veripisarista niinkuin pyhänjäännöksistä. Maurilainen jätettiin hänen mielivaltaansa ja Fiesko — sydämmen pisto meille — Fiesko päästi hänen vapaaksi. Nyt vimmastui kansan hiljaisuus meteliseksi raivoksi; joka henkäys survasi Dorioita, Fiesko kannettiin tuhansien "eläköön" huutojen kaikuessa kotiinsa.

Gianettino (kamalasti nauraen). Kapina paisukoon korviini asti! — Keisari Kaarle! Tällä ainoalla sanalla minä heidät kukistan niin, ettei kellon ääntä kuulu koko Genuassa.

Lomellino. Böhmin maa on kaukana Italiasta — jos Kaarle kiiruhtaa, voi hän aikaisin kyllä ehtiä teidän maahanpanijaisiinne.

Gianettino (vetää esille kirjeen jossa on suuri sinetti). Kaikeksi onneksi hän jo on täällä! Ihmetteletkö Lomellino? Luuletko minun hulluksi, että ärsyttäisin raivoisia tasavaltalaisia, ellei niitä jo olisi myyty ja petetty.

Lomellino (hämmästyen). Minä en tiedä mitä ajattelen.

Gianettino. Minä tuumin jotain, jota et sinä tiedä. Päätös on tehty. Huomisen takaa kaatuu kaksitoista senaattoria! Doria tulee yksinvaltiyaaksi ja keisari Kaarle on suojeleva häntä — sinä peljästy.

Lomellino. Kaksitoista senaattoria! Minun sydämmeeni ei mahdu yksi verenrikos kahtatoista kertaa.

Gianettino. Pöhhö, kruunun vieressä ne kaadetaan. Minä keskustelin näet Kaarlen ministerin kanssa, että Ranskalla on Genuassa vielä vanhoja puolueita, jotka voisivat toisen kerran juonitella Genuan Ranskalaisille, ellei niitä juurinensa hävitetä. Tämä huoletti vanhaa Kaarlea. Hän kirjoitti minun ehdotukseni alle — ja sinä kirjoitat mitä minä sanelen.

Lomellino. En tiedä vielä.

Gianettino. Istu ja kirjoita!

Lomellino. Mutta mitä minä kirjoitan? (istuu).

Gianettino. Kahdentoista kandidaatin nimet — Frans Senturione.

Lomellino (kirjoittaa). Äänestämisenä palkaksi käy hän ruumissaaton etunenässä.

Gianettino. Kornelio Kalva.

Lomellino. Kalva.

Gianettino. Mikaeli Sibö.

Lomellino. Virvoitukseksi prokuraattorin virasta.

Gianettino. Tuomas Asserato kolmen veljensä kanssa.

Lomellino (taukoo).

Gianettino (painavasti). Kolmen veljensä kanssa.

Lomellino (kirjoittaa). Lisää!

Gianettino. Fiesko, Lavagnan kreivi.

Lomellino. Varokaa! varokaa! Vielä te pääanne lyötte tähän mustaan kiveen.

Gianettino. Scipio Bourgnogno.

Lomellino. Saa muualla pitää häitänensä.

Gianettino. Missä minä olen telturina. Rafaeli Sakko.

Lomellino. Sille minun pitäisi hankkiman anteeksiantamuksen, että hän maksaisi minun viisituhattani. (Kirjoittaa) Kuolema kuittaa.

Gianettino. Vinsentio Kalkagno.

Lomellino. Kalkagno — Kahdennentoista kirjoitan oman vaarani uhalla taikka on verivihollisemme

unhotettu.

Gianettino. Lopussa kiitos seisoo. Jooseppi Verrina.

Lomellino. Siinä tuli madon pää. (Nousee ylös. Sirottaa santaa kirjoitukselleen, silmäilee sen läpi ja kurottaa Gianettinolle).
Kuolema pitää huomisen takaa komean juhlan ja on kutsunut kaksitoista Genuan ylimystä.

Gianettino (käy pöydän ääreen, kirjoittaa alle). Se on tehty. Kahden päivän kuluessa on doogin vaali. Kun neuvoskunta on koossa, annetaan nenäliinalla merkki ja kaksitoista kaatuu yhdellä pamauksella, ja samalla minun kaksisataa Saksalaistani miesvoimalla valtaa neuvoshuoneen. Sitten kun se on tapahtunut, astuu Gianettino Doria saliin, ja hän tunnustetaan herttuaksi. (Soittaa).

Lomellino. Entä Andreas?

Gianettino (halveksivasti). On vanha mies. (Palvelija tulee). Jos Herttua kysyy, niin minä olen messussa. (Palvelija menee). Minun pahahenkeni voi ainoasti pyhyiden peitossa olla tuntematon.

Lomellino. Entä tuo kirjoitus? minne se joutuu, prinssi.

Gianettino. Sen otat sinä ja annat kiertää meikäläisten kesken. Tämän kirjeen täytyy saada ylimääräisellä postilla Levantoon. Se ilmoittaa Spinolalle kaikki ja käskee hänen saapumaan pääkaupunkiin huomenaamalla kello kahdeksan. (Aikoo mennä).

Lomellino. Yksi naula on kannaton, prinssi! Fiesko ei käy enää senaatissa.

Gianettino (huutaa taaksensa). Tottahan Genuassa on vieläkin yksi peeveli? — Minä pidän siitä huolen. (Menee sivuhuoneeseen, Lomellino toiseen).

VIIDESTOISTA KOHTAUS.

Fieskon esihuone.

Fiesko kirjeiden ja vekselien ääressä ja *Mauri*.

Fiesko. Siis neljä kaleerilaivaa on laskenut satamaan?

Mauri. On onnellisesti ankkurissa Darsenassa.

Fiesko. Se on erinomaisen hyvä. Mistä uutisia?

Mauri. Roomasta, Piasentsasta ja Ranskasta.

Fiesko (avaa kirjeet ja silmää niitä). Tervetuloa! Tervetuloa Genuaan!
(Sangen mielissään) Sanansaattajia pitää ruhtinaallisesti kestitettämän.

Mauri. Hm! (Aikoo mennä).

Fiesko. Odota vähän! Tässä tulee sinulle työtä yllin kyllin.

Mauri. Mitäs tarvitaan? Vainukoiran aistiako vai piikkisian piikkiäkö?

Fiesko. Tällä kertaa kyyhkysen kuherrusta. Huomenaamalla varhain hiipii kaupunkiin kaksituhatta outoa miestä saamaan palveluspaikkaa minulta. Aseta sinä asiamiehiäsi pitkin portteja ja käske heidän tarkasti pitämään silmällä kaikkia sisääntulevia. Muutamat tulevat pyhissä vaeltavana joukkona, matkustaen toivoretkelle Lorettoon, muutamat veljeskunnan jäsenenä, tai Savoijalaisina, taikka komeljantteina, toiset taas kulkukauppiaina, toiset soittoniekkoina, useimmat virastaan eronneina sotamiehinä, jotka tahtovat päästä Genuan leipään. Jokaiselta kysytään minne hän aikoo mennä; jos hän vastaa *kultakäärmeeseen*, täytyy häntä tervehtää ystävällisesti ja näyttää minun asuntooni. Kuule, mies! minä luotan sinun taitavuuteesi.

Mauri. Herra! yhtä hyvin kuin minun ilkeyteeni. Jos minulta katoa hiuksen verran, pankaa molemmat silmäni ilmapyssyyn ja ampukaa sillä varpusia. (Aikoo mennä).

Fiesko. Maltas! vielä yksi työ. Kaleerilaivat pistävät terävästi ihmisten silmiin. Ota vaaria, mitä niistä puhutaan. Jos joku sinulta kysyy, niin olet sinä *kaukaa kuullut kohistavan* herrasi aikovan niillä retkeillä Turkinmaalle. Ymmärrätkös?

Mauri. Ymmärrän! Sammalia on kopan päällä, mitä pohjalla on, sen piru tietäköön. (Aikoo mennä).

Fiesko. Odotas! Vieläkin vähän varomista. Gianettinolla on uusi syy minua vihata ja tehdä minulle loukkaita. Mene ja varo kumppaneitasi, jos jossakin vainuisit salamurhaa. Doria käy epäluulonalaisissa asunnoissa. Tunkeu ilotarten pesään. Valtiokamarin salaisuudet piilevät mielellänsä naisväen helmuksissa; lupaa heille kultatulvaisia tuttavita — lupaa heille herrasi. Ei ole mitään liian kunniallista, jota et saisi tähän suohon upottaa niin syvälle, että tunnet tukevan pohjan.

Mauri. Sepä sopii! Minä pääsen aina erään Diana nimisen luo ja olen ollut viisineljännessä vuotta hänen onkenansa. Toissapäivänä näin minä Lomellino prokuraattorin tulevan sieltä.

Fiesko. Kuin kutsuttu. Juuri Lomellinossa on kaikkien Dorian hulluuksien isoavain. Heti aamulla aikaisin täytyy sinun mennä. Kenties on hän tänä yönä sen puhtaan Kuuttaren ihailijana.

Mauri. Vielä yksi asia, armollinen herra. Jos Genualaiset kysyvät minulta — ja piru vie! sen he tekevät — niin, jos he nyt kysyvät minulta: mitä Genuan Fiesko ajattelee? Pidättekö vielä edeskinpäin valepukunne taikka mitä minä vastaan?

Fiesko. Mitäkö vastaat? Odotapas! Onhan hedelmä kypsä. Sätkeet ilmoittavat syntymää. — Genua on jalkapuussa, saat vastata, ja sinun herrasi nimi on Johana Ludvig Fiesko.

Mauri (ilosta hypähtäen). Siihen minä kyllä ryhdyn, että se kelpaa, totisesti hunsvotin kunniani kautta! — Ja nyt huikeasti, veli Hassan! Ensin kapakkaan! Jaloillani on täysin kourin tekemistä — minun täytyy hyväillä vatsaani, että se puhuttelisi hyvin sanoin sääriäni. (Mene pois vaan tule pian takaisin). Sivumennen! Sen jo olin lörpötellessäni unohtaa! Mitä rouvanne ja Kalkagnon välillä tapahtui, tahdotte kai mielellänne tietää? Rukkaset herra, ja siinä kaikki. (Juoksee pois).

KUUDESTOISTA KOHTAUS.

Fiesko itseksensä.

Fiesko. Minä surkuttelen, Kalkagno. — Luulitko kenties, että minä jättäisin alttiiksi aviovuoteeni hellän tavaran, jos ei *vaimoni siveys* ja *oma arvoni* olisi minulle riittävänä takauksena. Mutta tervetullut tämä sukulaisuus. Sinä olet kelpo sotilas. Se yhdistää sinun kätesi minun kanssani Dorian turmioksi. (Käyden lujasti edestakaisin). Nyt Doria, kanssani taistelulentä! Rohkean yrityksen kaikki koneet ovat käynnissä. Kauhistaviin laulajaisiin kaikki soittimet virissä. Ei puutu muuta kuin temmata naamus pois ja näyttää Fiesko Genuan isänmaan-ystävälle (askeleita kuuluu). Joku tulee. Kuka nyt minua häirinee?

SEITSEMÄSTOISTA KOHTAUS.

Fiesko, Verrina, Romano taulukuvan kanssa, *Sakko, Bourgognino ja Kalkagno*. Kaikki kumartavat.

Fiesko (käy heitä vastaan sangen iloissansa). Tervetulleita, arvoisat ystäväni! Mikä tärkeä asia tuo teitä niin joukossa minun luokseni? — Sinäkin, kallis veljeni Verrina? Tuskimpa sinua tuntisin, jos ei ajatukseni olisi ahkerammin luonasi kuin silmäni. Enkö ole viimeisistä tanssipidoista asti ollut Verrinaani näkemättä?

Verrina. Älä sitä lue hänen syyksensä, Fiesko. Raskaat murheet ovat tällä välin taivuttaneet hänen harmaan päänsä. Mutta kyllin tästä.

Fiesko. Ei kylliksi kaipaavalle rakkaudelle. Sinun täytyy puhua minulle enemmän, jahka olemme kahden kesken. (Bourgogninolle). Tervetullut, nuori sankari! Meidän tuttavuutemme on vielä vihriäinen, mutta minun ystävytyeni on tuleentunut. Eikö teillä ole jo parempi ajatus minusta?

Bourgognino. On vähitellen.

Fiesko. Verrina, minulle on kerrottu, että tästä nuorukaisesta tulee sinulle vävy. Ota koko minun suostumukseni siihen. Minä olen häntä vain kerran puhutellut ja kuitenkin ylpeilisin jos hän olisi minun.

Verrina. Tämä päätös tekee minun turhamieliseksi tyttäreni vuoksi.

Fiesko (toisille). Sakko! Kalkagno! Pelkkiä harvinaisia ilmiöitä minun huoneessani. Melkein pitäisi minun häpeämän avuliaisuuttani, kun Genuan jaloimmat koristukset käyvät sen ohitse. — Ja tässä tervehdän viidettä vierasta, minulle tosin outo, vaan kyllin suosiooni suljettu tämän arvoisan seuran kautta.

Romano. Hän on paljas maalaaja, armollinen herra, Romano nimeltänsä, joka elää luontoa

varastamalla; ei ole hänellä muuta vaakunaa kuin siveltemensä, ja on nyt täällä (syvään kumartaen) etsimässä pohjaviivaa Brutuksen päähän.

Fiesko. Kätenne, Romano. Teidän haltijahenkenne on tuttu minun huoneessani. Minä rakastan häntä veljellisesti. *Taide on luonnon oikea käsi.* Jälkimäinen on tehnyt *vaan luontokappaleita* edellinen *ihmisiä*. Mutta mitä te maalaillette, Romano?

Romano. Kuvauksia jäntevästä muinaisuudesta. Florensissa on minun kuoleva Herkuleeni, Kleopatrani Venedigissä, Raivoova Ajas Roomassa, missä vanhan maailman sankarit — Vatikaanissa uudesta elävät.

Fiesko. Ja mikä on nykyänsä teidän siveltimeenne työnä?

Romano. Sen olen laskenut pois, armollinen herra. — *Älyn valo* sai vähemmän polttoainetta kuin *elämän valo*. Polttopisteen ulkopuolella syttyy ainoasti *ohukainen paperi*. Tässä on viimeinen teokseni.

Fiesko. Eipä se olisi milloinkaan tervetullempi kuin nyt. Minä olen tänäpäivänä tavattoman iloinen, koko olemukseni viettää jonkimmoista sankarin rauhaa, ihan avoinna luonnon kauneudelle. Asettakaa näkyville maalauksenne. Minä laitan siitä itselleni oikein juhlan. Käykää ympärille, ystäväni. Me tahdomme antaantua kokonansa taiteilijalle. Asettakaa taulunne nähtäväksi!

Verrina (viittaa toisille). Nyt tarkatkaa, Genualaiset!

Romano (asettaa taulunsa pystyyn). Valon tarvitsee tulla tuolta puolen. Vetäkää tuo verho ylös. Tämä alas. Kas niin! (Astuu sivulle). Se on historia Virginiasta ja Appius Kladiuksesta. (Pitkä merkillinen äännettömyys, jonka aikana kaikki katselevat maalausta).

Verrina (innostuneena). Pistä vaan, harmaapää isä! — Vapisetko tyranni? — Mitä niin vaaleina seisotte, pölkkypäät Roomalaiset — hänen perässänsä Roomalaiset — Murhapuukko välkky — perässäni, pölkkypäät Genualaiset — Alas Doria! alas! maahan! (Lyö tauluun päin).

Fiesko (naurahtaen maalaajalle). Vaaditteko enemmän suosiota? Teidän taiteenne tekee tämän vanhan miehen parrattomaksi haaveilijaksi.

Verrina (uupuneena). Missä olen? Minne ovat he menneet? Pois kuin akanat tuuleen? Sinä täällä Fiesko! Elääkö tyranni vielä, Fiesko?

Fiesko. Etkö näe? Paljosta katselemisesta olet unhottanut silmäsi. Ompa tuo roomalais-pää mielestäsi ihmeteltävä! Se pois! Tätä tyttöä katsos! Tämä muoto, kuinka hento, kuinka naisellinen! Mikä sulous vielä lakastuvilla huulilla! Mikä hempeys sen sammuvissa silmissä! — Verratonta! taivaallista, Romano! — Ja valkoinen, häikäisevä povi, kuinka ihanasti kohottavat sitä vielä hengen viimeiset aallot! Enemmän semmoisia neitoja, Romano, niin tahdon haaveilujenne edessä laskea polvilleni ja antaa erokirjan luonnolle.

Bourgognino. Verrina, tämäkö on toivomanne ihana vaikutus?

Verrina. Rohkaise mielesi, poikani. Jumala hylkäsi Fieskon käden, hänen täytyy turvata *meihin*.

Fiesko (maalaajalle). Niin, Romano, tämä on teidän viimeinen teoksenne. Ytimenne on uupunut. Te ette enää liikuta sivellintä. Mutta taiteilijaa ihmetellen unhotan nauttia teosta täydellisesti. Minä voisin seisoa tässä ja katsella, enkä kuulisi maanjäristystäkään. Viekää taulunne pois! Jos teille maksaisin tuon Virginian pään, täytyisi pantata Genua. Viekää se pois!

Romano. Kunnia on taiteilijan palkka. Minä lahjoitan sen teille. (Aikoo mennä).

Fiesko. Vähän malttia, Romano. (Käy majestetillisilla askeleilla ja näyttää miettivän jotain suurta. Välistä tarkastaa hän pikaisesti ja terävästi toisia, tarttuu vihdoin maalaajan käteen ja taluttaa sen taulun eteen). Käy tänne, maalaaja! (Erin ylpeästi ja arvokkaasti). Sinä seisot noin ynseänä sen tähden että olet kuvaavanas elämää elottomalle kankaalle ja vähällä kulutuksella teet suuria tekoja iankaikkisiksi. Sinä kopeilet runo-innolla, mielenvoiman turhilla kuvilla ilman sydämettä, ilman työssä elähyttävää voimaa, kukistat tyrannia liinallisella kankaalla; — olet itse vihelijäinen orja; siveltimeillä teet valtakuntia vapaiksi; — et voi omia kahleitasi murtaa! (Jäykästi ja käskevästi). Saat mennä! Sinun työsi on ilveilystä — varjo väistyköön todellisuuden tieltä (Ylevyydellä, heittäen taulun kumoon). Minä olen tehnyt, mitä sinä — ainoastaan maalasit. (Kaikki hämmästyvät. Maalaaja vie säikähtyneenä taulunsa pois).

KAHDEKSASTOISTA KOHTAUS.

Edelliset paitsi Romano.

Fiesko (lopettaen hämmästyttävän äänettömyyden). Luulitteko leijonan nukkuneen, koska ei se kilju? Olitteko kyllä turhamieliset luulemaan itsenne ainoiksi, jotka tunsivat Genuan kahleet? ainoiksi, jotka toivotte ne murtavanne? Ennenkuin te kuulitte niiden kaukaisen helinän, oli Fiesko ne jo katkonut. (Aukaisee laatikon, ottaa sieltä joukon kirjeitä ja levittää ne kaikki pöydälle). Tässä sotamiehiä Parmasta — tässä ranskalaista rahaa — — tässä neljä kaleerilaivaa paavilta. Mitä puuttui vielä tyrannin ajamiseen pesästänsä? Mitä teillä vielä on muistutettavaa? (Kun kaikki hämillänsä vaikenevat, astuu hän pöydän luota ylpeästi). Tasavaltalaiset, te olette taitavammat tyrannia kiroomaan kuin niitä ilmaan lennättämään. (Kaikki paitsi Verrina lankeevat äänettöminä Fieskon jalkoihin).

Verrina. Fiesko! Minun henkeni kumartaa sinun henkesi edessä — polveni ei sitä taida — Sinä olet suuri mies — mutta nouskaa ylös, Genualaiset!

Fiesko. Koko Genua suuttui veltolle Fieskolle. Koko Genua kirosi hempeätä lurjusta Fieskoa. Genualaiset! Minun lemmejuoneni on pettänyt kavalimman hirmuvaltijaan. Minun hullutukseni on teidän tarkkuudeltanne peittänyt vaarallisen viisauteni. Ylellisyyden kapaloihin kiedottiin salaliiton kammottava verkko. Kylliksi, Genua tuntee minun teissä. Suurin toivoni on täytetty.

Bourgognino (heittäytyy mielipahoillansa istuimelle). Enkö minä siis ole enää mikään?

Fiesko. Mutta käykäämme joutuun tuumasta työhön. Kaikki koneet ovat kunnossa. Maalta ja mereltä voin rynnätä kaupunkiin. Rooma, Ranska ja Parma suojaavat minua. Aatelisto on nurja. Rahvaan sydämet ovat minun. Tyrannin olen minä nukkumaan laulanut. Tasavalta on kypsynyt uudesta valettavaksi. Onni on puolellamme. Ei puutu mitään — Mutta Verrina miettii?

Bourgognino. Malttakaa. Minä tiedän sanan, joka hänen pikemmin säikäyttää kuin pasuunan ääni viimeisenä päivänä (astuu Verrinan luo ja lausuu hänelle painavasti). Isä! herää, Berttasi on epätoivossa!

Verrina. Kuka sanoi sen? — Työhön Genualaiset!

Fiesko. Tuumikaa ehdotus tehtäväämme! Vakaasti keskustellessamme on yö jo joutunut. Genua on unessa. Tyranni on väsyksissä uupunut päivän synneistä. Valvokaa molempia!

Bourgognino. Ennenkuin eroamme, vannokaamme syleilyssä sankariliitto. (Panevat käsivartensa ristiin ja liittyvät yhteen). Tässä kasvaa yhteen Genuan viisi suurinta sydäntä ratkaisemaan Genuan suurinta kohtaloa. (Pusertavat toisiansa likemmin). Jos maailmanrakennus hajoo ja ikituomio katkaisee veren ja rakkauden siteet, pysyköön tämä viiskertainen sankarilehti ehjänä. (Eroovat).

Verrina. Milloin taas kokoonnumme?

Fiesko. Huomisen puolipäivänä tahdon kuulla teidän mielenne.

Verrina. Siis huomisen puolipäivänä. — Hyvää yötä, Fiesko. Tule Bourgognino. Saat kuulla kummallista. (Menevät molemmin).

Fiesko (toisille). Menkää takaportista, ettei Dorian salakuultelijat huomaisi mitään. (Kaikki poistuvat).

YHDEKSÄSTOISTA KOHTAUS.

Fiesko kävelee miettien edestakaisin.

Fiesko. Mikä meteli rinnassani! — kuinka salaa aatokset pakenevat — kuin syypäät veljekset, jotka hirmutyöhön menen hiipivät varpaillaan ja peloissaan lyövät tulenhehkuvat kasvonsa maahan, niin kiittää sieluni ohitse ylellisiä mielihaaveita. Seisattukaa! minä katson teitä silmiin! Jalo ajatus vahvistaa miehen sydämen ja tohtii astua päivän valoon. — Haa! minä tunnen teidät! — te iankaikkisen valehtelijan palvelijat! — Haihtukaa! (Taas äänettömyys, sitten vilkkaammin). Tasavaltalainen Fiesko? herttua Fiesko? Varo! — Tässä äyräässä hyvien avujen ala loppuu, taivas ja manala eroo. — Juuri tässä ovat sankarit horjuneet, sankarit vaipuneet ja maailma kiroo heidän nimeänsä. — Juuri tässä ovat sankarit epäilleet, sankarit ovat hiljaa seisoneet ja puolijumaliksi muuttuneet — (vilkkaammin). Eivätkö Genuan sydämet ole minun? Eikö *minun käteni* voi minne tahansa talutella peljättävää Genuata? — Voi kavalaa syntiä, joka asettaa enkelin joka perkeleen eteen — Onneton viimaus! — ikivanha kiihko! Enkelit suutelivat sinun kaulassasi taivaansa hukkaan, kuolema juoksi sinun sätkeisestä ruumiistasi — (kauhistuneena vapisten). Enkeliä uinaat sinä iankaikkisuuteen houkuttelevilla sävelillä. — Ihmisiä ongitt sinä kullalla, naisilla ja kruunuilla! (Äänettömyydessä mietittyään, lujasti). Ruhtinaallisen arvon voittaminen on *suurta*. Sen hylkääminen on *jumalaista*. (Päätäväisesti). Tyranni, kaadu! Genua, ole

vapaa! ja minä (heltyen) sinun *onnellisin* kansalaisesi!

KOLMAS NÄYTÖS.

Kolkko sali.

ENSIMMÄINEN KOHTAUS.

Verrina ja *Bourgognino* tulevat pimeässä.

Bourgognino (pysähtyy). Isä minne viette minua? Ahdas hengittämisenne ilmoittaa yhä vieläkin raskasta tuskaa, jolla tänne minun kutsutte. Lopettakaa tämä kammottava äänettömyys! Puhukaa! Minä en seuraa edemmäksi.

Verrina. Tässä on paikka.

Bourgognino. Hirvittävin, minkä taisitte löytää. Isä, jos aikomuksenne on tämän paikan kaltainen, niin hiukseni nousevat pystyyn.

Verrina. Ja sentään on täällä kesän kukoistus minun sieluni yön rinnalla. Seuraa minua sinne, missä mätäneminen syö ruumiinluita, missä kuolema pitää hirmupitojansa — sinne, missä kadotettujen voivotus pahoja henkiä ilahuttaa ja jossa kurjuuden kiittämättömät kyyneleet juoksevat turhaan, — sinne poikani, jossa maailma muuttaa tunnussanansa ja jossa Jumaluus särkee hyvyytensä vaakunan — siellä minä hirmun näytteillä tahdon sinulle puhua ja hammasten helinässä saat sinä kuulla.

Bourgognino. Kuulla? mitä? minä rukoilen teitä.

Verrina. Nuorukainen! minä pelkään — nuorukainen, sinun veresi on tulipunaista, sinun lihasi vienosti taipuvaa; sellaiset luonnot ovat ihmisellisesti helmiä; ja tähän tunteitten liekkiin sammuu minun tunnoton viisauteni. Jos vanhuuden kylmä veri tai lyijyraskas murhe olisi hillinnyt sinun henkesi iloista juoksua — jos musta sakea veri olisi sulkenut kärsivältä luonnolta tien sydämmeesi, niin sinä ymmärtäisit minun murheeni kieltä ja ihmettelisit minun päätöstäni.

Bourgognino. Minä tahdon sen kuulla ja tehdä omakseni.

Verrina. Et senvuoksi poikani. *Verrina* säälii siitä sinun sydäntäsi. Oi *Scipio*, raskaita painoja on täällä rinnalla — ajatus, kauhea, kuin tämä valoton synkkä yö, kyllin hirveä murtamaan miehen sydäntä — Kuule! *Yksin* tahdon minä sen täyttää, *yksin* en voi sitä kantaa. *Scipio*, jos olisin ylpeä, saisin sanoa tuskalloista on olla *ainoa suuri mies*. Suuruus oli luoja kuormaksi, ja hän teki henkiä uskotuiksensa. — Kuule *Scipio*!

Bourgognino. Minun sieluni tunkeuu teidän sieluunne.

Verrina. Kuule, mutta älä vastaa mitään. Nuorukainen, älä mitään vastaa! Kuuletkos! Et sanaakaan saa lausua siihen. — *Fieskon pitää kuoleman!*

Bourgognino (hämmästyen). Kuoleman! Fieskon?

Verrina. Kuoleman! — Kiitos Luoja että se on sanottu. Fieskon kuoleman, poikani, kuoleman minun kauttani! — Nyt mene! — Tekoja on, jotka eivät enää ole ihmisen tuomion alaisia. Tämä on yksi niistä. Nyt mene! En tahdo sinun moitettasi enkä kiitostasi. Minä tiedän mitä se minulle maksaa ja sillä hyvä. Kuule kuitenkin — ettet tämän tähden ajattelisi päätäsi sekaisin — kuule — huomaisitko eilen hänen riemuansa, meidän hämmästyissämme. Mies, joka hymyllänsä vie Italian harhaan, kärsiikö hän Genuassa vertaistansa? Mene! — Fiesko kukistaa tyrannin, se on varma! Fieskosta nousee Genuan vaarallisin tyranni, se on varmempi! (Menee kiiruusti pois. *Bourgognino* silmäilee hämmästyneenä ja äänetönnä häntä, ja seuraa sitten itsekin vitkalleen).

TOINEN KOHTAUS.

Fieskon sali. Keskellä peräseinää suuri lasiovi, josta on näköala merelle ja Genuaan. Aamuhämärä. Fiesko akkunassa.

Fiesko. Mitä aavistaa tämä? Kuu on laskenut. — Aamu nousee tulisena merestä. — Rajut mielenhaaveet ovat uneni vieneet, — koko olentoni kietoneet yhteen tunteeseen — minun täytyy saada ulkoilmaa. (Aukasee lasioven. Aamurusko valaisee meren ja kaupungin. Fiesko astuu lujaa edestakaisin). Ettäkö minä olen koko Genuan suurin mies! ja pienemmätkö henget eivät kokoontuisi suuremmalle? — Mutta loukkaan siveyttä! (Seisahtuu). Siveyttäkö? — Korkealla hengellä on toisellaisia kiusauksia kuin tavallisella. — Pitäisikö heidän siveydessä oleman toisiensa kaltaiset? — Sopsisiko jättiläiselle se haarniska, joka pitelee kääpiön kuihtuneen ruumiin. (Aurinko nousee Genuan päällitse).

Tämä majesteetillinen kaupunki! (juoksee avoimin sylin sinnepäin). Minun! ja leimuta sen valkeutena kuin ruhtinaallinen päivä — vaikuttaa siihen yksivaltijaan voimalla — upottaa tähän pohjattomaan valtamereseen kaikki riehuvat himot — kaikki kyllästymättömät halut — — Totisesti! Jos ei petturin taito ylennä petoksen arvoa, kuitenkin palkka ylentää petturin arvoa. Häpeällistä on tyhjentää täysinäinen kukkaro, hävytöntä on peijata miljoonia, mutta äärettömän suurta on varastaa kruunu. Mitä *enemmän* syntiä, sitä *vähemmän* häpyä. (Äänettömyys, sitten painolla). *Totella!* — *Hallita!* tavaton, pyöräyttävä rotko välillä — Pankaa kaikki mitä ihmisellä on kallista — voitetut tappelunne, valloittajat — taiteilijat, kuolemattomat teoksenne — nautintonne, hekumoitsijat — merenne ja saarenne, te maailman ympäri purjehtijat. *Totella ja hallita! Olla eikä olla.* Kuka hyppää huimaavan haudan yli enkelien asunnosta avaruuteen, se myös hyppäyksensä mittaa. (Komeasti näytellen). — Seisoa tuolla pelottavan komeassa korkeudessa — virua ihmiskunnan riehuvassa touhussa, jossa salliman rattaat viekkaasti pyörivät — ensimmäisenä huulilla riemun malja — talutella kahleissa tuota haarniskoitua jättiläistä *lakia* — nähdä kostamattomia haavoja lyötävän, kun hänen lyhytkätinen kiukkunsa voimatonna majesteetin porttia täristää — heiluvilla ohjaksilla hillitää kansan vallattomia himoja, ikäänkuin hullupäitä hevosia — yhdellä ainoalla hengenvedolla kaataa vasallien ylvästelevä suuruus, koska ruhtinaan elävä valtikka antaa hengen hänen mielensä houreillekin. Haa! mikä aatos! se nostaa hämmästyvän hengen rajojensa yli. — Silmänräpäys ruhtinaana on enemmän kuin koko elämän mehu. *Ei elämän pituus vaan kelvollisuus* määrää sen arvon. Hajoita ukkosen jyrinä yksityisiksi ääniksi, niin niillä taidat laulaa lapsia uneen. Sulata ne yhteen äkilliseksi pamaukseksi, niin siitä yksinvaltiaasta äänestä iankaikkinen taivas vapisee. — Minä olen päättänyt. (Käy uhkeasti edestakaisin).

KOLMAS KOHTAUS.

Edellinen ja *Leonoora* tulee huomattavasti tuskallisena.

Leonoora. Antakaa anteeksi, kreivi! Pelkään häiritä aamulepoanne.

Fiesko (perääntyy sangen hämmästyneenä). Todellakin, kreivitär, te hämmästyttätte minua ihmeellisesti.

Leonoora. Siitä eivät rakastavaiset pahastu milloinkaan.

Fiesko. Kaunis kreivitär, te ilmaisette ihanuutenne vihaiselle aamuilmalle.

Leonoora. En tiedä miksi säilyttäisin enää sitä vähää surun jättämää jäännöstä.

Fiesko. Surunko, armaani? Enkö minä tähän asti ole mielenrauhaksi luullut haluttomuutta valtiollisiin puuhiin.

Leonoora. Mahdollista — Mutta minä tunnen, että vaimollinen sydämmeni ei kestä tätä mielenrauhaa. Minä olen tullut vaivaamaan teitä, herrani, vähäpätöisellä pyynnöllä, jos teillä olisi aikaa kuluttaa minun tähteni. Seitsemän kuukautta minä kummallisesti uneksuini olevani Lavagnan kreivitär. Unelma on haihtunut, mutta pääni on painava siitä. Minun täytyy elähyttää taas koko viattoman lapsuuteni huvi, parantaa henkeni tästä vilkkaasta lumouksesta. Sallikaa siis minun palata takaisin hyvän äitini syliin!

Fiesko (kovin hämmästyneenä). Kreivitär!

Leonoora. Minun sydämmeni on heikko ja heltynyt ja teidän tulee sitä sääliä. Vähinkin unelman muisto taitaisi vahingoittaa sairasta mieltäni, sentähden annan minä nämä viimeiset muistot niiden oikialle omistajalle takaisin. (Panee pöydälle muutamia koristuksia). Tämän veitsenkin, joka sydämmeni puhkasi (hänen rakkauten kirjeensä) tämänkin — (ääneensä itkein aikoo syöstä pois) enkä pidä muuta kuin haavat.

Fiesko (liikutettuna kiiruhtaa Leonooran perässä ja pidättää hänen).

Leonoora! Mikä kohta! Taivaan tähden!

Leonoora (vaipuu raukeana Fieskon syliin). Teidän puolisonne minä en ole ansainnut olla, mutta teidän puolisonanne olen ansainnut kunnioitusta. — Kuinka pahat kielet nyt kuhisevat! kuinka Genuan rouvat ja neidot minua kurkistelevat! "Nähkää kuinka hän lakastuu, tuo itserakas, joka huoli Fieskon".

— Naisellisen ylpeyteni kova kosto! Minä katsoin ylön koko sukupuoleni, kun Fiesko minun talutti alttarin ääreen.

Fiesko. Ei, todellakin, arvoisa rouva! tämä on merkillinen kohtaaus.

Leonoora (erikseen). Paraksi! Hän vaalenee ja punastuu. Nyt olen rohkea.

Fiesko. Kaksi päivää vaan, kreivitär, ja tuomitkaa minut sitten.

Leonoora. Kun olen hyljätty! — Neitseellinen päivä, älä salli minun lausua sitä sinun kuullesi! Hyljätty toisen naikkosen tähden! Ei, puolisoni, katsokaa minuun! Tosiaankin, koko Genuaa vavistuttavien silmien täytyy nyt lymytä vaimon kyyneleiltä.

Fiesko (aivan hämillään). Älkää enää, ylevä nainen, älkää enempää!

Leonoora (surullisesti ja vähän katkerasti). Särkeä heikko vaimon sydän! Oi, se on väkevämmälle sukupuolelle niin soveliasta. — Minä heitin itseni tämän miehen syliin. Tähän väkevään liittyi suloisesti kaikki naisellinen heikkouteni. Minä jätin hänelle koko taivaani ja tämä jalomielinen mies lahjoitti sen pois eräälle —

Fiesko (keskeyttää äkkiä hänen puheensa). Minun Leonoorani! en!

Leonoora. Minun Leonoorani? — Korkeuden kiitos! se oli taas rakkauden ehjää kultakaikua. Vihaamani pitäisi sinua, petollinen, ja tartun ahneesti sinun helleytesi muruihin. — *Vihaamanko?* sanoinko *vihaaman* Fieskoa? Oi, älä sitä usko! *Kuolemaan* opettaa minua sinun väärä valasi, mutta ei vihaamaan. Petetty on sydämmeni. (Maurin askeleita kuuluu).

Fiesko. Täytätkö, Leonoora, pienen lapsellisen pyyntöni?

Leonoora. Kaikki, Fiesko, paitsi en välinpitämättömyyttä. Mitä ja kuinka vaan tahdot.

Fiesko. (Painavasti). Jahka Genua on kahta päivää vanhempi, älä kysy äläkä tuomitse! (Saattaa hänen arvollisesti toiseen huoneeseen).

NELJÄS KOHTAUS.

Mauri ähkyen ja *Fiesko*.

Fiesko. Mistä niin hengästyksissä?

Mauri. Joutuun, armollinen herra —

Fiesko. Onko verkossa mitään?

Mauri. Lukekaa tuo kirje! Olenko minä siis todellakin täällä? Luulempa Genuan kahtatoista katua lyhemmäksi taikka sääreni sen verran pitemmiksi. Te vaalennette! Niin, päitä ne aikovat pelata, mutta teillä on valtti. Miltäs tuntuu?

Fiesko (heittää säikähtyneenä pöydälle kirjeen). Tuhat tulimmaista! kuinka sinä sait tämän kirjeen käsiisi?

Mauri. Noin jotenkin samalla tavalla kuin teidän armonne tasavallan peräsimen. Sanansaattajan piti lennättämän tämän Levantiin. Minäpä vainuan haaskan. Väjyn otusta rotkossa. Pauskis! Susi tuli ja lammas on meidän.

Fiesko. Verensä päällesi! Kirjettä ei voi kullalla maksaa.

Mauri. Kyllä minä kiitan hopeastakin. (Vakavasti ja totisesti) Lavagnan kreivi! Minä olen äskettäin halunnut teidän päätänne. (Osoittaen kirjettä) *Tässä olisi se takaisin*. Nyt on, luulen, armollinen herra ja heittiö sujussa. Ilman sitä, saatattehan kiittää hyvää ystävää. (Antaa Fieskolle toisen paperin). Numero kaksi.

Fiesko (ottaa paperin kummastellen). Oletko villissä?

Mauri. Numero kaksi. (Asettuu ynseästi hänen viereensä, nojaten kynnäspäillensä). Leijona ei tehnyt niinkään tyhmästi säästäessään hiiren hengen! (Kavalasti). Hämpä tekikin viisaasti. Kukas muuten olisi hänen verkosta nakertanut pois? — No? Miltäs se tuntuu?

Fiesko. Kuule mies! montako pirua sinulla on päivämiehenä?

Mauri. Palvelijananne — ainoasti yksi ja se saa kreivillisen elatuksen.

Fiesko. Dorian oma allekirjoitus! Mistä sait tämän paperin?

Mauri. Lämpöseltään oman Dianani kädestä. Minä menin vielä eilen ehtoolla sinne, annoin kauniit sananne ja vielä kauniimmat kolikkonne kilitä. Jälkimäiset vaikuttivat. Kello kuusi aamulla piti taas kysymäni. Kreivi oli aivan oikein siellä niinkuin te sanoitte ja maksoi mustaa ja punaista matkarahaksi salataivaaseensa.

Fiesko (suuttuneena). Raukkoja naistenorjia! — Tasavaltoja tahtovat hävittää, eivät voi ämmille olla ääneti. Minä näen näistä papereista, että Doria ynnä hänen seuransa ovat liittoontuneet murhataksensa minun ja yksitoista senaattoria sekä tehdäksensä Gianettinon itsevaltijaaksi herttuaksi.

Mauri. Niin, ja jo doogi-vaalin aamuna, kuun kolmantena päivänä.

Fiesko (vilkkaasti). Meidän kerkeä yömmе tukehuttaa sen syntymättömän aamun. — Joutuun Hassan! — Minun työni on tuleentunut — Kutsu toiset — verisesti tahdomme ennättää heidät — Riennä Hassan!

Mauri. Vielä pitää tyhjentämäni teille sanomataskuni. Kaksituhatta miestä on onnellisesti sijoitettu. Minä vein ne kaputsinimunkkien luo, missä ei utelijas auringon sädekään heistä vihiä saa. Kovin ne haluavat nähdä herraansa ja ovat kelpopoikia.

Fiesko. Joka päästä kiiltää sinulle kolikko. — Mitä pakisee Genua minun kaleerilaivoistani?

Mauri. Hauska juttu, armollinen herra. Neljäsataa maankulkijaa, joille Ranskan ja Espanjan välinen rauha ei sali turpeen suojaa, tunki minun miesteni kimppuun ja vaati niiden sanomaan teille hyvän sanan heistänsä, että te lähettäisitte heidät uskottomia vastaan. Minä toimitin heidän tulemaan illalla tänne linnanpihaan.

Fiesko (iloissaan). Melkeimpä halaisin sinua, vintiö! Mestarillista! Neljäsataako sanot? — Genuaa ei pelasteta enää. Neljäsataa kolikkoa on sinun.

Mauri (rehellisesti). No niin, Fiesko. Me kahden pirstaamme Genuan niin, että saa lait luudalla laasta. — En ole ilmoittanut teille, että on linnassa täällä minunkin lintuni, joihin saan luottaa yhtähyvin kuin helvettiin menooni. Nyt olen laittanut niin, että joka portilla on vahtien joukossa kumminkin kuusi hurjaa, jotka riittävät sekoittamaan toisten äänen ja upottamaan niiden viisi aistia viinaan. Jos siis mielitte tänä yönä pauhata, löydätte vahdit permannon omina.

Fiesko. Älä puhukaan enää! Tähän asti olen vierittänyt hirmuista kiveä ilman ihmisavutta; nytkö ihan määrän päässä kehnoin mies saa minun sen pyörittämisessä häpeään. Kätesi, veitikka! Mitä kreivi jää sinulle velkaa, sen herttua maksaa.

Mauri. Päälliseksi vielä lippu Imperialin kreivittäreltä. Hän viittasi minun kadulta ylös, oli sangen armollinen ja kysyi minulta pilalla, oliko Lavagnan kreivittärellä joskus ollut keltataudin kohtausta? Teidän armonne, sanoin minä, kysyy vaan *yhden* hyvin voimista, sanoin minä —.

Fiesko (on lukenut lapun ja heittää sen pois). Varsin hyvin sanottu; ja hän vastasi?

Mauri. Vastasi, että hän kuitenkin surkuttelee leskiparan kohtaloa, tarjoutuu antamaan hänelle hyvitystä, ja että hän vastedes kieltää teidän armoltanne kaikki hyväilykset.

Fiesko (ilkeästi). Jotka tosiaankin loppuvat ennen viimeistä päivää. — Siinäkö oli kaikki, Hassan?

Mauri (häijysti). Armollinen herra, vaimoväen asioita seuraa valtiolisten perästä.

Fiesko. Tietysti ja nämä kumminkin. Mutta mitä sillä paperilla tahdot?

Mauri. Särkeä pirun juonia sen omalla opilla. — Hänen armonsä antoi minulle tämän pulverin ja käski siitä joka päivä sekoittamaan rouvanne shuklaadikuppiin.

Fiesko (vaalenee ja peräytyy). Antoi sinulle? kuka?

Mauri. Rouva Julia, Imperialin kreivitär.

Fiesko (tempaa sen häneltä, tuimasti). Jos valehtelet, konna, annan minä sinun elävältä takoa Lorentsotornin viirikukoksi, jossa tuuli sinua yhdessä henkäyksessä kymmenesti pyörittää. — Pulverinko?

Mauri (äkäisesti). Pitää minun antaman teidän rouvanne juoda shuklaassa, määräsi rouva Julia

Imperiali.

Fiesko (tainnotonna). Kauheata! — tämän lempeän naisenko? — Onko helvetillä niin paljon alaa vaimoihmisen sielussa? — Vaan minä unhotin kiittää taivaallista sallimaa, joka sen turhaksi teit — turhaksi vielä häijymmän paholaisen kautta. Sinun tiesi ovat ihmeelliset. (Maurille). Lupasitko totella ja olla ääneti?

Mauri. Ihan. Jälkimmäinen on helppoa, sainpa häneltä selvällä rahalla palkan.

Fiesko. Tämä lippu kutsuu minun hänen luoksensa. — Minä tulen, rouva. Minä hänet lepertelen tänne seuraan. Hyvä. Sinä riennät ja kutsut koko salaliiton kokoon.

Mauri. Tämän käskyn minä aavistin ja sentähden omin päin toimitin tänne jokaisen juuri kello kymmeneksi.

Fiesko. Askeleita kuulen. Ne ovat niitä. Mies, sinä ansaitsisit oman hirsipuusi, jossa ei vielä kukaan Aatamin lapsi ole kiikkunut. Mene etuhuoneeseen siksi kuin soitan!

Mauri (mennessään). Mauri on tehnyt tehtävänsä, Mauri saa mennä. (Menee).

VIIDES KOHTAUS.

Kaikki salaliittolaiset.

Fiesko (käyden heitä vastaan). Myrsky on tulossa. Pilvet kiitävät yhteen. Käykää hiljaa! Vääntäkää molemmat salvat kiinni!

Verrina. Kahdeksan huonetta olen takamme lukinnut; epäluulo ei pääse sataa askelta likemmäksi.

Bourgognino. Täällä ei ole kavaltajaa ellei pelkomme siksi muutu.

Fiesko. Pelko ei tule minun kynnykseni yli. Tervetullut kuka vielä on eilinen! Käykää istumaan! (Istuvat).

Bourgognino (kävelee lattialla). En minä istu mielelläni, kun ajattelen hävitystä.

Fiesko. Genualaiset, tämä on merkillinen hetki.

Verrina. Sinä olet vaatinut meidän miettimään tyrannimurhan suunnitelmaa. Kysy meiltä. Olemme tässä sinulle vastaamassa.

Fiesko. Siis ensin — kysymys, joka tulee niin myöhään, että se kenties kuuluu oudolta: — Kuka kaatukoon? (Kaikki vaikenevat).

Bourgognino (nojaten Fieskon istuimeen, painavasti). Tyrannit!

Fiesko. Hyvin sanottu, tyrannit. Pyydän että tarkoin huomaatte sanan koko painon. Joka näyttää aikovan tai jolla on valta vapautta sortaa, kumpi on tyrannimpi?

Verrina. Minä vihaan ensimmäistä, pelkään jälkimmäistä. Andreas Doria kaatukoon!

Kalkagno (liikutettuna). Andreasko? elähtänyt ukko, joka kenties jo huomisen takaa on tehnyt luonnolle tilinsä.

Sakko. Andreas, hiljainen vanhusko?

Fiesko. Pelottava on sen vanhuksen hiljaisuus, Sakko hyvä! Gianettinon pöyhkeys ainoasti naurettava. Andreas Doria kaatukoon! sen sanoi sinun viisautesi, Verrina.

Bourgognino. Kahleet rautaiset tai silkkiset — ovat kahleita, ja Andreas Doria kaatukoon!

Fiesko (käyden pöydän luo). Siis on tuomio langennut sedästä ja nepaasta. Kirjoittakaa alle! (Kirjoittavat). Kuka kaatuu on siis ratkaistu (istuvat). Nyt seuraa yhtä tärkeä kysymys: Millä tavalla? Puhukaa te, ystävämme Kalkagno, ensin.

Kalkagno. Sen teemme joko sotamiehinä tai murhamiehinä. *Edellinen on vaarallista*, koska me silloin pakosta tarvitsemme paljon samantietoisia, se on uskalijasta, koska kansan sydämiä ei ole vielä kokonaan voitettu — *jälkimmäiseen* riittää viisi hyvää puukkoa. Kolmen päivän päästä on juhlamessu

Lorentsokirkossa. Kumpikin Doria on siellä hartaudessa. Kaikkein korkeimman lähellä sammuu tyrannien pelko. Minä sanoin sanottavani.

Fiesko (poispäin kääntyneenä). Kalkagno — Inhottava on teidän järjellinen tuumanne. — Rafaeli Sakko?

Sakko. Kalkagnon mieliala miellyttää, vaan paikka kauhistaa minua. Parempi on, että Fiesko kutsuu sedän ja nepaan pitoihin, jossa he sitten koko tasavallan vihalla ahdistettuina saavat valita joko kuoleman-atrian puukoistamme tai ikiterveiset oivassa Kypron viinissä. Ainakin on tämä keino mukava.

Fiesko (kauhistuen). Mutta, Sakko, jos se viinipisara, jonka teidän kuoleva kielenne maistaa, tuntuu palavalta pihalta, helvetin esimaulta. Kuinka silloin, Sakko? — Pois se tuuma! Puhu sinä Verrina.

Verrina. Avoin otsa on avoimen sydämen merkki. Salamurhaajina olemme joka ryövärin veljiä, miekka kourassa sankaria. Minun ajatukseni on, että annamme julkisen kapinan merkin, kutsumme Genuan isänmaalliset miehet rajusti koston. (Hyökkää istuimeltansa. Toiset samoin. Bourgognino hänen kaulaansa).

Bourgognino. Ja ase kädessä vaadimme onnelta suosiota. Se on kunnian ääni ja minun.

Fiesko. Ja minun. Hyi Genualaiset! (Kalkagnolle ja Sakolle). Onni on jo ilmankin tehnyt edestämme paljon, meidän täytyy itekin ryhtyä työhön — siis kapina, ja *vielä tänä yönä*, Genualaiset! (Verrina ja Bourgognino hämmästyvät, toiset peljästyvät).

Kalkagno. Mitä? Vielä tänä yönäkö? Tyrannit ovat vielä liian vahvat, meidän puolueemme vielä liian heikko.

Sakko. Vieläkö tänä yönä? eihän tähän asti ole mitään tehtynä ja aurinko jo menee maillensa.

Fiesko. Teidän arvelunne ovat sängen perustettuja, mutta lukekaa nämä lehdet! (Antaa heille Gianettinon käsikirjoitukset ja käy ilkeästi edestakaisin, sillä aikaa kun he uteliaasti lukevat). Nyt hyvästi Doria, kaunis tähti. Ylpeänä ja korkeana sinä mahtailit ikäänkuin olisit vuokrannut Genuan taivaan ja kuitenkin näit sieltä auringonkin väistyvän ja jakavan valtansa kuun kanssa. Hyvästi Doria, kaunis tähti!

Ompa kuollut Patrokloskin, Sinua hän suurempi.

Bourgognino (heidän luettuansa). Kamalaa!

Kalkagno. Kaksitoista yht'aikaa!

Verrina. Huomenna neuvoshuoneessa!

Bourgognino. Antakaa lista minulle. Minä ajan täyttä vauhtia halki Genuan, pidän sen näin, niin kivet perässäni juoksevat ja koirat murhahuutoja ulvovat.

Kaikki. Kosta! kosta! kosta! tänä yönä vielä!

Fiesko. Nyt olette niinkuin teidän tahdoin. Ehtoon tullen käsken minä etevimmät tyytymättömät luokseni iltaa viettämään, nimittäin kaikki, joiden nimet ovat Gianettinon murhalistalla, ja lisäksi vielä Saulit, Gentilit, Vivaldit ja Vesodimarit, kaikki Dorian verivihollisia, joita salamurhaaja unohti peljätä. Avoimin sylin tarttuvat he tuumaani, sitä en epäile.

Bourgognino. Sitä en epäile.

Fiesko. Ennen kaikkia täytyy meidän turvata itsellemme meri. Kaleerilaivoja ja laivaväkeä on minulla. Dorian kaksikymmentä laivaa on ilman köysittä, ilman miehittä ja helposti äkkiä vallattu. Darsenan suu suljetaan ja niin kaikki pakoontapääsö estetään. Kun sataman saamme, on Genua kahleissa.

Verrina. Kieltämättä.

Fiesko. Sitten valloitetaan kaupungin varustetut paikat ja miehitetään. Tärkein on Tuomasportti, joka vie satamaan ja yhdistää maa- ja merivoimamme. Palatsissansa molemmat Doriat otetaan kiinni ja surmataan. Joka kadulla lyödään rymäkkää, hätäkelloja soitetaan. Porvarit kutsutaan ulos meidän puolellemme ja Genuan vapauden edestä taistelemaan. Jos onni on meillä, kuulette neuvoshuoneessa enemmän.

Verrina. Hanke on hyvä. Anna kuulla, kuinka jaamme tehtävät.

Fiesko (painavasti). Genualaiset! te asetatte minun vapaaehtoisesti liiton etupäähän. Totteletteko

vastedeskin minun käskyjäni?

Verrina. Niin totta kuin ne ovat hyviä.

Fiesko. Verrina, muistatko sitä pientä sanaa lipun alla? — Genualaiset, sanokaa se hänelle, se on: Kuulijaisuus! Ellen minä voi näitä päitä tahtoni mukaan kääntää — ymmärtäkää täydellisesti mitä minä sanon — ellen minä ole salaliiton itsevaltijas, on se myös kadottanut yhden jäsenen.

Verrina. Vapaa elämä sietää pari orjallista hetkeä. Me tottelemme.

Fiesko. Siis saatte nyt mennä. Yksi tarkastaa kaupungin ja ilmoittaa minulle kuinka tukevia tai heikkoja varustukset ovat. Toinen tiedustaa tunnussanan. Kolmas miehittää laivat. Neljäs tuo kaksituhatta miestä linnanpihaani. Minä itse laitan illaksi kaikki kuntoon ja sitä paitsi, jos on hyvä onni, särjen Faraapelissä pankin. Yhdeksän lyömältä on kaikki linnassa kuulemassa viimeisiä käskyjäni. (Soittaa).

Verrina. Minä otan osalleni sataman. (Pois).

Bourgognino. Minä sotamiehet. (Pois).

Kalkagno. Minä tiedustan tunnussanan. (Pois).

Sakko. Minä kierrän Genuata. (Samoin pois).

KUODES KOHTAUS.

Fiesko, sitten Mauri.

Fiesko (on asettunut kirjoituspöydän ääreen, kirjoittaa). Eivätkö he pyörähtäneet sanasta kuulijaisuus, niinkuin toukka neulasta? — Mutta — myöhään, tasavaltalaiset! —

Mauri (tulee). Armollinen herra —

Fiesko (nousee ylös, antaa hänelle paperin). Kaikki tässä listalla nimitetyt kutsut sinä yöksi huvinäytelmään.

Mauri. Kaiketi kanssanäyttelijöiksi. Pääsy maksaa päitä.

Fiesko (oudosti ja halveksivasti). Kun tämä on tehty, en tahdo viivyttää sinua kauvemmin Genuassa. (Menee ja pudottaa kukkaron jälkeensä). Olkoon se viimeinen työsi! (Pois).

SEITSEMÄS KOHTAUS.

Mauri ottaa vitkaan kukkaron lattialta ja katsoo hämmästyneenä hänen peräänsä.

Mauri. Niinkö meidän laitamme onkin? *"En tahdo viivyttää sinua enää Genuassa"*. Se on käännettynä kristillisestä minun pakanuuteeni: *Kun minä olen herttua, hirtän minä vanhan ystävän genualaiseen hirsipuuhun*. Hyvä. Hän pelkää, että koska minä tiedän hänen vehkeensä, päästäisin hänen kunniansa hampaitteni takaa, kun hän on herttuana. Malttakaas, herra kreivi, viimeinen pykälä sietää vielä aprikoimista.

Nyt, vanha Doria, on sinun nahkasi minun käsissäni. — Hukassa olet ellen minä sinua varoita. Jos nyt menen ilmoittamaan salaliiton, en pelasta Genuan herttualta vähempää kuin hengen ja herttuakunnan. Hänen kiitöksensä ei ole vähempi kuin tämä hatullinen kultaa! (Aikoo mennä, vaan pysähtyy äkkiä). Mutta maltas, veli Hassan! Ethän vaan tee tyhmyyksiä? Jos nyt koko murhakekkeriä ei pidettäisikään ja siitä tulisi vielä jotain hyvääkin? Hyi! hyi! Minkä pirun tempun on itaruuteni minulle tekemäisillään! — Mikä tuo suuremman tuhon? Jos petkutan Fieskoa? — tai jos jätän Dorian puukonsyötiksi? — Selittäkää se minulle, pahat henkeni! — Jos Fiesko siitä läpääsee, voi Genua paisua. — Ei! Ei se kelpaa. Jos taas Doria pinteestä puikahtaa, on kaikki vanhalla ja Genuassa on rauha — Se olisi vielä häijympi! — Entäs se näytelmä, jos kapinallisten päät lentävät pyövelin keittiöön? (Toiselle puolen). Mutta entäs sitä hupaista melskettä tänä yönä, jos heidän ylhäisyytensä Maurin koukuilla kuristetaan? Ei! Tästä sekasotkusta kristitty selviää, pakanalle on tämä arvoitus liian terävä — — Kysympä sitä oppineilta. (Pois).

KAHDEKSAS KOHTAUS.

Imperialin kreivittären sali.

Julia yöpuvussa. *Gianettino* astuu huolettomasti huoneeseen.

Gianettino. Hyvää iltaa, sisareni.

Julia (nousten ylös). Jotakin erinomaista lienee, kun *Genuan* prinssi tulee sisarensa luo.

Gianettino. Sisareni, ainahan sinun ympärilläsi on perhosia ja minun paarmoja. Tuleeko tänne kukaan, jos istumme?

Julia. Teethän minun kärsimättömäksi.

Gianettino. Sisareni, milloinka *Fiesko* oli viimeksi luonasi?

Julia. Kummallista! Talletanko minä sellaisia mitättömiä päässäni.

Gianettino. Minun täytyy se tietää välttämättä.

Julia. No, — hän oli eilen täällä.

Gianettino. Ja oliko hän avomielinen?

Julia. Niinkuin tavallisesti.

Gianettino. Ja vieläkin vanha haaveksija?

Julia (ottaen itseensä). Veljeni!

Gianettino (lujemmin). Kuule! Oliko hän vieläkin vanha haaveksija?

Julia (nousee vihastuneena). Miksikä minua luulette, veljeni?

Gianettino (istuu yhä, ilkeästi). Vaimolliseksi lihakappaleeksi käärittynä suuren suuren aateliskirjaan. Meidän kesken, sillä eihän kukaan kuulle.

Julia (tulistuen). Meidän kesken — te olette pöyhkö apina, joka ratsastatte setänne keppihevosella — sillä eihän kukaan kuulle.

Gianettino. Sisarkultani, ethän suuttune — minä vaan olen hyvilläni, että *Fiesko* vielä on vanha haaveksija. Sen tietää tahdoin. Hyvästi! (On menossa).

YHDEKSÄS KOHTAUS.

Lomellino tulee.

Lomellino (suutelee *Julian* kättä). Suokaa anteeksi rohkeuteni, armollinen rouva. (Kääntyen *Gianettino*on). Muutamia asioita, joita en saa toistaiseksi jättää —

Gianettino (vie hänen sivulle päin. *Julia* käy suuttuneena pianon ääreen ja soittaa). Kaikkiko valmisna huomiseksi?

Lomellino. Kaikki, prinssi. Mutta ei ole palannut sanansaattaja, joka aamulla lähti *Levanto*on. *Spinolakin* viipyy. Olisikohan kirje hukkunut. Minä olen aivan neuvoton.

Gianettino. Ole huoleton. Onhan sinulla luettelo tallella?

Lomellino. Armollinen herra — luettelo — niin. En tiedä — minä taisin jättää sen eilisen takkini taskuun. —

Gianettino. Saman tekevä. Olisi vaan *Spinola* täällä. Huomenna aikaisin löydetään *Fiesko* kuolleena vuoteeltansa. Niin olen hankkinut.

Lomellino. Mutta peloittavan huomion se nostaa.

Gianettino. Juuri siinä on turvamme, mies. Tavallinen rikos saa loukatun veren kuohuun, ja ihminen voi kaikkia. Erinomaiset rikostyöt sen kauhusta jähmettävät, eikä ihminen voi mitään. Tiedätkö tarinan *Medusan* päästä. Sen näkö teki kiveksi. Paljo ehtii tehdä ennenkuin kivet taas elävät.

Lomellino. Oletteko antanut yhtään merkkiä armolliselle rouvalle?

Gianettino. *Johan* toki! Häntä täytyy *Fieskon* tähden sulavammin kohdella. Mutta maistettuaan hedelmiä ei hän muistakaan niiden saamisen vaivaa. Tule! Tänä iltana vielä odotan joukkoja *Milanosta*

ja täytyy antaani ohjeita porteille. (Julialle) No, sisar! oletko kiukkusi jo pois kiltuttanut?

Julia. Menkää vaan! te olette hurja vieras. (Gianettino on menossa, mutta kohtaa ovessa Fieskon).

KYMMENES KOHTAUS.

Fiesko tulee.

Gianettino (peräytyen). Haa!

Fiesko (ennättäen ystävällisesti). Te päästätte, prinssi, minun käymästä tyköenne, niinkuin minä juuri aivoin tehdä.

Gianettino. Ei minullekaan voi olla mikään tervetulleempaa kuin kohdata teitä, kreivi.

Fiesko (käy Julian luo, suutelee kunnioituksella hänen kättänsä). Teidän luonanne, korkea rouva, on tottunut näkemään toivonsa aina enemmän kuin täytetyksi.

Julia. Älkää toki! jonkun toisen kuullen se tuntuisi kahdapäiseltä. Vaan minä peloitin tässä puvussani. Suokaa anteeksi, kreivi. (On menemässä kamariinsa).

Fiesko. Oi jääkää, kaunis, armollinen rouva! Ei naisihminen ole milloinkaan niin kaunis kuin yöpuvussaan! (hymyillen) se on hänen virkapukunsa — Nuo ylöspäin käännetyt hiukset — Sallikaa minun ne sekoittaa.

Julia. Kuinka mielellänne te miehet kaikkia häiritsette!

Fiesko (kääntyen Gianettinoon päin, viattomasti). Hiuksia ja tasavaltoja! Se on meistä yhdentekevä, eikö niin? — Ja tämäkin nauha on väärin sidottu. — Istukaa kaunis kreivitär! Silmiä teidän Lauranne osaa pettää, mutta ei sydämiä. — Sallikaa minun olla kamarineitsyenänne. (Julia istuu, Fiesko oikoo hänen vaatteitansa).

Gianettino (nykäsee Lomellinoa). Tuota huoletonta raukkaa!

Fiesko (peitellen Julian rintaa). Katsokaa — tämän minä viisaasti peitän. Aistien täytyy aina olla vaan sokeita kirjeenkuljettajia eikä tietää mitä sovinnollista yhteyttä on mielenvoimalla ja luonnolla.

Julia. Kevytmielistä puhetta.

Fiesko. Ei ollenkaan, sillä, näetkö, paraskaan uutinen ei maistu miltään, kun joka mies sen tietää. — Aistimme ovat vaan sisällisen tasavaltamme rahvas. Aateli elää siitä, mutta nousee sen huonoa makua ylemmäksi. (On saanut Julian valmiiksi ja vie kuvastimen eteen). Nyt, totta vieköön! huomenna on tämä vaatepartena Genuassa. (Hienosti). Saanko, kreivitär, viedä näin teidän läpi kaupungin?

Julia. Tuota viekasta! kuinka kätevästi hän osasi uskotella minua tahtonsa mukaan. Mutta päätäni särkee ja minä pysyn kotona.

Fiesko. Antakaa anteeksi, kreivitär, — sen voitte tehdä jos tahdotte, vaan te ette tahdo. — Tänään on tänne tullut florensilainen näyttelijäseura ja on tarjoutunut näyttelemään minun palatsissani. — Nyt en ole voinut estää useimpia kaupungin aatelin naisia tulemasta katselijoiksi ja olen sentähden sangen levoton, kenenkä minä, loukkaamatta ketään arkatuntoista vierastani, saisin ensi sijalle. Vielä on ainoasti yksi keino mahdollinen. (Kumartaen syvään). Oletteko te, kreivitär niin armollinen?

Julia (punastuu ja menee nopeasti kamariinsa). Laura!

Gianettino (astuu Fieskon luo). Te muistanette, kreivi, äskeisen harmittavan tapauksen meidän välillämme —

Fiesko. Minä toivoisin, prinssi, että molemmin sen unhottaisimme. — Me ihmiset kohtelemme toisiamme niinkuin heitä tunnemme ja kenen muun kuin minun on syy, että ystäväni Doria ei ole tuntenut minua täydellisesti?

Gianettino. Minä puolestani en sitä milloinkaan muistele jos en samalla sydämmestäni pyydä anteeksi teiltä. —

Fiesko. Enkä minä milloinkaan, jos en sydämmestäni sitä teille suo. (Julia tulee vähän enemmän vaatetettuna).

Gianettino. Tulee juuri mieleeni, kreivi. Tehän retkeilette Turkkilaisia vastaan? —

Fiesko. Tänä iltana nostetaan ankkurit. Juuri siitä olen vähän huolissani, josta kuitenkin ystäväni Dorian avuliaisuus voisi minun auttaa.

Gianettino (sangen kohteliaasti). Hyvin mielelläni — vaatikaa minulta mitä vaan voin!

Fiesko. Tämä tapaus taitaa iltapuolella nostaa satamassa ja palatsini lähellä jotakin hälinää, jonka herttua setänne, ehkä käsittää väärin. — —

Gianettino. Antakaa se minun huolekseni. Tehkää te vaan niin ja minä toivotan teille paljon onnea yritykseenne.

Fiesko (totisena). Minä olen teille suuressa kiitollisuuden velassa.

YHDESTOISTA KOHTAUS.

Edelliset ja henkivartija sotamies.

Gianettino. Mitä nyt?

Sotamies. Käydessäni Tuomasportin sivutse näin minä suuren joukon aseellisia sotamiehiä rientävän Darsenaan ja laittavan Lavagnan kreivin kaleerilaivoja purjekuntoon.

Gianettino. Ei tärkeämpää. Onko muuta ilmoittamista?

Sotamies. On kyllä. Kaputsinien luostarista vilisee epäluulonalaista väkeä ja puikkii torin poikki; käynnistä ja näöstä päättäin ovat nekin sotamiehiä.

Gianettino. Sen pölkyn palvelus-intoa! (Lomellinolle levollisesti). Ne ovat minun Milanolaisiani.

Sotamies. Teidän armonne, käskettekö ottamaan vaaria niistä?

Gianettino (ääneensä Lomellinolle). Katsokaa perään, Lomellino! (Rajusti sotamiehelle). Saat mennä. Kaikki hyvin! (Lomellinolle). Viitakaa sille ulkomaalaiselle sonnille, että hän pitää suunsa. (Lomellino ja sotamies menee pois).

Fiesko (joka tähän asti on karkeloinnut Julian kanssa ja vaan salaisesti kurkistellut). Ystävämme on tuskastunut. Uskallanko kysyä syytä?

Gianettino. Ei ihme. Alinomaa kysymistä ja ilmoittamista. (Syöksee ulos).

Fiesko. Meitäkin odottaa näytelmä! Saanko tarjota käteni, armollinen rouva?

Julia. Malttakaa! Minä ensin otan hupun. Kreivi, eihän vaan ole murhenäytelmä, se tulee uniini?

Fiesko (kavalasti). Oi, se naurattaa kuolijaaksi, kreivitär! (Vie Julian pois. Esirippu).

NELJÄS NÄYTÖS.

Yö. Fieskon linnan esipiha. Lyhtyjä sytytetään.
Aseita tuodaan. Linnan sivurakennus on valaistu.

ENSIMMÄINEN KOHTAUS.

Bourgognino tuo sotamiehiä.

Bourgognino. Seis! — Isolle pihaportille tulee neljä vartijaa. Kaksi kullekin linnan ovelle. (Vartijat käyvät paikoillensa). Sisälle lasketaan kuka tahtoo. Ulos ei ketään. Ken väkivaltaa käyttää, pistetään! (Menee toisten kanssa linnaan. Vartijat käyvät edestakaisin. Äännettömyys).

TOINEN KOHTAUS.

Vartijat ja Senturione.

Vartio isolla portilla (huutaa). Ken siellä? (Senturione tulee).

Senturione. Lavagnan ystävä. (Menee pihan poikki oikeanpuoliselle linnan-portille.)

Vartijat (siellä). Takaisin!

Senturione (oudoksuu ja menee vasemmalle portille).

Vartijat (vasemmalla). Takaisin!

Senturione (seisoo hämmästyneenä paikoillaan. Äänettömyys. Sitten vasemmanpuoliselle vartijalle). Ystävä, mistä päin näytelmään pääsee?

Vartija. En tiedä.

Senturione (Käy edestakaisin yhä enemmän kummeksien sitten oikeanpuoliselle vahdille). Milloinka, ystäväni, näytelmä alkaa?

Vartija. En tiedä.

Senturione (käy kummastellen edestakaisin. Huomaa aseita. Peljästy). Ystäväni, mitä tämä on?

Vartija. En tiedä.

Senturione (peittää hämmästyneenä itsensä takillansa). Kummallista!

Vartio isolla portilla (huutaa). Ken siellä?

KOLMAS KOHTAUS.

Edelliset. Sibon tulee.

Sibo (sisään astuessaan). Lavagnan ystävä.

Senturione. Sibon, missä olemme?

Sibo. Mitä?

Senturione. Katso ympärillesi, Sibon.

Sibo. Missä? Mitä?

Senturione. Joka ovella vartio.

Sibo. Täällä on aseita.

Senturione. Eikä keltään saa mitään tietää.

Sibo. Kummallista!

Senturione. Paljoko kello on?

Sibo. Käy yhdeksättä.

Senturione. Huh! kun on kylmä.

Sibo. Kello kahdeksanhan oli määrätty hetki.

Senturione (pudistaen päätään). Tässä ei ole kaikki oikein!

Sibo. Fieskolla on kuria mielessä.

Senturione. Huomenna on doogin vaali — Sibon, tässä ei ole kaikki oikein.

Sibo. Hiljaa! hiljaa! hiljaa!

Senturione. Linnan oikean puolinen sivurakennus on ihan valaistu.

Sibo. Etkö kuule mitään? Etkö kuule mitään?

Senturione. Kolkkoa murinaa sisällä ynnä —

Sibo. Koleata ratinaa kuin haarniskat yhteen koskisivat.

Senturione. Hirmuista! hirmuista!

Sibo. Vaunut! pysähtyvät portille.

Vartio isolla portilla (huutaa). Ken siellä?

NELJÄS KOHTAUS.

Edelliset. Neljä Asseratoa.

Asserato (sisään astuessaan). Fiesko ystävä.

Sibo. Asseraton neljä veljestä.

Senturione. Hyvää iltaa maanmiehet!

Asserato. Me menemme näytelmään.

Sibo. Onnea matkalle!

Asserato. Ettekö te tule kanssa?

Senturione. Menkää vaan edellä. Me nautimme ensin kaunista ilmaa.

Asserato. Se alkaa kohta. Tulkaa! (Menevät eteenpäin).

Vartija. Takaisin!

Asserato. Mihinkäs tästä mennään?

Senturione (nauraa). Ulos linnaan.

Asserato. Tässä on erehdys.

Sibo. Kourintuntuva. (Soitantoa kuuluu oikealta).

Asserato. Kuuletteko soitantoa? Näytäntö alkaa.

Senturione. Minä luulen sen jo alkaneen ja meidän näyttölevän narria siinä.

Sibo. Liikaa lämmintä ei ole minulla. Minä menen.

Asserato. Aseita täällä!

Sibo. Oh, näytelmätavaroita.

Senturione. Pitääkö meidän tässä seisoman kuin narrit tuonelan joella?
Tulkaa kahvilaan! (Kaikki kuusi menee portille).

Vartijat (huutavat kiivaasti). Takaisin!

Senturione. Murha ja kuolema! Me olemme vankina.

Sibo. Miekkani sanoo: emme kauan!

Asserato. Pistä miekkasi tuppeen. Kreivi on kunnian mies.

Sibo. Myydyt! petetyt olemme! Näytelmä oli loukas, johon hiiriä houkuteltiin.

Asserato. Varjelkoon siitä taivas! Minua kauhistaa, kuinka tästä selvitään.

VIIDES KOHTAUS.

Vartio, Verrina, Sibon, Sakon, Senturion, Bourgognin.

Vartio. Ken siellä? (Verrina ja Sakko tulee).

Verrina. Talon tuttuja. (Seitsemän ylimystä seuraa muassa).

Sibo. Hänen likeisiä tuttujansa. Nyt selkiää kaikki.

Sakko (puhuen Verrinan kanssa). Niinkuin teille sanoin, Tuomasportin vartijana on Leskaro, Dorian paras upseeri ja hänelle sokeasti kuulijainen.

Verrina. Hyvä vaan.

Sibo (Verrinalle). Te, Verrina, tulette kuin kutsuttu, herättämään meitä kaikkia unesta.

Verrina. Kuinka niin? Kuinka niin?

Senturione. Me olemme kutsutut näytelmään.

Verrina. Sitten on meillä sama tie.

Senturione. Kaiken lihan tie; sen minä tiedän. Näettehän, että ovet on miehitetty, miksi ovilla on miehiä?

Sibo. Miksi aseita?

Senturione. Seisomme täällä kuin hirsipuun juurella.

Verrina. Kreivi tulee itse.

Senturione. Rientäköön! Kohta kärsivällisyyteni loppuu. (Kaikki ylimykset kävelevät perällä edestakaisin).

Bourgognino (linnasta päin). Kuinka sataman laita on, Verrina?

Verrina. Kaikki hyvin laivoilla.

Bourgognino. Linnakin on täpötäynnä sotamiehiä.

Verrina. Kello käy paljon yhdeksättä.

Bourgognino. Varsin kauan viipyy kreivi.

Verrina. Aina liian hätäinen toiveissansa, Bourgognino, vertani hyytää, kun ajattelen sitä.

Bourgognino. Isä, ei hätäillä!

Verrina. Hätäillä ei sovi missä ei viivytystä ole. Jos toisen murhan jätän tekemättä, en ensimmäisestä voi milloinkaan vastata.

Bourgognino. Mutta milloinka pitää Fieskon kuoleman?

Verrina. Kun Genua on vapaa, kuolee Fiesko!

Vartio. Ken siellä?

KUODES KOHTAUS.

Edelliset ja Fiesko.

Fiesko (sisäänastuessaan). Ystävä! (Kaikki kumartavat. Vartijat tekevät kunniaa). Tervetulleita, arvoisat vieraani! Kenties jo suututtelette, että isäntä niin kauan odottaa itseänsä. Suokaa anteeksi! (hiljaa Verrinalle). Valmis?

Verrina (kuiskaa korvaan). Toivon jälkeen.

Fiesko (hiljaa Bourgogninolle). Entä?

Bourgognino. Kaikki paikoillaan.

Fiesko (Sakolle). Entä?

Sakko. Kaikki hyvin.

Fiesko. Entä Kalkagno?

Bourgognino. On poissa vielä.

Fiesko (lujaa vartijoille portilla). Sulkekaa! (Ottaa hatun päästensä ja astuu vapaasti ja ylevästi kokoontuneiden keskelle).

Hyvät herrat!

Minä olen rohjennut kutsua teidät näytelmään — En kuitenkaan huvituksen tähden, vaan jakamaan teille siinä tehtävänne. Kyllin kauan, ystäväni, olemme kärsineet Gianettino Dorian pöyhkeyttä ja Andreaan vaativaisuutta, jos tahdomme, ystävät, pelastaa Genuan, ei ole aikaa hukattavana. Mitä varten luulette olevan nuo kaksikymmentä kaleerilaivaa, jotka saartavat isänmaan sataman? Mitä Doriain tekemät valtakuntien liitot? Mitä muukalaiset aseet, joita he ovat vetäneet Genuan sydämmeeseen? — Murina ja sadatteleminen ei enää ole kylläksi. Kaiken pelastaminen vaatii kaiken uskaltamista. Kova kipu vaatii rajua lääkettä. Olisiko tässä joukossa ketään niin kylmäkiskoista, joka tunnustaisi paljaan vertaisensa ainoaksi herraksensa. (Murinaa). Täällä ei ole ketään, jonka esi-isät eivät olisi seisoneet Genuan kätkyen ympärillä. Mitä kaikkien pyhäin nimessä, mitä etuoikeutta on noilla kahdella kansalaisella, että julkeasti lentävät meidän päittemme päällitse? (Kovempaa murinaa). — Jokainen teistä on juhlallisesti vaadittu ajamaan Genuan asiaa sen sortajia vastaan — Ei kukaan teistä voi rahtuakaan antaa oikeuksistansa, pettämättä samalla koko valtion sielua. (Kuulijoiden rajut liikunnat keskeyttävät hänen! sitten jatkaa:)

Te tunnette tämän — nyt on kaikki voitettu. Minä olen teille jo raivannut tien kunniaan. Tahdotteko seurata? Minä olen valmis teitä viemään. Noiden laitosten, joita äsken vielä hirmulla katselitte, täytyy nyt virittää teissä raitista sankariutta — Tämän pelvon kauhun täytyy lämmitä uljaaksi innoksi pitämään yhtä näiden isänmaan ystävien ja minun kanssani ja juurinensa kaatamaan tyrannit. Hyvä loppu seuraa uskallustamme, sillä minun hankkeeni ovat hyvät. Yritys on oikea, sillä Genua kärsii. Aaatot tekee meidän kuolemattomiksi, sillä se on vaarallinen ja suuri.

Senturione (rajussa mielenkiikkossa). Kyllin! Genua vapaaksi! Tällä sotahuudolla manalan valtoja vastaan!

Sibo. Ja ketä se ei herätä unestansa, se ähkyköön iäti orjana airoissa, kunnes tuomiopasuuna hänen päästää.

Fiesko. Ne olivat miehen sanat. Nyt vasta ansaitsette tietää omanne ja Genuan vaaran. (Antaa heille Maurin paperin). Valoa, sotamiehet! (Ylimykset tunkevat tulisoiton ympärille ja lukevat). Niin kävi kuin toivoin, ystäväni!

Verrina. Älä kuitenkaan puhu vielä noin lujaa. Minä näin tuolla vasemmalla puolen kasvojen vaalenevan ja polvien horjuvan.

Senturione. Kaksitoista senaattoria! Pirullista! Kaikki miekat kouraan! (Kaikki hyökkäävät aseläjänsä, johon kaksi jää).

Sibo. Sinunkin on, Bourgognino, nimesi siinä.

Bourgognino. Ja vielä tänäpäpä, jos sallittu on, Dorian kurkussa.

Senturione. Kaksi miekkaa vielä jäi.

Sibo. Mitä? Mitä?

Senturione. Kaksi ei ottanut miekkaa.

Asserato. Minun veljeni eivät voi katsoa verta, säälikää heitä!

Senturione (tulisenä). Mitä? mitä? katsoa tyrannien verta? Repikää pelkurit! Heittäkää äpäret tasavallasta ulos! (Muutamat seuran jäsenistä karkaavat julmistuneina niihin molempiin).

Fiesko (tempaa he erillensä). Malttakaa! Malttakaa! Pitääkö Genuan vapaudestansa orjia kiittämän? Pitääkö meidän kultamme tämän mitättömän metallin kautta kadottaman ehjän äänensä? (Päästää heidät). Te, hyvät herrat, tyytykää niinkauan yhteen huoneeseen linnassani kuin meidän asiamme on päättynyt. (Vartijoille). Kaksi kiinnipantavaa! Te vastaatte heistä. Kaksi lujaa vartijaa heidän ovellensa! (He viedään).

Vartio isolla portilla. Ken siellä? (Kolkutetaan).

Kalkagno (huutaa tuskallisesti). Avatkaa! ystäväälle! Avatkaa Jumalan tähden!

Bourgognino. Se on Kalkagno. Mitä se "Jumalan tähden" merkitsee?

Fiesko. Avatkaa hänelle, sotamiehet!

SEITSEMÄS KOHTAUS.

Edelliset ja *Kalkagno* hengästyksissä ja peljästyneenä.

Kalkagno. Pois! pois! Paetkoon kuka paeta voi! Kaikki pois!

Bourgognino. Mitä pois? Onko heidän lihansa rautaa ja meidän miekkamme ruokoa?

Fiesko. Miettikää, Kalkagno! erehdys tässä olisi anteeksi antamaton.

Kalkagno. Me olemme petetyt. Helvetillinen totuus. Maurinne, Lavagna, konna! Minä tulen neuvoskunnan palatsista. Hän oli herttuan puheilla. (Aateliset kalpenevat. Fieskon kasvot muuttuvat).

Verrina (päättävästi vartijoita kohden). Sotilaat! lyökää sotakirveenne minuun, minä en tahdo kuolla pyövelin käsiin. (Aateliset juoksevat hämmästyneinä eri haaroille).

Fiesko (jotenkin tointuneena). Minne? Mitä teette? — Mene manalle, Kalkagno! — Paljasta peloitusta, hyvät herrat — akka! kertoa sellaista näille pojille — Sinäkin, Verrina? — Bourgognino, sinäkin, minne sinä menet?

Bourgognino (tulisena). Kotio, Berttani murhaamaan ja taas tänne.

Fiesko (räjähtää nauramaan). Jääkää! viipykää! Tämäkö on tyrannin murhaajien rohkeutta? — Mestarillisesti teit sinä tehtäväsi, Kalkagno! Ettekö huomanneet tätä ilmoitusta minun toimekseni? — Kalkagno, puhukaa eikö teidän minun käskystäni pitänyt koetteleman näitä Roomalaisia!

Verrina. Voitko vielä nauraa? Minä uskon sen taikka en enää pidä sinua ihmisenä.

Fiesko. Hävetkää, miehet, langeta tähän lasten paulaan! Ottakaa vasta aseenne! Taistelkaa kuin karhut tämän pahan poistamiseksi. (Hiljaa Kalkagnolle). Olitteko itse siellä?

Kalkagno. Minä tungin henkivartijani välitse tehtäväni mukaan tuomaan tunnussanan herttualta — palatessani tuotiin Mauri.

Fiesko (kovaa). Ukko on siis makuulla! Me rymyämme hänen ylös höyheniltänsä. (Hiljaa). Puhuiko hän kauan herttuan kanssa?

Kalkagno. Ensi hätäni ja teidän läheisen vaaranne tähden sain viivytyksi siellä tuskin pari minuuttia.

Fiesko (kovaa ja iloisesti). Kas vaan, kuinka maanmiehemme vieläkin vapisevat.

Kalkagno. Ei heidän olisikaan pitänyt niin yhtäkkiä uhooman. (Hiljaa).
Mutta, kreivi, mitä hyötyä tästä hätävaleesta on?

Fiesko. Ajan voittoa, ystäväni, ja sitten on ensi kauhu jo ohitse. (Kovaa). Hoi! tuotakoon viiniä! (Hiljaa). Ja näittekö herttuan vaalenevan? (Kovaa). Hei, veljet, vähän virkistystä tämän yön karkeloon. (Hiljaa). Näittekö herttuan vaalenevan?

Kalkagno. Maurin ensi sana mahtoi olla "salaliitto"; ukko astui lumivalkeana taappäin.

Fiesko (hämillään). Hm! hm! perkele on kavala, Kalkagno — Hän ei ilmoittanut mitään ennenkuin puukko oli heidän kurkussansa. Nyt on hän kai heidän enkelinsä. Mauri on kavala. (Viinipikari tuodaan hänelle; kohottaa sen ja juo). Onneksemme! kumppanit! (Kolkutetaan).

Vartio. Ken siellä?

Ääni. Herttuan käsky. (Aateliset juoksevat hämmästyneinä pitkin pihaa).

Fiesko (hyppää heidän joukkoonsa). Älkää lapset! älkää peljästykö! älkää peljästykö! Minä olen täällä. Viekää aseet pois joutuun! Minä pyydän, olkaa miehiä! Näistä terveisistä päättäen Andreas vielä epäilee. Menkää huoneeseen ja tointukaa! Avatkaa, sotamiehet! (Kaikki menevät. Portti avataan).

KAHDEKSAS KOHTAUS.

Fiesko tulevinansa linnasta. *Kolme saksalaista sotamiestä* tuo Maurin sidottuna.

Fiesko. Kuka minua huusi ulkona?

Sotamies. Viekää meitä kreivin luo!

Fiesko. Kreivi on tässä. Kuka tarvitsee minua?

Sotamies (tekee hänelle kunniaa). Herttua toivottaa hyvää iltaa. Tämän Maurin jättää hän sidottuna teidän armollenne. Se on jutellut häpeällisiä. Lopun sanoo kirje.

Fiesko (ottaa sen huolettomasti). Vasta tänäänhän minä lupasinkin sinulle paikan kaalerilaivoilla. (Sotamiehelle). Kaikki hyvin, ystäväni. Minun kunniotukseni herttualle!

Mauri (huutaa perään). Ja minunkin puolestani ja sano hänelle — herttualle — että jos hän ei olisi tänne lähettänyt aasia, tietäisi hän linnaan kätketyn kaksituhatta sotamiestä. (Sotamiehet menevät. Aateliset palaavat).

YHDEKSÄS KOHTAUS.

Fiesko, Salaliittolaiset ja Mauri tylynä heidän keskellensä.

Salaliittolaiset (vavisten, perääntyvät nähdesssänsä Maurin). Haa mitä tämä on?

Fiesko (luettuansa kirjeen ja salaten vihaansa). Genualaiset! vaara on ohitse — mutta myös salaliitto.

Verrina (ärjäsee hämmästyen). Mitä? Ovatko Doriat kuolleet?

Fiesko (kovasti liikutettuna). Herrani! Koko tasavallan sotavoimaa — en tätä vastaan ollut valmis — Vanha ränstynyt mies lyö neljällä rivillä puolen kolmatta tuhatta miestä. (Kätensä vaipuvat, tainnotonna). Doria lyö Fieskon.

Bourgognino. No puhukaa edes! Me tyhmistymme.

Fiesko (lukee). "Lavagna, teillä näyttää olevan sama onni kuin minullakin. Hyvät työnne palkitaan kiittämättömyydellä. Tämä Mauri varoittaa minua salaliitosta — Minä lähetän hänen sidottuna takaisin ja makaan tänä yönä ilman henkivartijoita." (Paperi putoo hänen kädestänsä. Kaikki katselevat toisiansa).

Verrina. No, Fiesko?

Fiesko (jaloudella). Doriako voitaisi jalomielisyydessä minun? Yksi hyväavuko puuttuisi Fieskojen suvusta? — Ei! Niin totta kuin minä olen Fiesko! Erotkaa te! Minä käyn pois — ja tunnustan kaikki (on syöksemässä pois).

Verrina (pidättää hänen). Oletko sinä ihminen houru? Aivoimmeko me konnan vehkeitä? Seis! eikö tämä ollut isänmaan asia? Seis! Vai tahdoitko sinä vaan Andreaan henkeä etkä tyrannin? Seis! sanon minä — minä panen sinun kiinni valtionpetturina.

Salaliittolaiset. Sitokaa hän kiinni! Musertakaa hän!

Fiesko (tempaa miekan ja irroittaa itsensä). Hiljaa sentään! Kuka ensin heittää paulan tiikerin kaulaan? — Nähkää, hyvät herrat — Minä olen vapaa — pääsisin minne haluaisin — Nyt jään, sillä olen miettinyt toisin.

Bourgognino. Miettinyt velvollisuuttanne!

Fiesko (suuttuneena, ylpeästi). Haa, poika! oppikaa ulkoa ensin omanne minua kohtaan älkääkö koskaan sitä sanoko minulle. —

Levollisesti, herrat — Kaikki on entisellensä. — (Maurille jonka köydet hän katkasee). Sinun ansiosi on *suuren työn aikaan saattaminen* — Pakene!

Kalkagno (vihastuen). Mitä? mitä? saako se pakana elää? elää ja olla pettänyt meidät kaikki?

Fiesko. Elää ja olla peloittanut teidät kaikki. Pois konna! Varo, että käännät selkäsi Genuaan; sinussa saattaisi koettaa rohkeuttansa.

Mauri. Sanotaan piru ei anna konnien olla alallansa! — Nöyryn palvelijanne, hyvät herrat. Jo minä huomaan, että tässä maassa ei kasva minun kurkkunuorani. Täytyy hakeani sitä muualta. (Menee ja naura hohottaa).

KYMMENES KOHTAUS.

Palvelija tulee. *Edelliset* paitsi *Mauri*.

Palvelija. Imperialin kreivitär on jo kolmasti kysynyt teidän armoanne.

Fiesko. Lempo viekoon! Näytelmän täytyy kyllä alkaa! Sano hänelle, että minä olen kohta siellä! — Odota — Minun rouvani pyydät sinä menemään laulusaliin ja odottamaan minua seinäverhon takana. (Palvelija pois). Minä olen pannut paperille teidän kaikkien tehtävänne, jos kukin täyttää osansa, ei ole enää muuta sanottavaa. Verrina käy edeltäpäin satamaan ja, kun laivat on vallattu, *antaa hän kanuunalla alottamisen merkin*. Minä menen; minua kutsuu vielä tärkeä työ. Te kuulette pienen kellon äänen ja tulette kaikin minun laulusaliini — Sillä välin käykää sisälle — ja maistelkaa minun kyprolaistani! (Eroavat).

YHDESTOISTA KOHTAUS

Laulusali.

Leonoora, Arabella ja Roosa. Kaikki levottomina.

Leonoora. Laulusaliin lupasi Fiesko tulla eikä tulekaan. Kello käy jo kahtatoista. Peloittavasti humisee palatsissa aseita ja ihmisiä, ja eikö Fiesko tule?

Roosa. Teidän piti piilouman seinäverhon taka. — Mitähän kreivi sillä tahtoo?

Leonoora. Hän tahtoo niin, Roosa, minä siis kyllä tiedän totella. Bella, kyllin olla aivan ilman pelvotta. — Ja kuitenkin! Bella, kuitenkin minä vapisen niin, sydämeni tykyttää niin kovin levottomasti. Tytöt, älkää kumpikaan menkö minun sivultani.

Bella. Älkää peljätkö! Tuskamme vartijoitsee utelijaisuuttamme.

Leonoora. Minne silmäni luo, näen outoja kasvoja, kuin hontoja viirunaamaisia aaveita. Kun jotakuta huudan, vapisee kuin kiinni saatu pahantekijä ja hiipii yön pimeyteen tämä *pahan omantunnon hirvittävä asunto*. *Vastaus* on puolisalaista ääntä, joka vapisee kielellä vielä tuskallisesti epäilee, rohkeneeko hän tulla ulos. Fiesko! — En tiedä, mitä kauhuja täällä solmiellaan. — Minun Fieskoni ympärillä vaan (suloisesti väännellen käsiänsä) liehukaa te taivaan voimat!

Roosa (kovin säikähtäen). Siunatkoon! Mikä ryskää käytävässä?

Bella. Se on vartijasotamies tuolla. (Vartio huutaa ulkona: "Ken siellä"? johon vastataan).

Leonoora. Ihmisiä tulee! Seinäverhon taka! Pian! (Piiloutuvat).

KAHDESTOISTA KOHTAUS.

Julia ja Fiesko puhuvat keskenänsä.

Julia (kovin hajamielisenä). Tauvotkaa, kreivi, teidän lemmellisyytenne ei enää mene läpi korvien, vaan kuohuvaan vereen. — Missä olen? Täällä ei ole muuta kuin viekoitteleva yö! Minne olette houkutelut minun varomattoman sydämeni.

Fiesko. Sinne, missä arka lemменinto rohkenee, missä hehku vapaammin hehkua puhuttelee.

Julia. Lakkaa jo Fiesko! kaiken pyhyiden nimessä, älä enää! Jos ei yö olisi näin synkkä, näkisit sinä minun tulipunaiset poskeni ja armahtaisit minua.

Fiesko. Erehdys Julia! Juuri silloin minun tunteeni huomaisi sinun tunteesi tulilipun ja sitä rohkeammin karkaisi sen tykö. (Suutelee tulisesti Julian kättä).

Julia. Ihminen, sinun kasvosi palavat kuumasti niinkuin sanasikin! Ah, minunkin lyö, minä tunnen sen, rajua vallatonta tulta. Menkäämme valoon, minä pyydän. Kiihtyneet aistit taitaisivat huomata tämän pimeyden vaarallisen viittauksen. Mene! nämä paisuvat kapinoitsijat voisivat kainon päivän seljän takana tehdä jumalattomia kujeitansa. Mene ihmisten joukkoon, minä pyydän sinua.

Fiesko (kiihkeämmin). Kuinka turha on huolesi, minun helläni! Milloinka pelkää haltija orjaansa?

Julia. Voi teitä miehiä ja sitä alituista vastaan sanomista! Ikäänkuin te ette olisi vaarallisimpia voittajia juuri silloin kun antautte vangiksi meidän itserakkaudellemme. Pitääkö minun tunnustaman sinulle kaikki? että ainoasti vikani varjeli minun siveyteni, että ainoasti ylpeyteni nauroi sinun kujeitasi? että ainoasti tähän saakka kesti minun lujutteni? Sinä epäilit viekkauttasi ja otat pakosi Julian vereen. Tässä se minun jättää.

Fiesko (kevytmielisen rohkeasti). Ja mitä häviäisit sinä sen jättämisestä?

Julia (kiihkeänä ja tulisesti). Jos minä naisellisen pyhyteni avaimen sinulle hellittäisin, joten sinä

mielesi mukaan saisit minun häpeästä punastumaan! Mitä minä muuta häviäsin kuin kaikki? Tahdotko enemmän tietää, sinä pilkkaaja? Sen tunnustuksen tahdot kai vielä, että meidän sukupuolemme koko salainen viisaus on vaan viheliäinen taito eroittaa kuoleva puolemme, jota ainoaa kuitenkin teidän valanne vihdoin saartavat, joka (sen minä punastuen tunnustan) niin mielellänsä haluaa valloitettua, joka niin usein, siveyden hiukankin sivullensa kurkistaessa, petollisesti ottaa vihollisen vastaan? että kaikki meidän naisellinen taitomme ainoasti tämän turvattoman puolen edestä taistelee, niinkuin shakkilaudalla kaikki miehet puoltavat turvatonta kuningasta? Jos äkisti karkaat sen päälle — lop! huudat sinä ja levollisesti sekoitat koko laudan. (Vähän vaiti oltuansa vakaasti). Siinä on kerskaavan vajavaisuutemme kuvaus. Ole jalomielinen!

Fiesko. Ja kuitenkin Julia — missä paremmin talletat tämän aarteen kuin minun äärettömässä lemmessäni?

Julia. Varmaan en missään paremmin enkä missään huonommin — Kuule, Fiesko, kuinka kauvan tämä äärettömyys kestää? — Voi, liian onnettomasti olen jo menetellyt uskaltaakseni vielä viimeisenikin. — Rohkeasti luotin, Fiesko, hempeyteni sinun kietovan, mutta epäilen sen kaikkivallan voivan sinua pidellä. — Hyi, mitä sanon? (Astuu takaperin ja pitää käsiänsä kasvojensa edessä).

Fiesko. Kaksi syntiä *yhdessä* henkäyksessä. Epäluulo minun mielihaluani tai majesteetinrikos sinun armauttasi vastaan. — Kumpi on vaikeampi antaa anteeksi?

Julia (raukeana, perääntävällä liikuttavalla äänellä). Valheet ovat manalaisten aseita — niillä ei Fieskon enää tarvitse Juliaansa langettaa. (Vaipuu uupuneena sohvalle, vähäisen vaitioltuansa juhlallisesti). Kuule, suo minun sanoa vielä sana sinulle Fiesko. — Me olemme *sankaria* — kun tiedämme vielä siveytemme varjelluksi — *lapsia* kun sitä *puolustamme* (jäykästi ja hurjasti hänen eteensä) *raivottaria* kun sitä *kostamme*. — Kuule! Mitä jos sinä minun kylmästi kuristaisit?

Fiesko (ottaen vihaisen äänen). Kylmästi! Kylmästikö? Totisesti! mitä vaatiikaan naisen rajaton turhamaisuus kun hän näkee miehen ryömivän edessänsä ja vielä epäilee? Haa! minä tunnen, jo herään taas! (Muuttaen äänensä kylmäksi). Vielä hyvään aikaan aukenevat silmäni. — Mitä tahdoinkaan kerjätä? — Kelvotonta on miehen pienin alentuminen naisen suurinta suosiota vastaan! (Kumartaen hänelle syvään ja kylmästi). Tointukaa, rouva! Nyt olette turvassa.

Julia (hämmästyen). Kreivi, mikä muutos?

Fiesko (aivan huolettomasti). Ei, rouva! Teillä on ihan oikein, meidän kummankin kunniamme on ainoasti yhdenkerran vaarassa. (Kohteliaasti suudellen hänen kättänsä). Minun on hupaista teille osoittaa kunnioitustani seurassa. (Aikoo mennä nopeasti).

Julia (juoksee hänen perässänsä ja tempaa takaisin). Älä mene! Oletko raivossa? Viivy! Täytyykö minun siis sanoa — tunnustaa mitä kaikki miesväki polvillansa — kyyneleissä — piinapenkillä ei saisi pakoitetuksi minua ylpeydeltäni sanomaan. Voi! Tämäkin synkkä pimeys on liian valoisa peittämään tulenhohdetta, jonka tämä tunnustus poskilleni tuo — Fiesko — ah, minä puhkaisen kaikki sukupuoleni sydämmet — koko naissuku vihaa minua iäti — minä rukoilen sinun rakkauttasi, Fiesko! (Lankee hänen eteensä).

Fiesko (astuu kolme askelta takaperin jättäen Julian paikoillensa, nauraa riemuiten). Sitä minä surkuttelen, rouva. (Soittaa, kohottaa seinäverhoja ja tuo Leonooran näkyville). Tässä on minun puolisoni — jumalainen vaimo! (Lankee Leonooran kaulaan).

Julia (hyppää kirkaisten maasta). Ah! uskomattomasti petetty!

KOLMASTOISTA KOHTAUS.

Salaliittolaiset astuvat sisälle yhtäikaa. *Naisia* tulee toiselta puolen. *Fiesko, Leonoora* ja *Julia*.

Leonoora. Puolisoni, se oli liian kovasti.

Fiesko. Huono sydän ei ansainnut vähempää. Sinun kyneleillesi olin tämän hyvityksen velkaa. (Kokoontuneille). En, hyvät herrat ja naiset! en minä ole tottunut joka syystä lapsellisesti ilmielekkiin syttymään. Ihmisten hullutukset minua huvittavat kauvan ennenkuin ne minua kiihoittavat. Tuo ansaitsee kaiken vihani, sillä hän on tälle enkelille sekoittanut tämän myrkyn. (Näyttää sitä läsnä oleville, jotka inhoten astuvat takaperin).

Julia (salaten vimmaansa). Hyvin! hyvin! sangen hyvin! hyvä herra! (aikoo mennä).

Fiesko (taluttaa hänen takaisin). Malttakaa, rouva! — Emme ole vielä sujut — Tämä seura saattaisi mielellänsä tietää, miksi minä olin niin järjetön, että pidin hullua romanijuttua Genuan suurimman

hupsun kanssa. —

Julia (hypäten ylös). Tätä ei voi kestää! Mutta vapise sinä! (Uhaten)
Doria on Genuan ukkonen, ja minä olen hänen sisarensa.

Fiesko. Paha kyllä, jos se on kiukkunne viimeinen määrä. — Valitettavasti täytyy minun ilmoittaa, että Lavagnan kreivi Fiesko on teidän korkea-arvoisen veljenne varkain saadusta otsasiteestä vääntänyt köyden, jolla hän tänä yönä aikoo hirttää tasavallan rosvon! (Kun Julia vaalenee, purskahtaa hän ilkeään nauruun). Hah, se tuli odottamatta — huomatkkaa siis! (jatkaen katkerammin) *sentähden* pidin tarpeellisena antaa teidän perheenne pyytävälle silmille jotain askaroimista, *sentähden* näyttelin (osoittaen Juliaa) tuon kanssa lemmennarria, *sentähden* annoin (osoittaen Leonooraa) tämän kalliinkiven pudota ja otukseni kävi onnellisesti ansaan. Minä kiitan teidän otollisuuttanne, rouva, ja annan pois teatterikoristukseni. (Antaa syvästi kumartaen Julialle hänen varjokuvansa).

Leonooraa (vetäytyy Fieskon luo rukoilevasti). Minun Ludovigoni! hän itkee. Uskaltaako Leonooranne vavisten rukoilla teitä.

Julia (ynseästi Leonooralle) Vaiti! sinä kirottu —

Fiesko (palvelijalle). Olkaa te niin kohtelijas ja tarjotkaa kätenne tälle naiselle; häntä haluttaa nähdä minun vankilaitostani. Te vastaatte ett'ei kukaan häntä loukkaa. — Ulkona käy kova ilma — myrsky, joka tänä yönä pirstaa Dorian rungon, voisi pian turmella hänen hiuskoristuksiansa.

Julia (nyyhkyttäen). Surma sinun vieköön, musta, kavala teeskentelijä! (Leonooralle vihan vimmassa). Älä riemuitse voitostasi, sinunkin hän turmioon vie, ja itsensä — ja epätoivoon hukkuu (syöksee ulos).

Fiesko (viittaa vieraille). Te olitte todistajina — Pelastakaa minun kunniani Genuassa! (Salaliittolaisille). Te tulette noutamaan minua, kun kanuuna jyskää. (Kaikki poistuvat).

NELJÄSTOISTA KOHTAUS.

Leonooraa ja Fiesko.

Leonooraa (lähestyen Fieskoa tuskallisesti). Fiesko! — Fiesko! — Minä ymmärrän sinua vaan puolittain, mutta minua vavistuttaa.

Fiesko (tarkkuudella). Leonooraa — Minä näin sinun kerran käyvän erään Genuan naisen vasemmalla puolen — näin sinun aatelliseuroissa pitävän hyvänäsi ritarien toisen kädensuutelon. Leonooraa — Se teki paha minun silmiini. Minä päätin, että se ei saa olla enää niin — se muuttuu. Kuuletko sotaista pauhua minun linnassani? Pelkosi on totta. — Mene levolle, kreivitär — huomenna minä herätän — *herttuattaren*.

Leonooraa (lyö molemmat kätensä yhteen ja heittäytyy istuimelle). Jumalani! minun aavistukseni! Minä olen hukassa!

Fiesko (arvokkaasti). Salli, armaani, minun sanoa loppuun. Kaksi esi-isistäni kantoi kolminaista kruunua; Fieskojen veri juoksee raittiina ainoasti purpurassa. Pitääkö sinun puolisosi vain perityllä kiillolla loistaman. (Vilkkaammin). Tuleeko hänen kaikesta korkeudestansa kiittää vaan sallimaa, joka kerran hyvällä päällä ollen edesmenneitten ansioista sommitteli semmoisen kuin Juhana Ludvig Fiesko? Ei Leonoorani! Minä olen liian ylpeä ottamaan lahjaksi, mitä vielä itse taidan ansaita. Tänä yönä heitän minä sen lainatun koristuksen esi-isäini hautaan takaisin — Lavagnan *kreivit* loppuivat — *ruhtinaat* alkavat.

Leonooraa (huojuttaen päätänsä, hiljaa haaveksien). Minä näen puolisoni kuolettavasti haavoitettuna kaatuvan maahan — (koleammalla äänellä). Minä näen äänettömien kantajain tuovan minulle puolisoni raadellun ruumiin. (Peljästyneenä hypäten ylös). Ensimmäinen ainoa kuula lentää Fieskon sydämeen.

Fiesko (tarttuu rakkaasti hänen käteensä). Ole rauhassa, armaani, ainoa kuula ei sitä tee.

Leonooraa (katsoo totisesti häneen). Niin luottavastiko Fiesko vaatii taivasta taisteluun? Jos edes tuhat kertaa tuhannes tapaus olisi mahdollinen, niin tuhat kertaa tuhannes voisi onnistua, ja minun puolisoni olisi hukassa. — Ajattele, Fiesko, että sinä pelilaudalla taistelisit taivasta voittaaksesi. Jos miljoona voittoa vastaisi yhtä ainoata huonoa heittoa, rohkenisitko sinä heittää novot ja niin julkeasti lyödä vetoa Jumalan kanssa? Et, puolisoni! kun kaikki riippuu pelilaudasta, on joka heitto Jumalan pilkkausta.

Fiesko (hymyilee). Ole huoletta, onni ja minä olemme paremmassa sovussa.

Leonooraa. Sanotko niin — ja olisit tuon sielua surmaavan pelipöydän ääressä — te nimitätte sitä

ajanvietoksi — ja näkisit, kuinka petturi pienillä onnenpistoilla houkutteli suosilastansa, kunnes se kiihtyi peliin, nousi ylös, vaati vetoa kaikista — ja nyt hän onnettoman heiton perästä jätti sen epätoivoon? Oi puolisoni! ethän sinä mene Genualaisten jumaloittavaksi. Herättää tasavaltalaiset heidän unestansa, muistuttaa hevoselle hänen kavioitansa, ei ole leikin asia, Fiesko. Älä usko näihin kapinoitsijoihin. Viisaat, jotka sinua yllyttävät, pelkäävät sinua. Tyhmät, jotka sinua jumaloitsevat, hyödyttävät sinua vähän, ja minne katsonkin on Fiesko hukassa.

Fiesko (tukevasti astuskellen). Arkuus on suurin vaara. Suuruus vaatii myös uhria.

Leonoora. Suuruusko, Fiesko? — Että sinun älysi tahtoo niin pahoittaa minun sydäntäni! — No niin! Minä luotan sinun onneesi, Fiesko, että sinä voit. — Voi silloin minua, sukuni kurjinta! onneton, jos ei onnistu! onnettomampi, jos onnistuu. Rakkaani, tässä ei ole mitään valittavaa. Jos ei herttuata tule, on Fiesko hukassa. Minun puolisoni on hukassa kun herttuata halaan.

Fiesko. Sitä en ymmärrä.

Leonoora. Voi, Fieskoni! Hallituksen myrskyilmassa kuivaa rakkauden hellä lanttu. Ihmisen sydän, ja vaikka Fieskokin olisi se ihminen, on liian ahdas kahdelle kaikkivaltiaalle Jumalalle — jotka toisillensa ovat niin vihaiset. *Rakkaudella* on *kyyneleitä* ja se ymmärtää *kyyneleitä*, *vallanhimolla* on vaskiset silmät, joissa ei ikänä helmeile tunteiden kyynel. — *Rakkaudella* on vaan *yksi* tavara, se luopuu koko muusta maailmasta — *vallanhimo* näkee nälkää koko luonnon ryöstössä. — *Vallanhimo* pirstaa maailman heliseväksi vankihuoneeksi — *rakkaudella* on onnela joka erämaassa. — Jos nyt uinahtaisit minun rinnalleni, niin uppiniskainen vasalli uhkaisi sinun valtakuntaasi. — Jos nyt lankeisin syliisi, niin sinun hirmuvaltijaan pelkosi kuulisi murhaajan syöksyvän salaovesta ja ajaisi sinua huoneesta huoneeseen. Niin, vielä suurisilmäinen epäluulo tarttuisi vihdoin perheelliseen sopuun. — Kun Leonorasi nyt toisi sinulle virvoitusjuomaa, sinä vapisten lykkäisit pikarin pois ja helleyttä soimaisit myrkynsekoittajaksi.

Fiesko (seisahtuu kauhistuneena). Leonoora, lakkaa! se on kammottava kuvaus.

Leonoora. Eikä kuvaus ole kuitenkaan valmis. Minä sanoisin, uhraa *rakkaus* suuruudelle, uhraa *rauha* — kun et vaan Fieskoa. — Ah, se on hengenotto! — Harvoin nousivat enkelit valtaistuimelle, *harvemmin* valtaistuimelta. Jonka ei tarvitse peljätä ketään, armahtaako se ketään. Joka kaikkiin toivoihinsa voi liittää ukkosenvaajan, pitääkö hän tarpeellisena panna lempeätä sanaa sen oheen.

Fiesko (töytee levotonna pitkin huonetta). Leonoora, taukoa! Silta on revitty takanani. —

Leonoora (katsoo häneen nääntymäisillänsä). Ja miksi et, puolisoni? Ei vielä tekemätön ole tehtyä! (Vienommasti, hellästi ja hiukan viekkaasti). Kuulin minä sinun kerran vannovan, että minun kauneuteni on kaikki sinun aikeesi kaatanut — väärin sinä vannoit, viekastelija, taikka on se ennen aikaansa lakastunut. Kysy sydämmeltäsi kuka on vikapää? (Tulisemmin syleillen häntä molemmin käsin). Tule takaisin. Toinnu. Luovu. Rakkaus palkitsee sinun. Eikö minun sydämmeni voi sinun tavatonta haluasi viihdyttää? — Oi, Fiesko! otsaside on vielä köyhempi. — (Hyvällen häntä). Tule! Minä opettelen ulkoa kaikki sinun toivosi, minä sulatan kaiken luonnon hurmauksen rakkauden suudelman, iäti pitääkseni jalon karkurin näissä taivaallisissa kahleissa — sinun sydämmesi on ääretön — niin on rakkauskin, Fiesko. (Vienommasti). Yhden raukan onnelliseksi tekeminen — jolla on taivaansa sinun rinnassasi — jättäisikö se tyhjyyttä sinun sydämmeesi?

Fiesko (kovin liikutettuna). Leonoora, mitä olet tehnyt? (vaipuu hervotonna hänen kaulallensa). Minä en enää mene kenenkään Genualaisen näkyviin.

Leonoora (riemulla). Paetkaamme, Fiesko, heittäkäämme ilmaan koko tämä kiiltävä turhuus, eläkäämme ihanissa alhoissa kokonansa rakkaudelle! (Painaa häntä sydäntänsä vasten suloisella ihastuksella). Meidän kirkastettuja sielujamme ei silloin enää vaivaa tuskan synkeä viima — elämämme juoksee silloin heleästi kuin kimmeltävä lähde luoja puoleen. — (Kanunan jyskäys kuuluu. Fiesko hypähtää irti Leonoorasta. Kaikki salaliittolaiset astuvat saliin).

VIIDESTOISTA KOHTAUS.

Salaliittolaiset. Aika on tullut!

Fiesko (Leonooralle lujasti). Hyvästi! Iäksi — taikka huomenna on Genua sinun jaloissasi! (Aikoo syöstä pois).

Bourgognino (huutaa). Kreivitär pyörtyy. (Leonoora vaipuu. Kaikki juoksevat kannattamaan häntä. Fiesko lankee hänen eteensä).

Fiesko (sydäntä särkevällä äänellä). Leonoora! Pelastakaa! Jumalan tähden pelastakaa! (Roosa ja

Bella tulee hänen avuksensa). Hän aukasee silmänsä. (Hypäten päättävästi ylös). Nyt tulkaat ne Dorialta sulkemaan! (Salaliittolaiset syöksevät ulos salista).

(Esirippu).

VIIDES NÄYTÖS.

Puoliyön jälkeen — Iso katu Genuassa — Siellä täällä hohtaa muutamista huoneista vähitellen sammuvia lamppuja. Perällä näkyy Tuomasportti, vielä suljettuna. Etäällä kaukana meri — Ihmisiä lyhdyt kädessä menee aukeaman poikki, senjälkeen yövartijain kulku — Kaikki on hiljaa. Meri vähän pauhaa.

ENSIMMÄINEN KOHTAUS.

Fiesko tulee aseissa ja seisautuu *Andreas Dorian* palatsin eteen. Sitten *Andreas*.

Fiesko. Vanhus on pitänyt sanansa — palatsissa kaikki valkeat sammuneet. Vartijat poissa. Minä soitan. Hei, helei! Herää Doria! Petetty, myyty Doria herää! Helei! helei! helei! Herää!

Andreas (ilmestyy pylväskatolle) Kuka kelloa soitti?

Fiesko (muuttaen äänensä). Älä kysy! Seuraa! Sinun tähtesi laskee, herttua, Genua nousee sinua vastaan. Pyövelisi lähestyvät ja sinä, *Andreas* makaat!

Andreas (arvollisesti). Minä muistan, kuinka vihainen meri heitteli *Bellona-laivaani*, että köli ryskyi ja maston pää katkesi — ja *Andreas Doria* makasi levollisesti. Kuka lähettää pyövelit?

Fiesko. Mies, peljättävämpi kuin sinun vihainen meresi, *Juhana Ludvig Fiesko*.

Andreas (nauraa). Sinä olet ovela, ystäväni. Ilveile päivällä. Puoliyö on sopimaton aika.

Fiesko. Sinä pilkkaat varoittajaasi!

Andreas. Minä kiitän häntä ja menen maata. *Fiesko* on untunut juovuspäin eikä hänellä ole enää aikaa Dorialle.

Fiesko. Onneton vanhus — älä usko kärmettä! Seitsemän väriä välkkyy sen kiiltävässä seljässä — sinä lähestyt ja sen tappava kiemura yhtäkkiä sinun kietoo. Petturin viittaukselle nauroit. Älä naura ystävän neuvolle. Pihassa on satuloittu hevonen. Pakene aikansa! Älä halveksi ystävää!

Andreas. *Fiesko* ajattelee jalosti. En ole häntä milloinkaan loukannut, eikä *Fiesko* minua petä.

Fiesko. Ajattelee jalosti, pettää sinun ja antoi sinun kokea kumpaistakin.

Andreas. Tuollapa ovat henkivartijat, joita ei kukaan *Fiesko* kaada, elleivät kerubit häntä palvele.

Fiesko (häijyesti) Tarvitsee tilata heiltä matkakirjan tuonelaan.

Andreas (ylhäisesti). Kurja ivaaja, etkö milloinkaan ole kuullut että *Andreas Doria on kahdeksankymmenen vanha ja Genua* — voi hyvin? (Poistuu).

Fiesko (katsoo hämmästyneenä hänen peräänsä). Täytyykö minun ensin kaataa tuo mies ennenkuin opin, että vaikeampi on olla hänen kaltaisensa? (Käy syvämietteisenä muutaman askeleen edestakaisin). Mutta minä panin suuruuden suuruutta vastaan — Me olemme selvillä *Andreas*, ja nyt, turmio, ala kulkusi! (Rientää takimmaiselle kadulle. Rummut tärisyvät joka taholla. Tuimaa tappelua *Tuomasportilla*, portti särkyy ja aukenee näköala satamaan, jossa on tulisoitoilla valaistuja laivoja).

TOINEN KOHTAUS.

Gianettino Doria punaisessa viitassa ja *Lomellino*. *Palvelijoita* juoksee edellä, tulisoitot kädessä. Kaikki kiiruissansa.

Gianettino (seisahtuu). Kuka käski rymyä lyödä?

Lomellino. Kanuuna jyskähti kaleerilaivoilla.

Gianettino. Orjat irkovat kahleitansa. (Laukauksia Tuomasportilla).

Lomellino. Tulta tuolla!

Gianettino. Portti on auki! Vartijat metelissä! (Palvelijoille).
Joutuun, lurtit, valoa satamaan päin! (Rientävät porttia kohden).

KOLMAS KOHTAUS.

Bourgognino ja Tuomasportista samoavia salaliittolaisia.

Bourgognino. Sebastion Leskaro on kelpo sotilas.

Senturione. Piti puoltansa kuin karhu siksi kun kaatui.

Gianettino (peräytyy säikähtyneenä). Mitä kuulen tuolta? — Seis!

Bourgognino. Kuka siellä tulisoiton kanssa?

Lomellino. Ne ovat vihollisia, prinssi! hiipikää vasemmalle!

Bourgognino (huutaa tuimasti). Kuka siellä tulisoiton kanssa?

Senturione. Seis! Tunnussananne!

Gianettino (vetää miekkansa ynseästi) Herruus ja Doria!

Bourgognino (hirmuisesti rajuten). Tasavallan ja morsiameni rosvo!
(Salaliittolaisille, syösten Gianettinon päälle). Parhaiksi, veljet!
Hänen pahat henkensä jättävät itse hänen. (Pistää hänen lävitse).

Gianettino (kaatuu meluten). Murhaa! murhaa! murhaa! kosta heille
Lomellino!

Lomellino ja palvelijat (pakenevat). Auttakaa! Murhaajia! murhaajia!

Senturione (huutaa tukevasti). Hän on saanut osansa. Pidättäkää kreivi!
(Lomellino vangitaan).

Lomellino (laskien polvillensa). Säästäkää henkeni, minä tulen teidän puolellenne!

Bourgognino. Vieläkö se vintiö elää? Antakaa sen vihelijäisen paeta.
(Lomellino päästetään).

Senturione. Tuomasportti meidän! Gianettino kylmänä! Juoskaa minkä jaksatte viemään sanomaa
Fieskollen!

Gianettino (karkaa henkitoreissa pystyyn). Surma! Fiesko — (Kuolee).

Bourgognino (vetää miekkansa ruumiista). Genua on vapaa ja minun Berttani. — Miekkasi
Senturione! Tämän verisen viet sinä morsiamelleni. Hänen vankilansa on rikottu. Minä tulen jätteistä
antamaan hänelle morsiuusudelman. (Rientävät eri kaduille).

NELJÄS KOHTAUS.

Andreas Doria ja Saksalaisia sotamiehiä.

Sotamies. Rymy kävi tuonnepäin. Herttua, nouskaa hevosen selkään!

Andreas. Antakaa minun vielä kerran nähdä Genuan tornit ja taivas. Ei, tämä ei ole unta ja Andreas
on petetty.

Sotamies. Vihollisia joka puolella! Pois! Pakoon rajan taka!

Andreas (laskeuu nepaansa ruumiille). Tässä tahdon loppua. Älköön kukaan puhuko pakenemisesta.
Tässä on vanhuuteni tuki. Minun juoksuni on päättynyt. (Kalkagno etäällä salaliittolaisien kanssa).

Sotamies. Murhaajia tuolla! murhaajia! Paetkaa, vanha ruhtinas!

Andreas (rumpujen taas alkaessa tärinästä). Kuulkaa! ulkomaalaiset, kuulkaa! Nuo ovat niitä Genualaisia, joiden ikeen minä särjin. (Peittäen itsensä). Näinkö palkitaan teidänkin maassanne?

Sotamies. Pois! pois! pois silläaikaan kun heidän säilänsä jäsäntyvät meidän käsissämme. (Kalkagno lähenee).

Andreas. Pelastakaa itsenne! Jättäkää minä! Peljättäkää maailmaa tällä kauhun sanomalla: Genualaiset surmasivat isänsä.

Sotamies. Pois! Surma ei ole vielä käsissä — Kumppanit seiskäät! Otetaan herttua keskelle! (Vetävät miekkansa). Hosukaa noita vieraita koiria oppimaan kunnioitusta harmaapäälle. —

Kalkagno (huutaa). Ken siellä? Mitä siellä on? Sotamiehet (lyövät). Muukalaisten iskuja! (Menevät tapellen. Gianettinon ruumis viedään pois).

VIIDES KOHTAUS.

Leonoora miehen vaatteissa ja *Arabella* hänen perässään hiipivät peljästyneinä esille.

Arabella. Tulkaa pois, armollinen rouva, tulkaa! —

Leonoora. Tuollapäin riehuu meteli. — Kuule! eikö se ollut kuolevan vaikeroimista? — Voi, ne piirittävät hänen — Fieskon sydämeen tähtäävät heidän ammottavat pyssynsä. — Minun sydämeeni, Bella. — He laukaisevat. — Älkää! älkää! Se on minun puolisoni! (Hourailen heittää käsiänsä ilmaan).

Arabella. Mutta taivaan nimessä —

Leonoora (yhä hurjasti haaveksien, huutaa joka taholle). Fiesko! — Fiesko! — Fiesko! — Ne luopuvat hänestä. — Hänen uskottunsa. — Kapinallisten uskollisuus on horjuva. (Kovasti hämmästyen). Kapinallisiako johtaa minun puolisoni? Bella! Kapinoitsijanako minun Fieskoni taistelee?

Arabella. Ei suinkaan, rouva, vaan Genuan peloittavana välimiehenä.

Leonoora (tarkkuudella). Se olisi toista — ja Leonoorako vapisisi? Tasavallan ensimmäistä miestäkö syleilisi tasavallan pelkurin nainen? Mene, Arabella, — kun miehet voittelevat maista, täytyy vaimojenkin tunteiden leimuta. (Rummut alkavat taas tärinämään). Minä syöksen taistelujoukkoon!

Arabella (lyö kätensä yhteen). Voi tätä elämää!

Leonoora. Vait! Mitä jalkoihini tuli? Hattu ja viitta. Miekkakin on tässä. (Koittelee sitä). Painava miekka, Bellani! Mutta voinhan minä sen kantaa eikä miekka häpäise kantajaansa. (Hätärymyä).

Arabella. Kuuletko? kuuletko? se tulee Dominikaanien tornista. Herra armahda! kuinka kauheata!

Leonoora (hourailen). Sano kuinka ihanata! Tällä hätäkellolla minun Fieskoni puhuttelee Genuata. (Rummut tärisevät lujemmin). Hurraa! hurraa! ei huilujen ääni ole milloinkaan niin suloista. — Näitäkin rumpuja elähyttää minun Fieskoni — kuinka sydämeni lyö kovemmin! Koko Genua ihastuu. — Palkkalaiset lentävät hänen nimensä kaikuun, ja hänen vaimonsako ei olisi rohkea? (Kolmessa muussa tornissa rymytään). Ei! Sankarinaisen pitää minun sankarini syleilemän. — Bruutukseni syleilköön roomalaisnaista. (Panee hatun päähänsä ja tulipunaisen viitan yllensä). Minä olen Porcia.

Arabella. Armollinen rouva te ette tiedä kuinka hirveästi te houraillette! Sitä ette tiedä! (Hätärymäkköä ja rumpujen tärinää).

Leonoora. Voi raukka sinuas, joka tuon kaiken kuulet etkä houraile! Itkeä pitäisi näiden kivien ettei heillä ole jalkoja juosta minun Fieskoni luo. — Näiden palatsien vihastuman mestarillensa, joka heidät niin lujaan kiinnitti maahan, että eivät saa juosta minun Fieskoni luo. — Rannat jos mahdollista jättäisivät paikkansa, antaisivat merelle Genuan ja tanssisivat hänen rumpujensa jälkeen. — Joka kuoleman kapaloitsee, eikö se herätä sinun rohkeuttasi. — Mene! — Minä löydän tieni.

Arabella. Herran tietten! Ettehän vaan täytä tätä oikkuanne?

Leonoora (ylpeästi ja miehuullisesti). Niimpä aion, sinä houkko — (tulisesti) Missä meteli kiivaimmin raivoo — missä Fieskoni itse taistelee. — Onko se Lavagna? — kuulen heidän kysyvän — se

voitettamaton, joka Genuasta heittelee rautanopoja, onko se Lavagna? — Genualaiset! Hän se on, vastaan minä, ja se on minun puolisoni, ja minullakin on haava. (Sakko salaliittolaisien kanssa).

Sakko (huutaa). Ken siellä? Doria tai Fiesko?

Leonoora (innostuneena). Fiesko ja vapaus! (Rientää kadulle. Melskettä. Bella tungetaan pois).

KUODES KOHTAUS.

Sakko ja *Kalkagno*, kumpikin miesjoukon kanssa, kohtaavat toisensa.

Kalkagno. Andreas Doria on paennut.

Sakko. Sitten ei ole sinun hyvä puhutella Fieskoa.

Kalkagno. Ne ulkomaan karhut istuivat kuin kalliit ukon edessä. En saanut häntä edes nähdä. Yhdeksän meidän miestä on päättänyt päivänsä. Minä itsekin sain naarmun vasempaan korvalehteeni. Kun he näin puolustavat vieraita tyrannia lempo vieköön, kuinka he vartioinnevatkaan omia herrojansa.

Sakko. Meillä on jo tukeva puolue ja kaikki portit ovat meidän.

Kalkagno. Linnassa kuuluu tuimasti oteltavan.

Sakko. Bourgognino on siellä. Mitäs Verrina tekee?

Kalkagno. Hän on Genuan ja meren välillä kuin manalan kahlekoira, että tuskin kalanpoika pääsee hänen ohitsensa.

Sakko. Minä annan rynnätä esikaupunkiin.

Kalkagno. Minä marsin Sartsanan torin poikki. Liiku rumpali! (Kulkevat eteenpäin rummun tärinässä).

SEITSEMÄS KOHTAUS.

Maurilainen rosvojoukon kanssa, sytyttimet kädessä.

Mauri. Tietäkää, tronjukset, että minä olin se mies, joka tämän sopan keitin. — Minulle ei anneta lusikkaa. Hyvä! Nyrkkivalta onkin minun. Poltetaan ja ryöstetään. Tuolla ylhäällä lyödään painia herttuakunnasta, me kuumennamme kirkkoja paletuneitten pyhimysten lämmitellä. (Hyökkäävät huoneisiin ympärillä).

KAHDEKSAS KOHTAUS.

Bourgognino ja *Bertta* valepuvussa.

Bourgognino. Tässä saat levätä, pikkukiltti. Nyt olet turvassa. Oletko haavoitettu?

Bertta (muuttaen äänensä). En.

Bourgognino (vilkaasti). No, nouse sitten ylös! Minä vien sinun pois saamaan haavoja Genuan tähden — kauniita, näetkös, kuin tämä. (Paljastaa käsivartensa).

Bertta (säikähtyen). Ah!

Bourgognino. Hämmästytkö? Sinä hentukainen jouduit liian aikaisin mieheksi. — Kuinka vanha olet?

Bertta. Viidentoista.

Bourgognino. Pahapa se! viisi vuotta liian nuori täksi yötä. — Isäsi on?

Bertta. Genuan paras kansalainen.

Bourgognino. Suuta soukempaa, poika. Semmoinen on vaan yksi mies ja sen tytär on minun kihlattu morsiameni. Tiedätkö Verrinan talosta.

Bertta. Kyllä.

Bourgognino (ravakasti). Ja tunneteko hänen ihanan tyttärensä?

Bertta. Bertta on hänen tyttärensä.

Bourgognino (tulisesti). Mene oitis viemään hänelle tämä sormus. Sano, että se on kihlasormus ja että sinitöyhtö kestää hyvin. Hyvästi nyt! Minun täytyy mennä tuonne. Vaara ei ole vielä loppunut. (Muutama huone palaa).

Bertta (huutaa hänen jälkeensä vienolla äänellä)! Scipio!

Bourgognino (seisahtuu hämmästyneenä). Miekkani kautta! Äänen tunnen.

Bertta (lankee hänen kaulaansa). Sydämmeni kautta! Tässä olen sangen tuttu.

Bourgognino (huudahtaa) Bertta! (Hätärymyä esikaupungissa. Meteliä. Katoavat molemmin toisiansa syleillen).

YHDEKSÄS KOHTAUS.

Fiesko tulee kiivaasti. *Sibo* ja *seuralaisia*.

Fiesko. Kuka valkean tuonne heitti?

Sibo. Linna on valloitettu.

Fiesko. Kuka valkean tuonne heitti?

Sibo (viittaa seurueelle). Vartijat hakemaan pahantekijää! (Muutamia menee).

Fiesko (vihaisesti) Tahdotteko minun murhapolttajaksi? Joutuun ruiskuja ja sankoja! (Seuralaiset menevät) Mutta onhan Gianettino lähetetty?

Sibo. Niin sanotaan.

Fiesko (rajusti). *Sanotaanko* vaan? Kuka sen vaan sanoo? Sibon, kunnianne kautta, onko hän päässyt pakoon?

Sibo (arvelevasti). Jos uskon silmiäni erään aatelismiehen kertomusta vastaan — elää Gianettino.

Fiesko (vimmastuen). Te puhutte päänne, Sibon!

Sibo. Vielä kerran — minä näin hänen kahdeksan minuuttia sitten elävänä kuljeskelevan tulipunaisessa viitassa keltainen töyhtö päässä.

Fiesko (taidotonna). Taivas ja tuonela! — Sibon — Bourgogninin minä laitan päätänsä lyhemmäksi. Joutuun Sibon! Kaikki portit suljettakoon — kaikki veneet ammuttakoon, että ei hän vettä myöden pääse — tämä timantti, Sibon, Genuan rikkain timantti: Lukka, Venetsia ja Pisa — on sen, joka tuo minulle sanoman. *Gianettino on kuollut* (Sibon kiiruhtau pois). Joutuun, Sibon!

KYMMENES KOHTAUS.

Fiesko, *Sakko*, *Mauri* ja *Sotamiehiä*.

Sakko. Tämän Maurin näimme heittävän palavan tulisoiton Jesuittien kirkkoon —

Fiesko. Sinun petoksesi sai olla sinänsä, silloin kun se tarkoitti minua. Murhapoltosta on hirsipuu. Viekää hän paikalla pois ja hirttäkää kirkon portille.

Mauri. Hyi! hyi! se käy minulle tukalaksi — Eikö yhtään saa tingata?

Fiesko. Ei yhtään!

Mauri (tutusti). Lähettäkää minä kerran koetteeksi kaleerilaivoille.

Fiesko (viittaa toisille). Hirteen.

Mauri (tylysti). Sittenhän minä tulen kristityksi.

Fiesko. Kirkko on kiitollinen pakanuuden loasta.

Mauri (teeskellen). Lähettäkää minä edes simaraisessa tuonelaan.

Fiesko. Selvänä!

Mauri. Mutta älkää vaan hirttäkö minua kristillisen kirkon seinään.

Fiesko. Ritarillinen mies pitää sanansa. Minä lupasin sinulle oman hirsipuusi.

Sakko (murisee). Älä paljon kursastele, pakana! On sitä vielä muutakin tehtävää.

Mauri. Mutta jos kaikessa tapauksessa köysi katkeisi? —

Fiesko (Sakolle). Pantakoon kahden kerran.

Mauri (tyynesti). Olkoon sitten niin — ja perkele saa odottaa ylimääräistä tapausta. (Sotamiehet vievät hänen pois ja hirttävät vähän matkan päähän).

YHDESTOISTA KOHTAUS.

Fiesko ja Leonora ilmaantuu etäältä Gianettinon tulipunaisessa viitassa.

Fiesko (huomaa hänen, astuu ja peräytyy taas sekä jupisee vihan vimmassa). Enkö tunne tuota töyhtöä ja viittaa? (Syöksee lähemmäksi tuimasti). Minä tunnen töyhtön ja viitan. (Hyökkää vihan vimmassa hänen päällensä ja pistää hänen). Jos sinulla on kolme henkeä, nouse uudesta ylös ja käy! (Leonora kaatuu päästään katkonaisia ääniä. Voiton marssi, rumpujen, torvien ja huilujen ääntä kuuluu).

KAHDESTOISTA KOHTAUS.

Fiesko, Kalkagno, Sakko, Senturione, Sibö ja sotamiehiä tulee soiton ja lippujen kanssa.

Fiesko (käy riemulla heitä kohden). Genualaiset! — Heitto on heitetty — Tuossa on hän, minun sieluni myrkky — vihani katkera ruoka. Nostakaa miekkanne! — Gianettino!

Kalkagno. Ja minä tulen sanomaan teille, että Genuan kaksi kolmannesta on teidän puolellanne ja vannoo Fieskon lipuille. —

Sibö. Ja minun kauttani lähettää teille Verrina amiraalilaivasta terveisensä ja herruuden satamassa ja merellä —

Senturione. Ja minun kauttani kaupungin maaherra hallitussauvansa ja avaimet —

Sakko. Ja minussa laskeuu polvillensa tasavallan suuri ja pieni neuvoskunta herransa eteen ja pyytää jalkainne edessä armoa ja suosiota —

Kalkagno. Minun sallikaa ensimmäisenä tervehtää suurta voittajaa hänen omien muuriensa sisällä — Terve teille — Laskekaa liput maahan! — *Genuan herttua!*

Kaikki (ottavat hatut päästänsä). Terve! terve Genuan herttua! (Lippumarssi).

(Fiesko on seisonut kaiken aikaa pää kumarruksissa, ajattelevassa asennossa).

Kalkagno. Kansa ja senaatti odottavat tervehtiäksensä armollista valtaherraansa ruhtinaallisessa puvussa — Sallikaa, korkea-arvoinen herttua, meidän riemusaatossa viedä te neuvoshuoneeseen!

Fiesko. Sallikaa minun ensin tyydyttää sydämmeni — minä jätin pelvon aavistukseen kalliin hengen, joka minun kanssani jakaa tämän yön kunnian. (Liikutettuna seuralle). Tehkää hyvin ja saattakaa minua suloisen herttuattarenne luo! (Aikoo lähteä).

Kalkagno. Täälläkö loikoen tuo salamurhaaja konna nurkassa häpeäänsä peittää?

Senturione. Pistäkää hänen päänsä keihääseen!

Sibö. Vedettäköön hänen raadeltu runkonsa katujamme pitkin. (Katsovat tulella ruumista).

Kalkagno (hämmästyksissä ja vähän hiljempaa). Katsokaa tänne, Genualaiset! Eivät ainakaan nämä ole Gianettinon kasvot. (Kaikki katsovat jähmettyneinä ruumista).

Fiesko (on hiljaa ja heittää sivultapäin siihen tutkivan silmäyksen, jonka hän jähmettyneenä, vitkaan ja kasvojansa väännellen vetää takaisin). Ei — Eivät totisesti nuo ole Gianettinon kasvot. (Silmänsä pyörivät ympäri). Genuako minun sanotte? Minun? (Raivossa parkasee hirveästi) Manalan voima

lumoa ihmisen silmät! Se on minun vaimoni! (Vaipuu kuin ukkosen lyömä maahan. Salaliittolaiset seisovat hirmustuneina kuollon hiljaisessa äänettömyydessä, Fiesko nousee raukeana ja puhuu kolealla äänellä).

Olenko minä murhannut vaimoni, Genualaiset? — Minä pyydän teitä — älkää noin kalpeina kurkistelko tätä luonnon ilveilystä — Korkeimman kiitos! Ei ihmisen ihmisenä tarvitse kaikkia kohtaloita peljätä — Kelle ei suoda taivaan nautintoa, ei siltä helvetin vaivaa kielletä — Tämä olisi suurempi erehdys. (Kauhistavalla tyyneydellä). Genualaiset, Korkeimman kiitos, eipä niin ole.

KOLMASTOISTA KOHTAUS.

Edelliset ja Arabella tulee voivottaen.

Arabella. Surmatkaa vaan minut, mitä minulla nyt enää on kadotettavaa? — Säälikkää minua, miehet — Tähän jätin armollisen rouvani enkä enää löydä häntä mistään.

Fiesko (lähenee häntä hiljaisella vapisevalla äänellä). Leonoorako on sinun armollinen rouvasi?

Arabella (iloisesti). Oi että te olette täällä rakas, hyvä armollinen herra! Älkää suuttuko meihin; me emme saaneet häntä enää estetyksi.

Fiesko (pikastuu häneen tylsty). Sinä lempo, mistä?

Arabella. Juoksemasta —

Fiesko (tuimemmin) Vaiti! minne?

Arabella. Melskeeseen.

Fiesko (vimmassa). Sinun kielesi puutukoon — Vaatteensa minkälaiset?

Arabella. Tulipunainen viitta —

Fiesko (raivossa hoiperrellen häntä kohden). Mene alimmaiseen tuonelaan! — viitta —

Arabella. Oli tällä paikalla maassa —

Muutamit salaliittolaiset (murisevat). Tässä Gianettino murhattiin.

Fiesko (ihan hervotonna horjuen Arabellan luo). Sinun rouvasi on löydetty. (Arabella menee pois peloissansa. Fieskon silmät pyörivät joka puolelle, sitten hiljaisella vapisevalla äänellä, joka vähitellen kohoaa raivoamiseksi). Totta on se — totta — ja minä olen sen äärettömän konnantyön välikappale. (Raasti hosuen ympärillensä). Pois te ihmisen kasvot — Ah, (Kamalasti irvistäen taivasta kohden) olisi minulla hänen maailmansa näiden hampaiden välissä — minä tunnen itseni halulliseksi musertamaan koko luonnon vornottavaksi hirviöksi, kunnes se on minun tuskani kaltainen — (Toisille, jotka vapisevina seisovat hänen ympärillään). Ihminen! — niinkuin hän nyt on, kurja suku, siunaa ja kiittää itseänsä onnelliseksi, että hän ei ole minun kaltaiseni — minun kaltaiseni! (Syvästi värisevällä äänellä). Minä yksin olen — (Vilkkaammin ja rajummin) Minäkö? Miksi minä? Miks'ei myös nämät minun kanssani? Miks'ei jonkun kanssakumppanin tuska tylstyä minun tuskaani?

Kalkagno (pelonalaisesti). Kallis herttuani. —

Fiesko (syöksee kamalalla ilolla häneen). Oh, tervetullut! Tässä on yksi, jota myös tämä ukkonen iski. (Vimmatusti puristaen Kalkagnon syliinsä). Särjetty veikko! Pidä hyvänäsi hylkäys. Hän on kuollut! Sinäkin olet häntä lempinyt! (Vie hänen väkisin ruumiin luo ja painaa hänen päänsä siihen). Lankea epätoivoon! Hän on kuollut! (Tuijottaa nurkkaan). Voi jos minä olisin kadotuksen portilla, että silmin katselisin kekselijään helvetin monellaisia kidutuksia, korviini imisin piinattujen valitusta. — Jos näkisin ne omat vaivani, kenties minä ne kantaisin. (Kauhistuksella läheten ruumista). *Minun vaimoni on tässä murhattuna.* — Ei, se on vähän sanottu! *Minä, konna, olen murhannut vaimoni.* — Oh, hyi! sellaista voi tuskin helvetti tehdä. — Ensiksi se taitavasti heittää minun riemun pyörryttävimmälle kukkulalle, hokuttelee minun aina taivaan ovelle asti — ja sitten alas — sitten — oi jos voisin ruttoa hengittää sieluihin — sitten — sitten murhaan minä vaimoni. — Ei, hänen ivansa on vielä hienompaa — sitten tulistuu (halveksivasti) kaksi silmää ja (hirveällä sanan painolla) *minä murhaan — vaimoni!* (Katkerasti nauraen). Mestarillista! (Kaikki salaliittolaiset nojaavat liikutettuina aseisiinsa. Muutamit pyhkivät kyöneleitä silmistänsä. Äänettömyyttä. Fiesko uuvuksissa ja tyyneemmin katsellen ympärillensä). Itkeekö täällä kukaan? — Totisesti, tyrannin surmaaajat itkevät! (Hiljaiseen tuskaan vaipuen) Puhukaa Itkettekötätä kuoleman kavallusta vai itkettekötä minun henkeni syvää lankeemusta! (Vakavassa ja liikuttavassa asennossa ruumiin edessä). Missä kivikovat murhamiehet lämpimiä kyöneleitä vuodattavat, puhkesi

Fieskon epätoivo. (Vaipuu itkien hänen viereensä). Leonora, anna anteeksi. — Ei katumusta vihalla saada! (Hellästi ja surumielisesti). Jo vuosikausia, Leonora, nautin minä sitä juhlahetkeä, jolloin Genualaisille toisin heidän herttuattarensa. — Kuinka suloisin näin minä jo sinun poskesi punastuvan, sinun rintasi kuinka ruhtinaallisen kauniisti hopeahunnussa aaltoilevan, sinun kuiskaavan äänesi kuinka vienosti ihastusta kieltävän! (Vilkkaammin) Haa! kuinka hurmaten jo valtava ilonhuuto tulvasi korviini, kuinka rakkauden riemuni loisti laskevasta kateuden auringosta! — Leonora — hetki on tullut — sinun Fieskosi on Genuan herttua — ja Genuan kurjin kerjäläinen epäilisi vaihtaa vihelijäisyyttänsä minun vaivaani ja purppuraani — (Liikuttavammin) Hänellä on puoliso murheensa jakajana — kenen kanssa jaan minä kunniani? (Itkee kovemmin ja kätkee kasvonsa Leonoran ruumiiseen. Liikutusta kaikkein kasvoissa).

Kalkagno. Se oli kelpo nainen.

Sibo. Älköön kansalle vielä ilmoitettako tätä surutapausta. Se vähentäisi meikäläisten rohkeutta ja enentäisi vihollisten.

Fiesko (nousee ylös tynesti ja lujasti). Kuulkaa Genualaiset! — Jos ymmärrän Luojan viittausta, haavoitti hän näin minun ainoasti koetellakseen sydäntäni läheisen suuruuden varaksi. — Tämä oli kaikkein rohkein koetus — nyt en enää pelkää vaivaa enkä ihastusta. Tulkaa! Genua odottaa minua, sanoitte! — Minä annan Genualle ruhtinaan, jommoista ei vielä kukaan Eurooppalainen nähnyt. — Tulkaa! — tälle onnettomalle ruhtinattarelle tahdon minä niin pitää maahanpanijaiset, että elämä menettää ihailijansa ja kuolema loistaa kuin morsian. — Nyt seuratkaa herttuatanne! (Menevät lippumarssissa).

NELJÄSTOISTA KOHTAUS.

Andreas Doria ja Lomellino.

Andreas. Tuollapäin he riemuitsevat.

Lomellino. Onni on hurmannut heidän. Porteilla ei ole ketään. Kaikki tulvaa neuvoshuoneeseen.

Andreas. Ainoasti nepaatani totteli ratsu. Nepaani on kuollut. Kuule, Lomellino. —

Lomellino. Mitä? vieläkö? vieläkö te, herttua, toivotte?

Andreas (vakavasti). Vapise sinä henkesi tähden, että minua *herttuaksi pilkkaat* jos en uskalla edes toivoa.

Lomellino. Armollinen herra — metelinen kansa on Fieskon vaa'assa. — Mitä on teidän?

Andreas (ylevästi ja lempiästi). Taivas!

Lomellino (ilkeästi nostaen olkapäitänsä). Siitä asti kuin kruuti keksittiin eivät enkelit taistele enää.

Andreas. Kurja ivaaja, joka epätoivoiselta vanhukselta otat vielä hänen Jumalansakin! (Vakaasti ja käskevästi). Mene! ilmoita, että Andreas vielä elää, Andreas, sanot sinä, pyytää lapsiansa, ett'eivät he hänen kahdeksantenakymmenentenä vuotensa aja häntä ulkomaalaisten luo, jotka eivät Andreaalle milloinkaan antaisi anteeksi hänen isänmaansa kukoistusta. Sano heille se ja että Andreas pyytää lapsiltansa noin paljon multaa isänmaansa noin paljoille luille.

Lomellino. Minä tottelen, mutta epäilen (on menevinänsä).

Andreas. Kuule! ja ota tämä lumivalkoinen hiussuortuva myötä. — Se oli viimeinen, sanot sinä, minun päässäni ja se lähti irti kolmantena Tammikuun yönä siitä kuin Genua irkeni minun sydämeistäni, ja on kestänyt kahdeksankymmentä vuotta ja paljaan pääni jättänyt kahdeksantenakymmenentenä vuonna — se on haurastunut, mutta sentään kyllin tukeva side hoikan nuorukaisen purppuraan. (Peittäen kasvonsa menee pois. Lomellino vastapäiselle kadulle. Kuuluu metelistä ilohuutoa torvien ja rumpujen täristessä).

VIIDESTOISTA KOHTAUS.

Verrina tulee satamasta, Bertta ja Bourgognino.

Verrina. Siellä riemuitaan. Mitä se merkitsee? Bourgognino. Fieskoa huudetaan herttuaksi.

Bertta (vetäytyy peloissaan Bourgogninon lähelle). Scipio! Isäni on hirvittävä.

Verrina. Jättäkää minä yksistäni, lapset. — Oi Genua, Genua!

Bourgognino. Rahvas jumaloitsee häntä ja vaatii ulvoen purppuraa. Aateli näki sen kauhistuksella, mutta ei tohtinut kieltää.

Verrina. Poikani, minä olen muuttanut kaiken tavarani rahaksi ja tuottanut sen sinun laivaasi. Ota vaimosi ja mene viipymättä merelle. Kenties minä tulen jäljestä. — Kenties — ei enempää! Te purjehditte Marseillehen, ja (kovasti puristaen heitä syliinsä) Jumala teitä johtakoon. (Poistuu pikaisesti).

Bertta. Jumalan tähden! mitä aikoo isäni?

Bourgognino. Ymmärsitkö isän?

Bertta. Paeta! oi kauheata! paeta hääyönä!

Bourgognino. Niin hän sanoi — ja me tottelemme. (Menevät molemmin satamaan päin).

KUDESTOISTA KOHTAUS.

Verrina ja Fiesko, joka on herttuallisessa puvussa, tapaavat toisensa.

Fiesko. Verrina! Terve! Minä lähdin juuri etsimään sinua.

Verrina. Niin oli minunkin matkani.

Fiesko. Huomaako Verrina mitää muutosta ystävässänsä?

Verrina (varovasti). En soisi olevan.

Fiesko. Mutta etkö näekään mitään?

Verrina (häneen katsomatta). En luule!

Fiesko. Minä kysyn, etkö löydäkään?

Verrina (pikaisesti silmäiltyään häntä). En löydäkään.

Fiesko. No katso siis, totta täytyy sen olla, että valta ei tee tyrannia. Siitä kuin viimeksi erosimme, on minusta tullut Genuan herttua ja Verrina (pusertaen häntä rintaansa vasten) tuntee minua syleilyni yhtä tuliseksi kuin ennenkin.

Verrina. Sen pahempi, että minun täytyy siihen kylmästi vastata; majesteetin näkö lankee kuin terävä puukko minun ja herttuan välille! Juhana Ludvig Fieskolla oli valtakuntia minun sydämessäni — nyt on hän valloittanut Genuan ja minä otan omani takaisin.

Fiesko (hämmästyen). Se olisi enemmän kuin juutalaisen hinta herttuakunnasta.

Verrina (jupisee synkeästi). Hm! Vapaus on kai jo niin vanhanaikaista, että tasavalta viskataan ensi ostajalle pilkkahinnasta.

Fiesko (purren huultansa). Sitä et sano kellekään muulle kuin Fieskolle.

Verrina. Luonnollisesti. Aina sen tarvitsee olla kunnon pää, jota totuus lähestyy ilman korvillensa saamatta. — Mutta sen pahempi! taitava pelaaja on *vaan yhdessä kortissa* erehtynyt! Kateudesta hän mielitteli koko peliä, mutta se sukkelapää onnettomuudeksi unhotti *isänmaan ystävät* (Sangen painavasti). Onko vapauden sortajalla myös koukkunsa sen *roomalaisavujen* varoiksi? Minä vannon taivaan kautta että ennenkuin jälkimaailma minun luuni *herttuakunnan* kirkkomaasta kaivaa, ennen pitää sen ne mestauspaikalta poimiman.

Fiesko (tarttuen lempeästi hänen käteensä). Eikö silloinkaan jos herttua on sinun veljesi? jos hän herttuakunnastansa tekee ainoasti hyväntekeväisyytensä aarreaitan, Verrina eikö silloinkaan?

Verrina. Ei silloinkaan — eikä rosvoa koskaan ole hirrestä poisauttanut hänen lahjoittamansa ryöstö. Paitsi sitä, ei tämä jalomielisyys vaikuta Verrinaan. Kansalaiseni juuri sallisin tekevän itselleni hyvää — sillä kansalaisilleni toivon voivani sen taas palkita. Herttuan lahjat ovat armosta — ja ainoasti Jumala on minulle armollinen.

Fiesko (äreästi). Ennen voisin reväistä Italian Välimerestä kuin tämän jukopään luulostansa.

Verrina. Eikä repäiseminen olekaan sinun huonoin taitosi, sen tietää kertoa Genua niminen karitsa, jonka sinä Dorian suvun suusta repäisit — itse raadellaksesi. — Mutta kyllin tästä. Sivumennen vain sano minulle, herttua, mitä pahaa se raukka teki, jonka te kirkon seinään ripustitte.

Fiesko. Se konna poltti Genuata.

Verrina. Mutta se konna jätti kai vielä lait rauhaan?

Fiesko. Verrina kiskoo veroa minun ystävyydeltäni.

Verrina. Pois ystävyys! sanonhan sinulle, että en minä sinua enää rakasta; minä vannon sinulle vihaavani sinua — vihaavani kuin paratiisin käärmettä, joka oli ensimmäinen vääristelijä luotujen maailmassa ja josta jo kuudes vuosituhat kituu — Kuule Fiesko — en puhu sinulle niinkuin alamainen herralle — en ystävänä ystävälle, vaan *ihmisenä ihmiselle* (Terävästi ja tuimasti). Sinä olet pyhyiden majesteettia häväissyt, kun viettelit hyvätavut konnantyöhösi ja annoit Genuan isänmaanystävien rietastella Genuan kanssa — Fiesko, jos minäkin olisin ollut niin rehellisen tyhmä, etten olisi huomannut veitikkää, Fiesko! kautta manalan kauhujen! minä sisuksistani tekisin köyden ja kuristaisin itseni, että sieluni vapisevana rakkona purskahtaisi sinun päällesi. Ruhtinaallinen pillomus kyllä särkee ihmisten syntien kultavaa'an, mutta sinä olet taivasta pilkannut ja sen riidan ratkaisee maailman tuomari. (Fiesko hämmästyä ja katselee häntä äänetönnä silmät seljällensä). Älä mieti vastausta! Olemme jo lopussa (Käytyänsä muutaman kerran edes takaisin). Genuan herttua, eilisen tyrannin laivoissa opin minä tuntemaan kurjanlaisia ihmisiä, jotka aina airoissa istuen märehivät monen vuotista rikostansa ja itkevät kyyneleensä valtamereen, joka, niinkuin rikas mies, on liian ylpeä niitä lukemaan — Kelpo ruhtinas alkaa hallituksensa armelijaasti. Tahtoisitko sinä päättää kaleeriorjille vapauden?

Fiesko (terävästi). Olkoot ne minun tyranniuteni esikoiset! — Mene ja julista heille kaikille vapaus!

Verrina. Niin teet sinä työsi vaan puoliksi, kun et näe heidän iloansa. Koeta mennä itse! Suuret herrat ovat niin harvoin läsnä, kun tekevät pahaa; tekisivätkö he hyvääkin salassa? — Ei minun mielestäni herttua olisi kerjäläisenkään tunteille liian suuri.

Fiesko. Mies, sinä olet hirveä, mutta en tiedä miksi minun pitää totteleman. (Menevät molemmin merelle päin.)

Verrina (pysähtyy surumielisesti). Mutta kerran vielä syleile minua, Fiesko! Täällähän ei ole ketään, joka näkee Verrinan itkevän ja herttuan tunteissansa. (Painas häntä rintaansa vasten). Totisesti ei koskaan kahta suurempaa sydäntä lyönyt toistansa vasten! me rakastimme kuitenkin toisiamme niin veljellisen lämpimästi. (Kiihkeästi itkein Fieskon kaulassa) Fiesko! Fiesko! Sinulla oli minun sydämmessäni tila, jota ei koko ihmissuku enää täytä.

Fiesko (kovasti liikutettuna). Ole — minun ystäväni!

Verrina. Heitä pois tämä ilkeä purpura ja minä olen! — Sen ensimmäinen kantaja oli murhamies ja hän toi purpuran peittääksensä tähän veren väriin tekonsa merkit. — Kuule, Fiesko, — minä olen sotilas enkä paljon ymmärrä kosteita poskia — Fiesko — nämä ovat ensimmäiset kyyneleeni — Heitä pois tämä purpura!

Fiesko. Vaiti!

Verrina (kiihkeämmin). Fiesko — anna täällä kaikki maailman kruunut palkaksi — tuolla kaikki sen piinat rangaistukseksi polville laskemisestani kuolevaisen edessä — minä en laskisi, Fiesko! (laskien polvillensa) tämä on ensimmäinen polveni notkistus — Heitä pois tämä purpura!

Fiesko. Nouse ylös äläkä ärsytä minua enää!

Verrina (päättävästi). Minä nousen ylös enkä ärsytä sinua enää. (Seisovat laudalla, joka vie kaleerilainoille). Herttua käy edellä! (Menevät laudan yli.)

Fiesko. Mitä niin tempaset minun viittaani? — se putoo!

Verrina (hirmuisella ivalla). No, koska purpura putoo, menköön herttua perässä! (Lykkää hänen mereen).

Fiesko (huutaa aalloista). Auta! Genua auta! Auta! auta herttuatasi! (Painuu).

SEITSEMÄSTOISTA KOHTAUS.

Kalkagno, Sakko, Sibö, Senturione, salaliittolaisia
ja *kansaa*. Kaikki kiireissänsä ja peloissansa.

Kalkagno (huutaa) Fiesko! Fiesko! Andreas on tullut takaisin, puoli Genuata karkaa Andreaan luo. Missä on Fiesko?

Verrina (jäykällä äänellä). Hukkunut.

Senturione. Onko se vastaus manalasta vai hullujen huoneesta?

Verrina. *Hukutettu*, jos se kuuluu paremmalta. — Minä menen Andreas Dorian luo. (Kaikki jäävät tyhmistyneinä seisomaan).

(Esirippu).

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK FIESKO: HISTORIALLINEN MURHENÄYTELMÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by

the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.